

turkuncu

Kadim Doğrular

Yeni Gerçekler

Aylık Kadın
Yaşam ve
Fikir Dergisi

Eylül 2023 Sayı: 235 Fiyat: 125 ₺

SELVANUR YAZICI SEZGİN:

“BİLİNÇLİ OLMAYA,
TÜKETİCİ OLDUĞUMUZU
HATIRLAYARAK
BAŞLAYABİLİRİZ”

“İMBİKTEN SÜZÜLEN

NEZAKET”

Ayla Ağabegüm

OSMANLI
ESNAFLARI

Berna Çaçan

SALIHA
ÖZDEMİR
KAYA:

“ZORLAMA
İÇERİKLERDENSE
KENDİM OLMAYI
TERCİH EDİYORUM”

GURBET ECE:

“HER KOŞULDA
SAYGI-MESAFE KORUR,
NİHAYETİNDE NEZAKET
KAZANIR UNUTMAYALIM”

BİR AYRILIK
FİLM ANALİZİ

Gülay Kurt

Kadın Çiftçi Kredisi ile ZİRAAT'İN DESTEĞİ BENİMLE

Tarımsal üretimin içinde yer almak isteyen kadınlar Ziraat'e geliyor, 10 yıla kadar vadeli 2 yıla kadar anapara ödemesiz Kadın Çiftçi Kredisi ile üretime katılıyor, hem kadınlar kazanıyor hem ülke ekonomisi kazanıyor.

0850
220
00 00 Müşteri İletişim
Merkezi
www.ziraatbank.com.tr

 Ziraat Bankası
Bir bankadan daha fazlası

 /ziraatbankasi

bağ - kart

ARAMIZDAKİ DİJİTAL BAĞ

Günlük yaşamınızı kolaylaştıracak, alışverişten eğitime pek çok alanda fırsatlar sunan Bağ-Kart uygulaması başladı!

SADECE BİR KARTLA BİRÇOK AYRICALIĞI ELDE EDİN!

Bağ-Kart'ın size sağlayacağı avantajlardan bazıları şunlardır:

Belediye tesislerinde avantajlı fırsatlar

Özel spor merkezlerine indirimli giriş

Marketlerde indirimli alışveriş yapma

Sosyal tesislerde %10 indirimli yemek yeme

Özel eğitim kurumlarına indirimli kayıt

Kütüphanelere giriş imkânı ve kütüphanelerin yoğunluk takibi

SİZ DE BAĞ-KART'LI OLUN,
**GÜZELLİKLERE
KOLAYCA BAĞLANIN!**

Daha fazla bilgi edinmek ve başvuru için www.bagcilar.bel.tr adresini ziyaret edebilir veya belediye binamıza uğrayabilirsiniz. Bağ-Kart ayrıcalıklarına her geçen gün bir yenisi ekleme gayretinde olacağız.

Online Başvuru

ŞİMDİ BAŞVUR

İLETİŞİM MERKEZİ
0 212 410 0 600

BAĞCILAR BELEDİYESİ

“bağcılar sizinle güzel”

ABDULLAHOZDEMİR
BELEDİYE BAŞKANI

İÇİNDEKİLER

14 KAPAK: GURBET ECE: "HER KOŞULDA SAYGI-MESAFE KORUR, NİHAYETİNDE NEZAKET KAZANIR, UNUTMAYALIM"

Bu ay kapak konuğumuz Gurbet Ece. Kendisi ile medyanın gerçekliğine, dijital alana ve medyanın güzelliği üzerine konuşmak istedik. Bir spiker, bir moderatör ve bir akademisyen olarak kendisini ve medyanın yansımalarına mercek tutmaya çalıştık.

06 FATMA BETÜL AYDIN: ZİLLER ÇALDI OKULLAR AÇILDI

Uzun bir yaz tatili sonrası öğrencilerin yoğun bir ders temposuna girmesi elbette zorlanmalarına sebep olabiliyor.

08 ASUMAN ÇELİK: ÇOCUKLUKTAN YETİŞKİNLİĞE ŞÜKÜR VE KANAAT BİLİNCİ

Yoğun uyarı bombardımanı altında gözü bulanıp, zihni uyuşan muhteris kişi ise istek ve ihtiyaç çıkmazında israf eden tarafa yerini alabiliyor.

12 FATMA AKGÜN: MÜHÜRLENMİŞ ZAMAN

Evet, unuttuk bizi biz yapan değerleri. Geçmişle olan köprüleri yıktık. Kadın ve erkekğin bir hakikat olduğunu bunu bozduğumuzda hakikati yitireceğimizi anlayamadık.

20 AYLA AĞABEGÜM: "İMBİKTEN SÜZÜLEN NEZAKET"

"Ben de İstanbulluyum." demek için bir devirde yaşayan İstanbul beyefendilerini ve hanımefendilerini tanımak lazım. O yıllarda yaşamamış olabilirsiniz. Devrin şiirleri, romanları, hikâyeleri, hatıraları size şahitlik edecektir.

24 AYŞE MİNE ALİOĞLU: KADINLIKTAN ANNELİĞE SANCILI GEÇİŞ

Doksanlarda büyüyenler bilir, hepimiz annelerimizin gün saatlerinde seyrettiğimiz Brezilya dizileriyle büyüdük. Kiminin evinde reklam kaseti bile vardı.

28 HÜSEYİN KARACA: SANAL DÜNYA ARZULARININ PEŞİNDEN KOŞANLARIN KAÇIRDIKLARI GERÇEKLER

Sosyal medya, internet, sanal dünya maalesef sigara, alkol ve verdiği zararlar çödeğer duruma gelmiştir.

32 MURADİYE ŞİMŞEK: ZEYLNAME ŞİFA NİYETİNE

Kendi yıpranmışlığı bir yana, arızaların önemli kısmı kullanıcı hatalarından. Geç de olsa hataları fark ettik. Adına iklim değişikliği dedik.

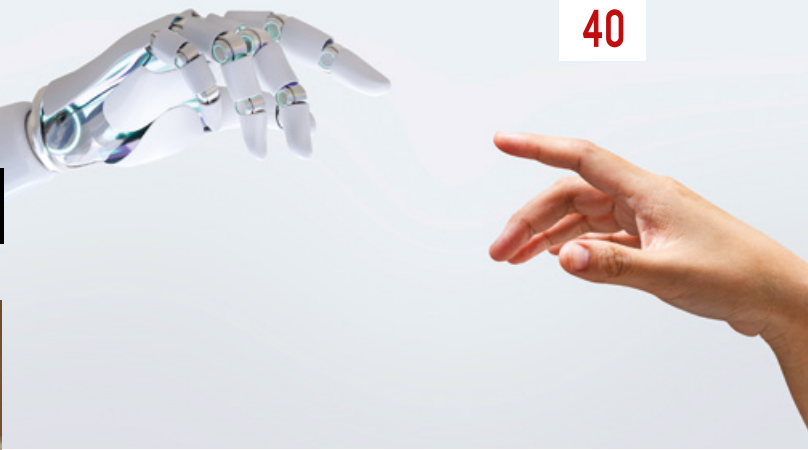
36 SELVANUR YAZICI ZENGİN RÖPORTAJI

Selvanur Yazıcı Sezgin medyanın bilinçli tüketilmesi konusunda ortaya bir çaba koyan, işini Yeni Medya araştırmacısı olarak tanımlayan ama hepsinden de öte içimizden sıcak ve samimi bir ses. Kendisi ile "medya, bilinç ve iyi olan"ı konuşmaya gayret ettik.

40 SALİHA KARAASLAN: BİR KÜÇÜK ZEKA MESELESİ

Sezen Aksu "çok şeker hadi hop give me five, küresel dünya küresel life" şarkısını bugün yazsardı, dijital dünya dijital life şeklinde yazardı diye düşünüyorum

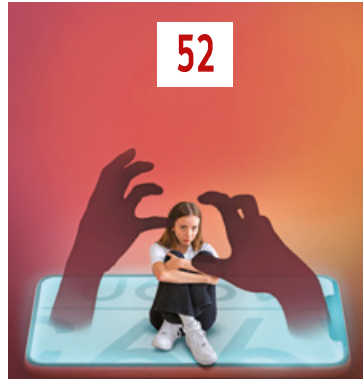

40

44

52

62

56

66

86

82

44 ▶ SENEM DİNÇ: STALKLAR, FAVLAR VE LIKELAR IŞIĞINDA: “BİRİMİZ HEPİMİZ, HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN!”

Bir seslenişin, yüksek bir sedanın ardından hep beraber hareket edeceğimize inancımız baya baya tam. İyi de bu nasıl mümkün oluyor?

48 ▶ AV. ARB. UMUT ÖZKAN: DİJİTAL SUÇ VE CEZA

Gelişim ve değişim insanlığın kaderidir. Hiçbir güç, gelişimin ve değişimin önünde duramaz. İnsanoglu ilk günden itibaren değişmeye ve gelişmeye başlarken hep bir arayışın içinde olmuştur.

52 ▶ ZELİHA TAMER UÇAR: DİJİTAL FARKINDALIK

Yaşadığımız yüzyıla dijital çağ desek çok da yanlış bir tabir kullanmış olmayız. Dijitalleşmeyle birlikte insanlığa sunulan akıllı cihazlar yabana atılmayacak kadar kolaylaştırıyor hayatımızı.

56 ▶ AYFER BALABAN: SAHTELİK VE GERÇEKLİK ARASINDA 'SANAL DÜNYA'

Kendi geçeceğine yabancılaşmak, kendi yüzü ile hayata dâhil olamamak ruha ne büyük ıstırap olmalı. “İnsan maskelerle yaşamayı nasıl sindirir içine, nasıl yakıştırır kendine?”

62 ▶ GÜLAY KURT: BİR AYRILIK FİLM ANALİZİ

Küçük ve sıradan olayların anlatıldığı bir film olan “Bir Ayrılık” günlük hayatın içine konumlandırılırken aslında sıradan olanın büyük trajedisini sunmaya çalışan bir orta sınıf ile alt sınıf arasında geçen yüzleşme gerilim filmidir.

66 ▶ SALİHA ÖZDEMİR KAYA RÖPORTAJI

Yemek bloggeri, sosyal medyanın sevilen simalarından Saliha Özdemir Kaya, yeni yemek tarifleri deniyor, fotoğrafıyor, farklı yemek kültürlerini araştırıyor ve tüm bu deneyimleri takipçileriyle paylaşıyor.

70

70 ▶ ÖZLEM URGANCIOĞLU İLE SEYAHAT; KUZEY EGE'NİN ESENYELİ: AYVALIK

Kuzey Ege'nin incisi Ayvalık, dört mevsim ziyaret etmesi harika bir yer olsa da en yoğun ilgiyi yaz aylarında görüyor.

82 ▶ ZEYNEP KILIÇARSLAN İLE GASTRONOMİ

Bu sıcak günlerde içimizi serinletip, ferahlatacak bir hikâyle geldim. “Su Sığırlık Ayranı” yani Susurluk Ayranı.

86 ▶ NURİYE ATASEVEN İLE MUTFAK KÜLTÜRÜ

Eylül ayı geldi. Hem yaz modundan çıkarak iş hayatının yoğunlaştığı hem de eğitim öğretim hayatının başladığı bir döneme başladık. Bu sayıda istedik ki tariflerim ile annelerimiz çocuklarına beslenme koyabilsin.

CANAN YAYINCILIK
İLETİŞİM TURZ. TİC. LTD. ŞTİ ADINA
İMTİYAZ SAHİBİ VE
GENEL YAYIN YÖNETMENİ
M. Zahide CEYLAN

TURUNCU DERGİ KURULUŞ TARİHİ
1 OCAK 2003

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Zahide CEYLAN

KURUCU MİMARIMIZ
Şehit Erol Olçok

EDİTÖRLER
Senem Dinç-Ümmüğülsüm TAT

YAYIN KURULU
Ayşe KEŞİR,
Gülfıdan ÇALIŞKAN,
Gaye YARDIMCI,
Nuran SÖZEN,
Seda ŞİŞMAN,
Zehra GÜVELİ,
Saliha KARAASLAN,
Nuriye ATASEVEN,
Halime Tezcan TOSUN,
Zehranur Ceylan DEMİR,
Nurcan Yalçın ÖZDEMİR,
Zeynep ÖZDEMİR

İSTANBUL KOORDİNATÖRÜ
Gülay KURT
0507 485 55 95

GÖRSEL YÖNETMEN
Şerife AKYOL KURT

TURUNCU DERGİSİ ADRES
1271. Cadde Libra Kule
No: 21 Kat: 11 Daire: 44
BALGAT - ÇANKAYA/ANKARA
TEL: 0312 446 85 85

TELEFON: 0312 446 85 85

WEB: www.turuncudergi.com

e-mail: turuncudergisi@gmail.com

BASKI
TURKUVAZ HABERLEŞME
VE YAYINCILIK A.Ş.
Güzeltepe Mah. Mareşal Fevzi Çakmak Cad.
B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan / İstanbul
TEL: 0212 354 30 00
info@turkuvazmatbaacilik.com.tr

'TURUNCU' Dergisi, yerel süreli aylık yayındır
Basın yayın ilkelerine uymayı kabul eder
Basılan ilanların tüm sorumluluğu
ilan sahibine, yazılan yazıların
sorumluluğu yazarlara aittir

Kurum ve kuruluşlar için
kargo dahil fiyatı 250 TL'dir.

TURKUVAZ DAĞITIM PAZARLAMA A.Ş.
tarafından dağıtılmaktadır.

zahideceylan@turuncudergi.com

Sevgili Turuncu Okurları

Yeniden başlamak ve tekrar etmek... Bu iki cümle arasında, bu iki cümle arasında durduğumuz yerlerle ilgili yaptığımız tercihlerle hayata şekil veriyoruz. Yaşamımızı elimize alma şansımız yok, başını ve sonunu aynı anda görebilme imkânımız yok. Ancak bu günümüz yarınımıza dair bazı veriler sunuyor.

Turuncu ailesi olarak Eylül ayının gelmesi ile birlikte dergimizin frekansını eğitime, medyaya ve dijital dünyaya ayarladık. Eylül ayı belki aynı şeye bir daha başladığımız, belki aynı işe/okula farklı başladığımız belki de taze bir başlangıca besleme çektiğimiz bir ay. En çok kullandığımız, en çok zamanımızı verdiğimiz dijital dünyayı merkezimize alarak aynı dünya ile daha farklı nasıl bir başlangıç yapabiliriz diye düşünmek istedik. Dijital dünya bizi farklı insanlarla temas ettiren çok çeşitli mecralara sahip. Kendimize her gün aynı şeyi yapmadığımızı söyleten ancak çokça tekrarı içinde barındıran bir dünya. Sahip olduğu algoritmalar ile bizi sınırsız gibi sandığımız sınırlı bir dünyanın arzuları ile tüketime teşvik eden bir dünya. Ya biz de medyayı, sanal dünyayı tüketebiliyorsak? Medyanın içi hep kaosla dolu değil ise?

Diliyoruz ki bu sayımız ile medyaya, dijital dünyaya dair bakışımız farklılaşsın. Kontrolün bizim elimizde olduğunu hatırlayarak sanal alem başta olmak üzere her mecrada yeni, güzel, olumlu, bilinçli farkındalık tohumları ekelim. Bugün dijital dünyadaki tüm verilerimiz yarınki profilimizi besleyecek bir gerçeklik sunuyor ise bizler de profillerimizi iyi olan ile donatabiliriz. Belki Eylül sayımız ile buna vesile oluruz. Bu sayı için niyetimiz bu. Keyifli okumalar.

Zahide Ceylan

Paraf Güzellikler Dünyası

ZILLER ÇALDI, OKULLAR AÇILDI

**FATMA BETÜL
AYDIN**

Okulların açılması ile birlikte öğrencilerin akademik tempoları başlamış bulunuyor. Uzun bir yaz tatili

sonrası öğrencilerin yoğun bir ders temposuna girmesi elbette zorlanmalarına sebep olabiliyor. Tatil boyunca eğitim-öğretimden uzaklaşan öğrenciler, okul adaptasyon sorunları yaşayabiliyorlar. Bizlerin, çocuklarımızın bu süreçte yaşamış oldukları zorluğu kolaylaştırması gerekiyor. En başta okuldaki arkadaşlarını özleyen, bu sebeple okula gitmek isteyen öğrencileri ilk haftalardan ödevle boğmak ya da 'Okullar açıldı artık, hadi geç odana ve dersini çalış!' gibi bu geçişi zorlaştıran söylemler, çocuklarımızın okula olan düşüncelerini olumsuz yönde şekillendirebilir.

Sair zamanlarda da okulun derslerden ve ödevlerden ibaret olmadığını çocuklarımıza öğretmeyi çok önemsiyorum. Okullara sadece akademik boyutu itibarıyla bakmak belki de bizleri bu kısır döngüye sokuyor. Okullar aslında çocuklarımızı hayata hazırlıyor, sosyal hayata dair birçok öğretimi barındırıyor. Gün içinde neler yaptığına dair muhabbetimiz, matematik ve fen dersleri ile sınırlı kalmamalı. Arkadaş ilişkileri, öğretmeni ile olan iletişimi, karşılaşacağı problemler karşısında problem çözme becerisi okulda kazanabilecekleri kazanımlar. Bunu teşvik edebilir, güzel ufuklar açabiliriz. Bu noktada bir eğitimci olarak şunu net ifade etmek isterim. Maalesef problemleri çocuklar ile değil veliler

ile çözüme yoluna gidiyoruz. Oysa biz eğitimciler problemleri önce çocuğun kendisinin çözmesini isteriz. Okula gidip gelirken kendi çantasını kendi taşımasını beklediğimiz gibi. Sizlere vermiş olduğum bu örnek ütopyik gelebilir belki ama inanın kendi çantasını bile taşımasına müsaade etmediğimiz çocuğumuzun okul başarısı çok iyi olsa bile hayata karşı sağlam durması oldukça güç oluyor.

DİJİTAL MESAFE

Yaz tatili döneminde dijital platformlarda uzunca vakit geçirdiklerini düşünenecek olursak, ilk günlerde okula adapte olmak çocuklar için zorlaşabilir. Bu nedenle hem öğretmen hem de sizlerin onlarla iyi bir iletişim kurarak kademeli bir şekilde dijital dünyadan uzaklaşmalarını sağlayın.

PLAN VE PROGRAMLI OLMAK

Çocuklara öğretmenlerin okulda, sizlerinse evde birtakım kurallar ve planlamalar yapmanız fayda sağlar. Örneğin günlük ya da haftalık planlar yapılmalı. Şu kadar saat ders, şu kadar saat dinlenme, şu kadar saat bilgisayar ve kitap okuma şeklinde bir takvim çıkarmak güzel olacaktır. Unutmayalım plan ve programı çocuğumuz planlamalı, bizler ve öğretmenleri planlamasını desteklemek durumunda kalmalıyız.

OKUL SONRASI MUHABBET SAATİ

Bunu gerçekten çok önemsiyorum. İçten bir 5 dakika bile olsa lütfen çocuğunuzla sadece muhabbet edin ve sadece dinleyin. Nasihat vermeden sadece dinleyin. Hal dili, kal dilinden tesirlidir.

OKUL DIŞI SOSYAL FAALİYETLER

Okul sonrası veya hafta sonları birlikte yapmaktan keyif alacağınız hobiler edinin. Akademik başarı ile sosyal başarı birlikte gitmeli. Güzel bir Eğitim ve Öğretim yılı olması duasıyla...

ÇOCUKLUKTAN YETİŞKİNLİĞE

Şükür ve Kanaat Bilinci

ASUMAN ÇELİK

Çocukluğumuzda okuduğumuz bir masal vardı: 'Altın yumurtlayan tavuk'. Tavuğu altın yumurtlayan adam, ; bir gün içindeki yumurtalara hemen ulaşmak için tavuğu kesmeye karar verir ve tavuk ölür.

Bu masalın sonucunda insanın sonsuz arzu ve isteklerinin onu nasıl hırslandırdığını, hırslarından dolayı her isteğinin gerçek olmasından keyif alır hale geldiğini fakat sonunda çok büyük bir hüsrana duygusu ile baş başa kaldığını görmüştük. Masaldan çıkaracağımız şeyin, insanda doymak bilmeyen 'isteme' hâli olduğunu ise sonraları anladık. Şimdi bu yüzyılın hikâyesini yazan sömürgeci kapitalist sistem patronları ise herkesi bir zamanlar okuduğumuz masaldaki gibi 'an' ve 'şimdi'den uzakta, bütün yumurtalara vaktinden önce sahip olmak hırsı ile pohpohlayıp insanlara, mutluluğa ulaşabilmenin yolunun ancak tüketmekle olabileceğini, her gün dozunu artırarak empoze ediyorlar.

Yoğun uyarı bombardımanı altında gözü bulanıp, zihni uyuşan muhteris kişi ise istek ve

ihtiyaç çıkmazında israf eden tarafta yerini alabiliyor. Haz ve hız çağında ise en çok çocuklar zarar görüyor elbette.

Tüketim uzmanları, başta çocuklar üzerinde etkili olmak üzere, hem bu dayanaklara hem de ihtiyaç kavramına profesyonelce müdahale ederek bu kavramın anlamını deşıştirdiler. Böylelikle ihtiyaç haricindeki birçok ürün, kişiler tarafından ihtiyaçmış gibi algılanmaya başlandı. Sonuç olarak mağazalara sınırlı ihtiyaçlarını karşılamak için giren birçok kişi, sınırsız isteklerine mağlup olarak çıkar hâle geldi. Tüketim kültürünün oluşturduğu bu insan profili, tüketirken aslında tükendiğini, aracı amaçlaştırdığını ve iç huzurunu yanlış yerlerde aradığını idrak etmeye başladığında sanırım birçok şey değişmiş olacaktır. Yine çocuk eğitiminden sorumlu biz yetişkinlerin bu değerlerle donanmış çocuklar yetiştirmek için gayret göstermemiz kaçınılmaz görünüyor. Peki, bu tüketim çağında şükreden çocuklar yetiştirmek için bizler neler yapabiliriz? Öncelikle 'şükür' kelimesinin ne anlama geldiğine bakarak meseleyi aklımıza biraz daha yakınlaştıralım.

Bilinçli bir tüketim ahlâkı, yine şükür duygusunu besleyecektir. Tüketim alışkanlıklarımızla da çocuklarımıza örnek olmamız gerekir. Zira alışkanlıkların temeli, çocukluk çağında atılmaya başlar.

Markası, modeli veya modası için ihtiyaç haricinde değiştirdiğimiz her eşya bizi savurgan yapacaktır.

TDK'ya göre şükür kelimesi; mutlu bir olaydan, yapılan bir iyilikten dolayı hoşnut olma ve minnet duyma hâli olarak geçiyor. Gazâlî ise şükürü açıklarken ilk basamağının 'bilmek' olduğunu ifade eder. Burada bilmek kısmında, farkındalık kazanmak yatıyor. Farkındalık ise, bizim sahip olduğumuz ve bize memnuniyet veren her şeyin idrakine (bilincine) varmakla başlıyor. Meselâ insan ilişkilerimizde bir şeye teşekkür etmek için, öncelikle teşekkür edeceğimiz durumu fark etmemiz gerekir. Çünkü fark edilmeyen yerde eylem olmayacaktır.

Çocuklarımıza şükür duygusunu aktarırken öncelikle yetişkinler olarak bizlerin ne kadar şükür sahibi olduğumuza bir bakmamız gerekir. Sahip olduğumuz maddî ve manevî şeylerin idrakıyla, var olandan duyduğumuz memnuniyeti çocuğumuzun da görmesi gerekir. Her şeyden sürekli şikâyet eden, hiçbir şeyden memnun olmayan bir tavır, aynen çocuğumuza da sirayet edecektir. Genelde şükür duygusundan uzak aile ortamlarında gözlemlenen; var olandan ziyade var olmayanın özlemidir.

Bilinçli bir tüketim ahlâkı, yine şükür duygusunu besleyecektir. Tüketim alışkanlıklarımızla da çocuklarımıza örnek olmamız gerekir. Zira alışkanlıkların temeli, çocukluk çağında atılmaya başlar. Markası, modeli veya modası için ihtiyaç haricinde değiştirdiğimiz her eşya bizi savurgan yapacaktır. Bunu gören çocuklarımız da aynı davranışı modelleyeceklerdir. Etrafımıza baktığımızda, istediği alınmayınca yeri göğü inleyen çocuklar görürüz. Ne ilginçtir ki, bu çocuklar istediklerine erişince de hemen sıkılır ve başka bir şeyi istemeye başlarlar. Böylece yüzlerce oyuncağın, kıyafetin ve yiyeceğin içinde elinde olmayanı düşünerek mutsuz olurlar. Dahası ergenler ile yapılan araştırmalarda görüyoruz ki; doyumsuz gençlerin mutlu olma oranı da düşüyor ve depresyona yatkınlık artıyor. Bu konuda çocuğumuzun istediği bir şeyi alırken maddî imkânımızın varlığından önce; "bu bir ihtiyaç mı?" sorusuna çocuğumuzla birlikte cevap aramamız gerekir. Her istediği sorgulanmadan hemen alınan çocuklar, hazcı, ben merkezci bir kişilik geliştirmeye başlayabilirler. Çocuklar, genel olarak sabırsızdırlar. İstedikleri hemen yerine getirilsin isterler. İstekleri ertelemenin (hazı ötelemenin) yolu, sabır erdemini öğrenmekten geçecektir. Sabır dediğimiz şey ise, beklemeyi bilmektir.

Çocuklarımızın beklemeyi öğrenmeleri adına, onlarla minik egzersizler yapabiliriz. Meselâ bu; sofrada yemeğe başlamak için herkesin masaya oturmasını beklemek olabilir. Çocuğumuzla birlikte yuvasına bir buğday tanesini taşıyan karıncayı gözlemlemek olabilir. Ya da çocuğumuza alacağımız bir hediye için birkaç gün öncesinden alıp, paketini açmadan bekletebiliriz. Burada bekletme süresi, yaş küçüldükçe azalacak şekilde; 5-10 dakika, 1-2 saat ya da birkaç gün olabilir.

Yine çocuklarımızla birlikte belirlediğimiz kurallar da bekleme ve kendini kontrol etme becerilerini geliştirecektir. En önemlisi; değerli bir insan olmanın yolunun, maddî şeylere sahip olmaktan geçmediğini çocuklarımıza anlatmalıyız ve doğru model olmalıyız.

Çocuk dünyaya geldiğinde, aradığı en temel duygusal ihtiyaç "Değerli miyim? Yeterli miyim? Güvende miyim?" dir. Bu üç sorunun cevabını olumlu ve sağlıklı verebiliyorsak Kendi değerinin farkında olan veya kendine güvenen çocuklar yetiştiririz ve bu çocuk, tüketime yönelerek oradan 'değer' devşirmeye yeltenmez. Bu yönüyle çocuğumuzun özgüven gelişimini desteklemeliyiz. Öz değerlilik ile ilgili ruhunda açılan çatlakları maddiyatla doldurmaya çalışan birisi, tüketimin kölesi olarak hiçbir zaman maddî şeylerle doymayacaktır. Olmaya değil, sahip olmaya sarf ettiği her çaba, onun hüznünü derinleştirecektir. Burada bizi bereketlendirerek zenginleştiren ve kalbimize şifa veren şey ise maddeden ziyade manadaki değerlerimizdir.

Mutluluğun almakta değil, vermekte ve üretmekte olduğunu deneyimleyen kişileri gözlemlediğimizde, hayatlarının bütün alanlarının arttığına şahit oluyoruz. Bununla ilgili çocuklarımızın ihtiyaç sahipleri için kumbara ve yardım kolileri hazırlamalarını, çevre-doğa-geri dönüşüm gibi sosyal sorumluluk projelerinde yer almalarını sağlayabiliriz. Yine onlara kendi üretkenliklerini görme ve iş yapmanın meşakkatini bilme adına sorumluluklar verebiliriz. Ayrıca çocuklarımızın eşyaya 'kullan at' mantığı ile yaklaşmamaları için; bozulan, kırılan bir eşyayı atmadan önce tamir edilmesine onları şahit tutabiliriz. Böylelikle eskiyen bir araç-gerecin tekrar kullanım yollarını aramak, onların eşyanın kıymetini öğrenmelerine yardımcı olabilir.

İnsan fitraten, sahip olduğu maddî imkânlarla hızla alışma potansiyeline sahip. Bu yönüyle başlangıçta nimet olarak şükrettiği bir şeye

zaman içinde alışıp başka arayışlara yönelebiliyor. Nimeti sıradanlaştırmadan hep terütaze bir şükür duygusuna ihtiyacımız var. Çocuklarımızın da kendilerine hizmet eden eşyaya karşı minnet hâliyle yaklaşım, duyarlı davranmaları gerekir. Bunun için, onlarla "farz etki yok" şeklinde düşünme egzersizleri veya konfordan uzaklaştırıcı küçük perhizler yapabiliriz.

Çocuğumuza şükür duygusu kazandırırken ayrıca şunlara da dikkat edebiliriz: Çocuklarımızın 'teşekkür etme' görgü kuralını öğrenmelerini sağlayabiliriz. Ve neden teşekkür edilmesi gerektiği üzerine anlayacakları bir dilden konuşmak etkili olacaktır. Yine yaratılan her canlıya, eşyaya karşı içten bir sevgi duymaları onların yaşamaktan duydukları memnuniyeti artıracaktır. Ayrıca kendilerini iyi hissettiren şeylere karşı farkındalık kazandırmak için, 'teşekkür ve şükür günlükleri' tutmaları, "teşekkür ve şükür kavanozları" yapmaları sağlanabilir.

Tüketim çağında tükettiğimiz şükür duygumuzun, bizi tekrar diriltip ailemize ve çocuklarımıza hayat olması temennimiz olsun.

Çocuğumuza şükür duygusu kazandırırken ayrıca şunlara da dikkat edebiliriz:

Çocuklarımızın 'teşekkür etme' görgü kuralını öğrenmelerini sağlayabiliriz.

Ve neden teşekkür edilmesi gerektiği üzerine anlayacakları bir dilden konuşmak etkili olacaktır.

MÜHÜRLENMİŞ ZAMAN

Evet, unuttuk bizi biz yapan değerleri. Geçmişle olan köprüleri yıktık.

Kadın ve erkeğin bir hakikat olduğunu bunu bozduğumuzda hakikati yitireceğimizi anlayamadık.

Ailesizliğin ne kadar özendirilmeye çalışılsa da nelere mâl olabileceğini;

topraksızlık, tanrısızlık ve cinsiyetsizlik belleğimize kazındığında hissiyattan

yoksun ve her şeyin yabancıları bireylere dönüşebileceğimizi düşünemedik.

Zamana yenildik, taş blokların arasına sıkıştı bedenimiz. Kendi mezarlığımızı almak için töhmet altına girmeye çoktan hazırız. Değer verdiğimiz çoğu ulvi duyguyu bu uğurda harcadık. Hakk'tan hakikatten yana değil de, metâdan yana kullandık oyumuzu. Semavi olanla b/ağımız gevşedi. Kiminin ise koptu ya da hiç yoktu. Bütün sorunları arzun altına indirince, ruhumuzla birlikte yüklemedik arşa. Akli, kalbi, ruhu aynı anda harekete geçiremedik. Kendi ellerimizle yaptığımız araçları, amaçlar yerine kullandık. Nitelik karşısında, niceliğin hâkimiyeti hüküm sürdü. Sonunda modernitenin getirdiği çıkış yolu nihilizm; yani unutmak öyle ki, unutmayı da unutmak oldu.

Evet, unuttuk bizi biz yapan değerleri. Geçmişle olan köprüleri yıktık. Kadın ve erkeğin bir hakikat olduğunu bunu bozduğumuzda hakikati yitireceğimizi anlayamadık. Ailesizliğin ne kadar özendirilmeye çalışılsa da nelere mâl olabileceği-

FATMA AKGÜN

ni; topraksızlık, tanrısızlık ve cinsiyetsizlik belleğimize kazındığında hissiyattan yoksun ve her şeyin yabancıları bireylere dönüşebileceğimizi düşünemedik. Hız ve hâz çağında insanlığımızı yok ettik.

Dataların bolluğu zihnimizi illegal yollardan işgal ve ihlal ederken Huxley' in dediği gibi "pasifliğe ve egoizme sürükleyecek kadar enformasyon yağmuruna tutulduk". Hep sevdiğimiz şeylerden vurulduk. Dışarıdaki görsel şölen karşısında müdafaasız kaldık. Ego noktasında bireyselleşirken, tüketim noktasında herkesleştik.

Moda denilen olgu iliklerimize kadar işledi. Kılık kıyafetimizde, eşyalarımızda, dâhî arabamızda zenginlerle aşık atmayı düstur edindik. Güzellik merkezlerinde aynı kalem insan olmak için kuyruğa girdik. Aynı yüze sahip olursak, aynı kaderi yaşayacağımıza kâni olduk. Bizi biz yapan mimiklerimizi, gülüşümüzü, ifadelerimizi idam ederek yaptık bunu. Görüntü

olarak herkesleşirken, hayatımızın merkezine benliğimizi alıp öylece devam ettik. Gönül yıkmak, hatır kırmak korkutmadı bizi. Bunu yaparken insanlığımızdan, tüm insanlardan kaçtık. Kendi benliğimizde yarattığımız mükemmel insana sığınarak yaptık bunu. Her şeye rağmen durup kavi bir üslupla, lisan-ı halimizi dinlediğimizde, özümüzde başka bir ses yükselmekte. Harabe olmuş bedenimizin altında kalmış bir ses. Bize verilen mühürlenmiş bir zamanın olduğunu hatırlatan bir nidâ. Aldığımız emanet zamanların her soluğumuzda biraz daha tükendiğini bildiren bir gerçek. Böyle bir gerçekle yüzleştiğinde insanın tüm çabaları boşa çıkıyor. Ne kadar çırpınırsa çırpınsın, geldiği yollardan geriye doğru elinde boş bir balonla döneceğini biliyor. Ve yollarda ektiği her bir dikenin gün gelip kendisine batacağını biliyor insan.

Tabi kalpleri ve kulakları mühürlenmemişse, gözlerinin üzerine perde çekilmemişse.

Hâlâ duyabilenlere...
Sesimi duyan var mı?

GURBET ECE:

HER KOŞULDA SAYGI-MESAFE KORUR, NİHAYETİNDE NEZAKET KAZANIR UNUTMAYALIM

Bu ay kapak konuğumuz Gurbet Ece. Kendisi ile medyanın gerçekliğine, dijital alana ve medyanın güzelliği üzerine konuşmak istedik. Bir spiker, bir moderatör ve bir akademisyen olarak kendisine ve medyanın yansımalarına mercek tutmaya çalıştık.

Istanbul doğumlu Gurbet Ece, TRT spikeri ve bir üniversitede öğretim görevlisi. İletişime ve Türkçeyi doğru kullanmaya her zaman özen gösterdiğini belirterek hitabetin kendisini mesleki alanda nasıl ileriye taşıdığını bizlere aktarıyor.

Karşımızda spikerlik geçmişi dopdolu olan biri var. Üstelik uzun zamandır önce TRT Türk ardından TRT1 ve TRT Haber'de görev yapmaktasınız. Aynı zamanda anladığımız kadarıyla öğrencileri tarafından çok sevilen bir akademisyensiniz. Tüm rolleriniz ile birlikte, Gurbet Ece hayatın içinde nasıl biri?

Estağfurullah, bu özenli cümleleriniz için çok teşekkür ediyorum. Öncelikle şunu belirtmek isterim, başarı ve sevilme benim takdirimde değil. Eğer bu size gelen duyum ise daha da mutlu oldum.

II RÖPORTAJ: ZEHRA GÜVELİ II

Ben nasıl biriyim? Hayata bakışım şu güzel cümle üzerine kurulu: "İki günün aynı ise zarardasın". Yaşam mottom, hep öğrenmek ve +1. Yani ne demek istiyorum; önceki günün üzerine eklemek. Kısaca bu çıkış noktam.

İnsanoğlu hiç olarak doğuyor, öğrenerek kendine doğru yolculuğu başlıyor. Ben ne gibi özelliklerle donandım, kapasitem ne, hangi alanlarda yetenekliyim, yolumu rotamı nasıl belirleyeceğim, hangi yollarda yürümeliyim, hangi yollara hiç girmemeliyim, dünya üzerindeki milyarlarca insandan beni ayıran farkım ne/ var mı, keşfedebiliyor muyuz ve bu dünyaya ne katabilirim, bana yol alırken katılan bilgiyi tecrübeyi nasıl aktarabilirim...

En önemlisi de; önce eğitim sonra tecrübe. Edinilen kariyer ile kişiliğimde tevazuum devam ediyor mu? Saydıklarımızın hepsinin bu dün-

yayla sınırlı olduğunu, yaptığımız ve yapmadıklarımızın bizimle ebediyete geleceğini biliyor muyuz? Hak ve hukuk ayırımını yapabiliyor muyuz? Biz aslında bu saydığınız titrleri çıkardığımızda, hırs, öfke, kibir, küskünlük ya da üst görmeyi kenara bırakıp sadece insan yaradılışımızla devam edebiliyor muyuz?

İşte bu bilgiler ışığında önce sağlık, sonra iyilik dolu bir insan olmaya gayret eden bir kul Gurbet Ece.

Sizi bu mesleğe yönlendiren bir hikâyeniz var mı?

Var tabii. Böyle bir mesleğin varlığından bile haberimin olmadığı yıllar var. Hitabeti, dinlemeyi, anlamayı, anlatmayı ve ikna etmeyi severim. Hitabet hep ilgimi çekmiştir. Yükseköğretim hayatıma ilk olarak İşletme Fakültesi ile başladım. Güzel konuşmanın her alanda ilk gereksinim ve kişinin vitrini olduğunu düşünürdüm. O nedenle güzel konuşma ve diksiyon dersleri aldım.

Sonra bu meslek için birkaç teklif geldi ama ben bu alanda yol almayacağımı, işletme öğrencisi olduğumu, sadece güzel ve arı Türkçe için bu dersleri aldığımı söyledim. İlk kanalım da çok sevdiğim Genel Müdürümüz Zerrin Hanım vardı. O beni ikna etti ve "sana her şeyi öğreteceğim, eğitimin ve kişiliğinle bu alanda var olmalısın" dedi. Deneme çekimi olmadan ilk yayını yaptık. Ana haber ile başladık. Ama sevmedim telaşı ve kameraları. Yayın bitti, anemi aradım ; "ben ayrılıp öyle eve geleceğim" dedim. Annem "Bir günde sevgi anlaşılmaz eğer başaramadıysan, bunu açıkça söyleyebilirsin. Herkes her işi yapamayabilir, başarısızlığı kabul ediyorsan tabii ki ayrılıp öyle gel ama sevip sevmediğini anlaman için bir ay geçmeli" diye cevap verdi. O noktada şansım ve aklım daha doğruya sevk etti beni. İlk başta ısınmadan da başarmam gerekiyordu. Kararımı başarılı olduktan sonra vermeliydim. Annemin motivasyonu bu yolda idi demek ki. Sonrasında o kadar güzel yayınlar, röportajlar, programlar yaptık ki; bütün tecrübeyi o dönem aldım diyebilirim. Tecrübelenirken de mesleğim kendini sevdirdi bana, çok şanslıyım çok şükür.

Medya halk için hem cazibeli hem de kaotik bir anlam barındırıyor. Bir medya insanı olarak ve teoriden kaçınarak siz medyayı nasıl tanımlıyorsunuz?

Evet, renkli bir meslek çünkü çok ışıklı bir alanda çalışıyoruz ve biz çalışırken herkes bizi isterse izleyebiliyor. Bir bankacı ya da bir CEO ya da bir doktorun nasıl ofisi ve çalışma masası varsa bizim de ofisimiz stüdyo, çalışma masamız da haber masası. Farkımız bizim kameralar önünde olmamız, cazibe buradan kaynaklı muhtemelen, kaotik olduğunu düşünmüyorum.

Dijital yeniliklerin ve dengelerin hızla değiştiği ve tüm bunların tartışıldığı bir süreçteyiz. Dijital dünya medyayı, haberciliği sizce nasıl etkiliyor ya da daha nasıl etkileyecek?

Güncel bir mecra ve bence güncel demek bir önceki günü geride bırakmış yeni güne uyumlanmış demek. Birbirini tamamladığını ve haberciliğin artık bitti denildiği sosyal alanda, dijitalde devam edecek söylemlerine karşı bir tez olarak, geliştirici özelliğinin aktivize olduğunu düşünüyorum.

Destekleyici bir unsur, ileri besleme olarak ilerleyen zamanlarda birbirini destekler güncellemeler görebiliriz.

Sosyal medya mecraları sizce de haberciliğin önüne geçiyor mu?

Geçtiği dönemler olmuştur ama yine de sosyal medya mutlak bir şekilde habercilik ile teyit edilir. Sosyal medya teyide muhtaç bir bilgi alanı, dezenformasyona çok açık. Bu konuda İletişim Başkanlığı Dezenformasyon Birimini yakinen takip ediyorum. Bu alandaki en önemli boşluğu doldurduğu görüşümdedir.

Sanal ve yapay bir dünya var gibi. Hatta dayatma da diyebiliriz. Tüm bu yapaylığın içerisinde gerçek olan haberciliğe nasıl sahip çıkılabilir?

Özellikle pandemide bu sahip çıkılma gerçekleşti. Her bilgi habercilikten teyit edildi, haber kanalları izlendi. Hatırlayın Sağlık Bakanı Fahrettin Koca tüm haber kanallarında tek nefes izlenmedi mi? Haber kanallarından en doğru bilgiyi alırız doğrusu vardı. Sosyal alanlarda bilgi kirliliği ve fısıltı gazetesi kol gezi-

yordu. Teyide muhtaç iken habercilik, bence pandemide dijitale kaptracağı taci geri aldı.

Sizce yapaylık ortamından gerçekliğe teması sağlayacak en büyük etken medya midir? Yoksa medya bunu besleyen bir taraf mı?

Çok geniş içeriği olan bir soru. Yapaylık her yerde, doğallık eser miktarda diyebiliriz. Sadece medya ile sınırlamayalım.

Medyanın size de sahte gelen tarafları var mı? Hem işin içerisinde olan hem de bir akademisyen olarak en çok neyi eleştiriyorsunuz?

Medyada yaptığımız her işin, her yayının arşiv niteliğinde olduğunu, 100 yıl sonra bu yaşanılanların gelecek nesillere tarih arşivi olacağını unutmamalıyız. Unutmamamız gereken madalyonun diğer yüzü; suya yazı yazmak gibi. Yayını yüzünüzün aklıyla yaptınız, tamamladınız, sonraki yayın başladığı anda sizin yayın tarih oluyor. O nedenle yazılı basını önceliyorum. Çünkü dokunabileceğiniz basılmış bir kâğıt var.

SOSYAL MEDYA MUTLAK BİR ŞEKİLDE HABERCİLİK İLE TEYİT EDİLİR. SOSYAL MEDYA TEYİDE MUHTAÇ BİLGİ ALANI, DEZENFORMASYONA ÇOK AÇIK, BU KONUDA İLETİŞİM BAŞKANLIĞI DEZENFORMASYON BİRİMİNİ YAKİNE TAKİP EDİYORUM. BU ALANDAKİ EN ÖNEMLİ BOŞLUĞU DOLDURDUĞU GÖRÜŞÜNDEYİM.

HEM KİŞİSEL GELİŞİMDE HEM DE İNANÇSAL DÜNYAMIZDA HATTA HAYATIMIZIN HER ALANINDA EĞİTİM VE ÖĞRETİM BİRİNCİ SIRADA. HER DAİM YENİ BİR ŞEYLER ÖĞRENİYORUZ, TAZELENİYORUZ, GÜNCELLENİYORUZ. HATTA BAZEN BU HIZA YETİŞEMEDİĞİMİZDEN YAKINIYORUZ, DEĞİL Mİ? EĞER DÜZELTME İMKÂNIM OLSAYDI HER ALANDA ÖNCE EĞİTİM İLLA ÖĞRETİM, MUTLAKA GÖRGÜ KURALLARINI ŞART KOŞARDIM.

Örneğin gazetede yaptığım bana göre çok özel ve güzel değerli röportajlarım var. Her türlü hazırlığı bitti. İnkılap Kitabı'ndan doğmaya hazır bir kitabım olacak inşallah. Şimdilik bir, arkası gelsin umarım.

Yazılı basını önceliyorum ama yayının, yayın heyecanının ve motivasyonunun yaşanması gerektiğini düşünüyorum. Hakikaten aşkla, çok çalışarak gönülden yaptığım öncelikli mesleğim. Eleştirel boyutu olarak, meslek büyüklerimizin yorumlamasını daha doğru buluyorum. Henüz yolumuz var, yolumuz açık olsun.

Düzeltilme imkânınız olsa medya dünyasında ilk neyi düzeltirdiniz?

Sadece medya olarak sınırlamayalım. Hem kişisel gelişimde hem de inançsal dünyamızda hatta hayatımızın her alanında eğitim ve öğretim birinci sırada. Her daim yeni bir şeyler öğreniyoruz, tazeleniyoruz, güncelleniyoruz. Hatta bazen bu hıza yetişemediğimizden yakınıyoruz, değil mi? Eğer düzeltme imkânım olsaydı her alanda önce eğitim illa öğretim, mutlaka görgü kurallarını şart koşardım. Ve inanın önceliğimiz bu alan olursa bir hanımefendi bir beyefendi olarak bir işe, bir oluşa başlarsak kazanamayacağımız alan yok gibi.

HER KOŞULDA SAYGI- MESAFE KORUR, NİHAYETİNDE NEZAKET KAZANIR, UNUTMAYALIM.

Medya olumsuz çağrışımları besleyen bir kavram gibi. Sanki biraz bizde bunu yaptık. Bize medyanın, spikerliğin, moderatörlüğün, haberciliğin topluma faydalarından, güzel yanlarından kısaca bahsedebilir misiniz?

Olumsuzluk ya da olumlama bakış açısına göre değişmeli. Eğer olumlu alanı takdir etme, olumsuzluğu da taklit etme değil de ders çıkarma ya da önlem alma olarak değerlendirirsek katkısı olacağını düşünüyorum.

Haberciliğin güzel yanı doğru sözle, güvenilir olarak başlar. Olanı arttırmadan, eksiltmeden aktarmakla devam eder. Hassas terazi gibi düşünürüm hep, ne ise onu aktarmak. Moderatörlük ise tabiri caizse gündemi yutmak, yaşam şekli gibi sürekli takip etmekten geçiyor. Ben de naçizane iç dış gündemi mesleğim gereği değil, ilgi alanım olarak takip ederim. Belki de bu takip beni mesleğime hazırladı. Dünya işleri dediğimiz şeye tamlama olarak bakarsak; dünyada, ülkemizde ne oluyor, tatilde dahi takibi bırakmak istemem. Bilgi akışında kopukluk olmasın diye bilgi biriktiririm. Telefonumda iç dış dosyalarda hemen o bilgiyi altına eklerim. Tarih alanını kurcalırım. Akşam çocukları uyuttuktan sonra haber yayınları bitince, bir tarih konusu ya da kimliği bulup okumaya çalışırım. Güzel yanları bu edindiklerini paylaşma imkânına sahip olduğum anlar.

Akademisyen olarak şu hususu da eklemek isterim. Üniversitelerde Radyo TV sinema kontenjanları yüksek iken öğrencilerimiz sahada bu kadar geniş bir alan bulamayabiliyor. Bu durum öğrencilerde hayal kırıklığı ya da umutsuzluk yaratıyor idi. Şimdi medya, dijital medya ve TV kanallarında alternatiflerin artmasıyla kısmen onların da rahatladığını düşünüyorum. Öğrencilerimin bir yerlerde güzel başarılarla imza attığını görmek o kadar gururlandırıyor

ki beni, inanılmaz bir duygu. Daha da ötesi TV dünyasından arkadaşlarımdan "öğrencin bize geldi, çok başarılı" cümlesini duymanın hazzını anlatamam, çok kez yaşadım, çok şükür.

Son sorumluluğumuzla söyleşimizi tamamlamış olalım.

Yaşam tarzınızı, hayata ve insanlara bakış açınızı ele alarak; ufkumuzu geliştirmek amacıyla zorluk ve kolaylık karşısındaki duruşumuz sizce nasıl olmalı?

Bu sorunuzu çok beğendiğim bir benzetme ile yanıtlamak isterim.

Kartal gibi olun. Kartala saldırmaya cesaret eden tek kuş kargadır. Karga kartalın sırtına oturur ve boynunu ısırır. Kartal ne karşılık verir, ne de kargayla savaşıyor. Kargaya zamanını ve enerjisini harcamaz. Sadece kanatlarını açar ve

daha yükseğe uçar. Uçuş ne kadar yüksek olursa karganın nefes alması o kadar zorlaşır ve sonunda karga oksijen eksikliği nedeniyle aşağıya düşer.

Kartal gibi olun. Kargalarla uğraşmayın. Sadece yükselmeye devam edin. Kargalar yolculuk boyunca orada olabilirler ama yakında düşeceklerdir. Dikkatinizin dağılmasına, yenik düşmenize izin vermeyin. Hedeflerinize odaklanmaya, öğrenmeye, büyümeye ve yükselmeye devam edin. Sonunda başaracaksınız.

Sizinle röportaj yapmak bizim için büyük bir zevkti, Söyleşi talebimizi kabul ettiğiniz için Turuncu Dergi olarak çok teşekkür ederiz.

Ben çok teşekkür ediyorum. Eksik olmayın.

FOTOĞRAFLAR: ZEYNEP KURT

“İMBİKİKTEN SÜZÜLEN NEZAKET”

Bir devirde billboardlara popüler şarkıcıların ve artistlerin resimleri asıldı. «Ben de İstanbulluyum.» diyorlardı. Tavırlarıyla, hareketleriyle, Türkçeyi kullanmalarıyla yanlışlar içinde olan bu insanlara «İstanbulluluk» şuurunu yerleştirmek için belediyenin yaptığı bir çalışmaydı. Büyükşehir Belediyesinin kültür müşaviri nasılı; «Evet!» demişti, hayret etmiş ve o yıllarda bu konuyu yazmıştım.

“Ben de İstanbulluyum.” demek için bir devirde yaşayan İstanbul beyefendilerini ve hanımefendilerini tanımak lâzım. O yıllarda yaşamamış olabilirsiniz. Devrin şiiirleri, romanları, hikâyeleri, hâtıraları size şahitlik edecektir.

Biz, şanslı bir nesiliz, İstanbul hanımefendilerini ve beyefendilerini tanımak bahtıyarlığına eriştik. Onlarla aynı evde, aynı sokakta, aynı şehirde yaşadık. Nedim’in İstanbul Kasıdesi’nde dile getirdiği gibi;

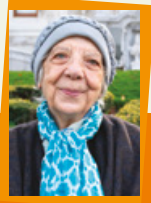
Haddeden geçmiş nezâket yâl ü bâl olmuş sana

Bir başka mısradadır;

Hep halkının etvârî pesendîde vü makbul

Nezâket imbiikten geçmiştir. Halkın tavırları övgünün doruk noktasındadır. İstanbullu olmak, kibarlığın, zarıflığın, fedakârlığın, ve fakârlığın, yardımseverliğin; Türkçeyi doğru, güzel ve nükteli konuşmanın, ses tonunu hangi şartlar altında olursa olsun yükseltmemenin; alçakgönüllülüğün, vatani sevmenin, israftan kaçınmanın, gösterişten uzak olmanın, dürüstlüğün, inancı gösterişten uzak, içine sindirerek yaşamanın sembolü olmak demektir. Yaşadığımızı örneklerle anlatmak, gençlerimizin o devri anlamasına vesile olacaktır.

Annem İstanbullu, babam Elazığlı olduğu için mukayese yapma imkânım var. İstanbul’da saydığımız özellikler yaşanırken, çocukluğu-

AYLA
AĞABEGÜM

mun geçtiği Elazığ’da da farklı özellikler yaşanmazdı. Belki Türkçenin konuşulmasında değişiklikler vardı. Bu farktan dolayı da Anadolu anlaşılammış ve hep büyük şehir insanı tarafından horlanmıştır. Büyük şehirli olmanın ayrıcalığını yaşayanlar, gittikleri bölgelerde halkla bütünleşememiş, onların duygularını anlayamamıştır. İstanbul beyefendisi ve hanımefendisi olmanın en zor noktası da budur.

Üsküdar İhsaniye Mahallesi’ndeki ahşap evimiz; anneannemin diktiği ağaçlar, güller ve diğer çiçekler... Evimizin karşısında bir paşa konağı, yanında küçücük bir ahşap ev, memur, işçi, paşa, doktor, üst düzey bir görevden emekli bürokrat aynı sokakta. Bugün olduğu gibi zenginler villa kentlerde, memurlar bir bölgede, işçiler bir başka bölgede oturmuyor. Aynı sokakta değişik kesimlerin oturması, eğitimin bir parçasıdır. Görgü kuralları, evlerin dışında sokakta da öğrenilir. Komşu teyzenin, amcanın bir yanlışınız karşısındaki tavrı, çocuğa veya gence yetecektir. Uyarılar her zaman sözle yapılmaz, îmalı bir bakışla onların ne söylemek istediğini anlamak mümkündür. İster çocuk olsun, ister yetişkin; davranışınıza, kıyafetinize, konuşmanıza dikkat etmek zorundaydınız. Bu zorunluluk yazılı olmayan mahalle kurallarıdır, herkes bilir, yeni taşınanlar da yavaş yavaş öğrenir. Gösterişten uzak yaşamak da kuralların içindedir. Mehtap Hanım, bayramda giydiği elbisenin göz kamaştırıcı gösterişi karşısında komşularına aldığı mağazayı, fiyatını detaylarıyla anlatır. Komşular

gittikten sonra annesinin; “Aldığın yer ve fiyatını anlatmak zorunda mısın?” sorusu Mehtap Hanıma yetmiştir. Genç olması, yeni evli olmasının heyecanı içinde bir soruyla doğruyu bulacaktır.

Bir başka abla gazete okurken sessizce sakız çiğnemektedir. Annesi; “Ne yiyorsan, bana da ver!” der. (O devirde büyüklerin yanında sakız çiğnemek kabalığın ifadesidir.) İki örnekte de yasaklar soruyla veya îmalı bir şekilde anlatılmıştır. Eğitimde amaç düşündürmektir, hatırlatmaktır.

Komşular sabah kahvelerine giderler. Kahve kışın mangalda ve yavaş yavaş pişer. Bakır cezvede pişen kahvenin lezzeti farklıdır. Misafir kalabalık bile olsa, tercih edilen cezveler iki fincanlık olanlardır.

Fincanların konduğu kahve tepsisi dantel ve kolalıdır. Kahveyi evin genç kızı pişirir. Kahve hayatın bir safhasının tamamlayıcısıdır.

Gönül ne kahve ister, ne kahvehâne Gönül sohbet ister, kahve bahâne

ve;
“Ehl-i keyfini kim tazeler? Tazelerse taze elden taze kahve tazeler.”

sözleri tarihe geçmiştir. Kahve sohbetlerinde mahalle halkının sevinçleri ve üzüntüleri de dile gelir. Sohbet sonunda yardıma ihtiyacı olan bir komşuya neler yapılacağı da konuşulmuş olur.

Yardımlar, muhtaç olanı incitmemek için çok dikkatli yapılır. Komşuya yardım etmek istediğinizde; bayramlar, Ramazanlar, kandiller birer fırsattır. Diğer zaman verilecek erzaksa köyden geldiği söylenir; kumaşsa: «Çocuklara alırken sizin küçüğe de aldık, o da bizim kızımız.» diyerek gönül kırmamış olursunuz.

Hastalara eli boş gidilmez, hastanın sevdiği ve yiyebileceği yiyecekler götürülür. Ayrıca o yemeği yapan komşunun duaları o yemeğin içindedir ve şifa sayılır. Zor durumda olan hasta evlerine giderken, hastalık

Yıllar önce yorgun olarak eve geldiğim bir gün rahmetli annem akşam yemeğine misafir geleceğini söyledi. «Keşke yarın gelselerdi.» dememe fırsat vermeden:

“Ayla, biliyor musun halam; «Bir eve misafir geleceği zaman kırk gün önceden melekler o eve yiyecek taşımış.» Bu söz üzerine bütün yorgunluğum geçmiş, sözün güzelliğine dalmıştım.

bir vesile sayılarak ihtiyaçlar tespit edilir ve götürülür. Samimî olmadığınız bir komşuya yardım etmek istiyorsanız, samimî olan bir arkadaşınız vasıtasıyla göndermek ve ismin söylenmemesi âdettendir. İstanbul'un çeşitli yerlerindeki sadaka taşlarına; yatsı namazının çıkışında para koyanlar, ihtiyacı olanların yine o saatte lâzım olan kadar parayı alması, İslâmî hayatın inceliğinin bir ifadesidir.

İstanbullu olmak, İslâm'ın güzelliklerini rûhuna nakşederek, gösterişsiz yaşamak demektir. Zamanla bu anlayışın değişmesinden şikâyet eden Ziya Paşa:

İmân ile dîn akçedir erbâb-ı gınâda Nâmûs u hamîyyet sözü kaldı fukarâda (erbâb-ı gınâ: Zenginler.)

beytinde duygularımıza tercüman oluyor.

Bayramlar, Ramazanlar, kandiller İslâmî hassasiyetin doruk noktasında olduğu zamanlardır. Aileler bütçelerinin elverdiği ölçüde yaptığı börekleri, tatlıları komşularıyla paylaşır. İftarlar, dualar beraber olmak için vesiledir. Hastaların, yaşlıların, çocukların zor durumda olanların gönülleri alınır.

Müslüman-Türk'ün bir özelliği de misafir ağırlamaktır. Gençlere; “Yorulmadan misafir ağırlamanın pratik noktalarını öğrenin ve evlerinizi misafire kapatmayın.” diyelim. Yıllar önce yorgun olarak eve geldiğim bir gün rahmetli annem akşam yemeğine misafir geleceğini söyledi.

«Keşke yarın gelselerdi.» dememe fırsat vermeden: “Ayla, biliyor musun halam; «Bir eve misafir geleceği zaman kırk gün önceden melekler o eve yiyecek taşımış.» dedi.” Bu söz üzerine bütün yorgunluğum geçmiş, sözün güzelliğine dalmıştım.

Ağaç sevgisi, çiçek sevgisi hayatlarının bir parçasıdır. Pencereerde mis gibi kokan karanfiller, sardunyalar; bahçede güller, hanımcilleri, renk renk çiçekler, akasyalar, mor salkımlar, leylâklar ve meyve ağaçları. Güller, leylâklar toplanır, komşulara dağıtılır. Mevsimine göre toplanan meyveler güzel bir tabağın içine konur, üstüne beyaz kumaş bir peçete örtülür. «Göz hakkı» diyerek komşulara dağıtılır. Bütçesi dar olan komşulara daha fazla verilir. Evlerin çoğunda kuyu veya tulumba vardır. Bahçeler bu suyla sulanır. Çamaşır makinelerinin, elektrikli süpürgelerin, elektrikli ütülerin olmadığı devirde İstanbullu hanımların çoğu kendi işini kendi yapar. Odaların tabanı tahtadır, yerler beyaz bezle silinir. Ev hanımlarının çoğu iş işler, dantel ve yün örer, dikişlerini diker. Yüzlerinin nûru ağızlarının dualı oluşundan, bitmeyen enerjileri ev hanımı olmanın hazzını duymalarındandır. Bu işlerin arasında yazın reçeller yapılır; vişne, kızılcık gibi meyvelerin suyu şekerle kaynatılıp şurup yapılır. Şurup ve reçelin güzel olanı güneşte yapılanıdır. Buzdolabı olmadığı için yemekler günlük yapılıp yenir. Artanı serin bir yerde olan tel dolaba konur. Tel dolapların üstü ve iç rafları beyaz iş kolalı örtülerle süslenmiştir. Yıllar sonra doktorlar: “Bayat yemek yemeyin, hazır meyve suyu içmeyin, anneannelerinizi gibi beslenin!” diyeceklerdir. Derin dondurucunun olmadığı devirde sebzeler ipe dizilerek kurutulur. Gazetelerde sağlık haberlerini okurken; «Derin donduruculara da rağbet etmeyin.» denilecektir. Son yıllarda kurutulmuş sebzeleri yemek de moda oldu. Köylüye gereken önem verilmeyince tarlalar zenginlere satılarak yazlıklar yapıldı. Senede 15 gün veya bir ay yaşamak için yapılan yazlıklar boş dururken, yurt dışından yiyecek maddesi almaya başladık.

Bu yanlış politika içinde, zengin olanlar şimdi çiftlik evleri yaparak; hormonsuz sebze ve meyve yetiştirmenin yollarını arıyor. Kendilerinin dışındakiler hormonla beslensin varsın. «Yalnız ben varım ve ailem var.» anlayışı, İstanbul hanımefendilerinin ve beyefendilerinin anlayışı değildir. Toprak ve vatan kutsidir. İnsan Allâh'ın emanetidir.

Mahallenin bakkalı, sucusu, zerzevatçısı, postacısı ailenin bir ferdi gibidir. Saygı sınırları içinde konuşulur, onların dertleri dinlenir, yardıma ihtiyaçları olduğu zaman yanlarında olunur. Okuyan çocukları ailenin çocukları gibi korunur. Mahallenin bu atmosferi içinde insanlar huzurludur. Evlerinin kapılarını kilitlemeden yatarlar. Zengin, fakir, esnaf, işçi, memur, avukat, hâkim, doktor, siyaset adamı... Hepsi gösteriştten uzak bir hayat yaşarlar. İşinde ve evinde beyefendi olma özellikleri devam eder, kızdıkları zaman hatır kırmazlar, incitmezler, bağırılmazlar. İslâmî hayatın bütün güzelliklerini yaşarken yaşatmak isterler.

Okudukları kitaplar, şiirler, dinledikleri şarkılar ve türküler ruhlarını daha da inceltir. Onlara göre sanat, ruhlara güzelliklerin sanatın gücüyle üflenmesidir.

Tanıdığım üst düzey görevlilerinin de evlerinde yaşadıkları hayat gösteriştten uzaktı. Resmî arabaları görev esnasında kullanırlardı. Resmî arabaları hurda oluncaya kadar kullanırlardı. Örnekleri Hazret-i Ömer'in hayatıydı, bunu dilleriyle telâffuz etmezlerdi, yaşarlardı. Yeni bir eşyayı alırken, kullanırken başkaları özenmesin diye dikkat ederlerdi. Şiir gibi bir hayattı, yaşadılar, yaşattılar, mekânları cennet olsun.

Bir genç bu yazıyı okuyunca hayret edebilir, abartılmış diyebilir, haklıdır. Şimdi bir mahallede bir İstanbullu hanımefendi diyebileceğimiz bir hanım yaşıyorsa, kalanları birbirine benziyorsa, o devirde aynı mahallede az-çok herkes birbirine benzer, farklı olanların sayısı azdır.

Mahallelerden belediyelerimiz mes'uldür. Yolların baharda masraflı bir şekilde lâlelerle donatılması; güzel kâğıtlara basılmış bültenler, bültenleri başkan resimleriyle donatmak, basılan takvimlerin her sahifesine başkan resimlerini basmak, bir dakikada okunup, atılacak bültenler basmak, resim merakı, tasavvuf dergilerinde bile boy boy fotoğrafların yer alması... gibi saymakla bitmeyecek ayrıntılar. Sitemlerinize cevap olarak küreselleşmeden söz edeceklerdir, haklılıklarını ispatlamaya çalışacaklardır, yapılan yardımlardan bahsedeceklerdir...

Oysa ilk yapılacak iş, mahallenin mahallede eğitilmesi için devrimize uygun projelerin yapılmasıdır. Mahallede eğitilen insan hep almaktan utanır, işe yarar hâle gelip vermek ister. Mânevî doyumu yaşatmadan verilenler onların daha çok istemelerine, her gün biraz daha acımasız olmalarına sebep olacaktır.

Çare, kavgaların, huzursuzlukların, çetelerin, kapkaçın ve bütün olumsuzlukların önünü alıp, geleceğin İstanbul hanımefendilerini, beyefendilerini yetiştirmenin yollarını aramak, projeler geliştirmektir.

Köylüye gereken önem verilmeyince tarlalar zenginlere satılarak yazlıklar yapıldı. Senede 15 gün veya bir ay yaşamak için yapılan yazlıklar boş dururken, yurt dışından yiyecek maddesi almaya başladık. **Bu yanlış politika içinde, zengin olanlar şimdi çiftlik evleri yaparak; hormonsuz sebze ve meyve yetiştirmenin yollarını arıyor.**

Kadınlıktan ANNELİĞE sancılı geçiş

Anneliğin değişmeyen bir doğası olduğu kadar, farklı toplumsal yapı ve kültürler içinde ayrıştığını ve her dönemin kendine özgü annelik söylemi olduğunu biliyoruz. Annenin çocuğuna iyi bakması, emzirmesi ve çocuğun temel bakımını iyi sağlaması her dönemde evrensel bir hakikat olarak karşımıza çıkıyor. Herkesin annelik hakkında söyleyecek bir cümlesinin olması anneliği kamuya açık hale getiriyor.

Sevgili okur bu yazıda sesini çıkarmayan annelerin çılgılığı olmaya geldim. Parmaklarımdan dökülecek kelimeler için şimdiden özür dilerim.

Sağlıklı geçen hamilelik ve iki gün süren doğum, son beş dakikasında 'vaz geçtim doğurmayacağım' dememe rağmen o muhteşem kavuşma anı derken anneliğin kamuya açılışı... Bebeğin rahme düştüğü anda başlayan fikir verme telaşı. Kadın erkek herkesin bir fikri var. Bu fikirler öyle ki Adem'le Havva'dan bu yana cepte tutulmuş direkt atılan taşlar.

EMZİRMEK ZORUNDASIN!

Sarılık değeri yüksek çıkan bebeğime daha sütüm tam gelmediği için mama vermek zorunda kaldım. Dünyanın en zor kararıydı... İlk ma-

AYŞE MİNE ALIOĞLU

mayı ağlayarak verdim. Belki de bu kadar üzüldüğüm için sütüm azaldı. Şimdi dört aylık olan bebeğimi anne sütü ve mamayla besliyorum. Toplum içinde her mama verme girişimimde 'emzirmesi gerekiyor' fısıldamalarını duyuyorum.

KUCAĞA SAKIN ALIŞTIRMA!

Dokuz ay boyunca içimdeki akvaryumda büyüttüğüm bebeğimin dünyaya geldikten sonra kucağımı istemesi çok normal değil mi? Uzmanlar güvenli bağlanmanın şartlarından biri olduğunu söylüyor. Ama ne yazık ki çoğu mahallede, "kucağına alma alışır" öğütleri dolanıyor.

EKRANI AÇ İŞİNE BAK

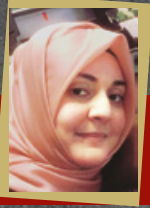
Doksanlarda büyüyenler bilir, hepimiz annelerimizin gün saatlerinde seyrettiğimiz Brezilya dizileriyle büyüdük. Kiminin evinde reklam kaseti bile vardı. Çocukluğuma dair hatırladığım en önemli şey 'Rosalinda'ydı. Sırf evi biraz temiz olsun işleri yetişsin diye ağızımıza memeyi takıp ekranın önüne oturtan annelerimiz şimdi de ev işlerinin yetişmesi için bebeğimi televizyon karşısına oturtmamı söylüyorlar. 'Aç evde ses olsun' diyorlar. Çok direniyorum 4 aydır

televizyonumun fişi takılı değil.

Söz konusu durumla ilgili Sosyolog Esra Dudu Karaduman, kadının annelik rolü üzerinden baskılandığının altını çiziyor. Anneliğin geleneksel olarak kamuya açık bir kimlik olduğunu belirten Karaduman; şu ifadelerle durumu özetliyor: "Aslında... kadının biyolojik becerisi olan annelik, onu baskılanmanın ve üzerinde iktidar kurmanın bir aracı haline gelmiştir. Buna göre edilgen konumdaki kadın için annelik, onun iradesinin de üstünde bir güç olduğu için sürekli dışarıdan müdahale edilmesi ve düzenlenmesi gereken bir işleyişe sahipmiş gibi algılanmıştır. Herkesin annelik üzerine söyleyecek bir sözü vardır, <<anne>> hariç. Böylece annelik, kadının bireysel yaşantısının bir parçası olmaktan çıkarak toplum tarafından denetlenmeye ve onaylanmaya mahkûm edilen bir tahakküm biçimi halini almıştır. Kamusallaştırılan "annelik" kavramı bağlamında, toplumda kendisi için biçilen ideal davranış kodlarını uygulaması beklenen kadın, aksi halde toplumsallaşma sürecinde başına gelecek her şeyi "hak etme" tehdidiyle kendini var eden bir meşrulaştırma bilinciyle yoğrulmaktadır."

Çürüyen İnsanlığa Rağmen Direnenler

ÜMMÜGÖLSÜM TAT

tatumugulsun@gmail.com

İlk kez anne olmadan önce ikili, üçlü tarama testleri internette blogların, forumların tartışma odağı olmuştu. Sosyal medya emekleme aşamasındaydı. Yaşanmış her an insan olana empati ve sorumluluk yüklüyordu.

Kalabalık bir grubun içinde biri hararetle anlatıyordu neredeyse her gün yediği, içtiği arkadaşlarını. Bahsedilen ailede yakın zamanda özel gereksinimli bir bebek doğmuştu. O süreci kendi içlerinde/kimseyi rahatsız etmeden/rahatsız edilmek istemeyerek yaşamışlardı. Karşımda konuşan kadın o aileye dair kinini, nefretini bir güzel kustu. "Her görevi/her şeyi de onlar istiyorlar, oh olsun aldılar ağızlarının payını" dedi. Masada kocaman bir suskunluk. Çatallar, kaşıklar sustu. Sonra biri "Hafta sonu ne yapacaksınız?" diye sordu diğerine. Aslında kimsede bir şey yapacak hal kalmamıştı.

20'li yaşlar insan olan ile olmayanı ayırt etmekle geçiyor. Okullar bitmiş, insanlar yavaş yavaş işe/kamusal hayata başlamış, toplumsal statülerle imtihanlar yaşanmış... Derken içinde bir kalp olduğunu fark

ediyorsun. İnsanlığının neleri kaldırıp, kaldıramadığını görüyorsun.

Otuzlar daha emin, daha güvenli bu konuda. Uzunca bir zamandır birinin bir hatası, çelişkisi varsa doğrudan söylüyorum ve kendi mesafemi yalnızca çizmekle kalmıyorum, korumaya da çalışıyorum. Hiç kolay bir süreç değil, öğreneceğim çok şey var. Fakat bu sırada şunu fark ediyorum. İnsanlar sizin yanınızda birbirinin tüm yamalı bohçalarını açıp; aynı şekilde yiyip, içmeye devam ediyor. Bana dokunmayan yılan bin yıl yaşasın diyenler her gün zehirlendiğini fark etmiyor bile.

İnsan ne bir makina ne de bir cihaz. Kul olmak tüm yazılımların üstünde tutuyor sizi.

Ne diyordum, sınırlar. İnsan 30'lu yaşlarda ne yapacağını bilmese de ne yapmayacağını çok iyi biliyor. Bu yüzden bazı eşikler insanlarla aşıyor, bazı eşikler aşıldıkça insanlar geride kalıyor.

Allah, ahirette "Dünyada ne yaptın?" diye soracak olursa "İzledim." diyeceğim; "Rahmetini, dünyanın akışında önüme çıkan 99 isminin hatırına izledim Rabbim".

Yaşamının özel bir yolculuk olduğunu fark ederek izledim.

Çürüyen insanların arasından, çürümeyen bir insanlık mücadelesi verenleri de izledim.

SANAL DÜNYA

Arzularının Peşinden

Koşanların Kaçırdıkları

GERÇEKLER

HÜSEYİN
KARACA

İnsan zaman ve mekân adlı iki zarfta/kapta yaşar. İslam dini mekânı ve zamanı imar edip güzelleştirecek birtakım ibadet ve yükümlülükler getirmiştir. İnsan fitratı zaten iyi ve güzele yatkın eylemler yapacak şekilde temizdir. Yalan söylememek, akrabanın bakım gözetimini sağlamak, yapılan işin hakkını vermek, çevreyi temiz tutmak gibi pek çok detay insanın insan olarak doğuştan bildiği, öğrenilmesi bir eğitime bağlı olmayan değerlerdir.

Tarım toplumundan sanayi toplumuna, sanayi toplumundan dijital bir dünyaya evrilen hayat şartlarında bugün insanoğlu kendi özüne ve fitratına yabancılaşmanın bedelini ödemektedir. Sanal dünya kişinin kendisine yabancılaşmasının önünü açmıştır. Zaman ve mekândan kaynaklı zorlukların iletişim araçları ile minimum seviyeye indirildiği modern dünyada, insanoğlu arzularının peşinde koşan bir "düşünen hayvana" dönüşmüş durumdadır. Felsefe ve mantık

ilminde "insan düşünen canlıdır" önermesi artık tarihte kalmış durumdadır. İnsan kendi fitratına yabancı, hayvani arzularının peşinde, bireysel özgürlüğünün tanrılaştırıldığı bir dünyada sonu belli olmayan bir akibete doğru koşmaktadır. Sosyal medya, internet, sanal dünya maalesef sigara, alkol ve uyuşturucunun verdiği zararla eşdeğer duruma gelmiştir.

Sanal dünyanın hayra, iyiliği emredip kötülüğü yasaklamak/ iyilikleri çoğaltıp kötülükleri azaltmaya çalışmak anlamına gelen emri bi'l-ma'ruf nehy-i ani'l-münker'e hizmet eden imkânlarından çok, yıkıcı etkileri ön plandadır. Yiyecek ekmek bulmakta zorlanan nice ailenin, sırf özentiden dolayı sanal dünyanın esaretine kurban gittiği gözlerden kaçmamaktadır.

Özellikle eğitimde ortaokul lise dönemindeki hedefsiz, amaçsız, rehbersiz gençliğin televizyon dizileri, TikTok ve internet yönlendirmeleri ile değil sadece fitratına; yaşadığı topluma ve aileye bile yabancı kalışına tanıklık ediyoruz. Elimizden kayıp giden nesle ağıt yakacak vaktimiz yok neredeyse. Sanal dünyanın insana verdiği en büyük zarar yalnızlığın popülerleştirilmesi, hiçbir ilahi sınırlayıcı kriteri dikkate almayan özgürlüğün örnek bir yaşam modeliymiş gibi sunulmasıdır.

Sanal dünyanın arzuları peşinde koşmak her şeye rağmen sıla-i rahim algısında da sapmalara yol açmıştır. Akrabalar, anne babaya itaat duygusu, dostlara hürmet, vefa duygusu neredeyse sıfırlanmıştır. **Koronavirüs dönemindeki içe kapanma ile birlikte sanal dünya varlığını hayatımızın tüm alanlarına yaymış durumdadır.**

Sanal arzuların peşinde koşmak, insanın şehvetlerinin kurbanı olması anlamına gelir. İnsanın yeme içme ve cinsel arzuları sadece görünen arzulardır. İnsanın hırsı, kendi kariyeri uğruna hiçbir değer tanımadan ilerlemesi; mabette, camide, tekkede, dergâhta bile bencilce ihvanını din kardeşlerini hiçe sayması, dünyalık servet için helal ve haram terazisine dikkat etmemesi, iç şehvet anlamına gelmektedir. Kişinin iç şehvetinin esaretinde yaşadığı modern dünyada, dışa yönelik tedbirlerin bir anlam ifade etmesi mümkün değildir. Aslında sanal dünya Kur'an, sünnet ve İslam ahlakının tanıtılması uğruna çok büyük imkânlar sunmaktadır. YouTube'da yüzbinlerce ders Kur'an'ın ve sünnetin bereketini hecelemektedir. Yüzlerce, binlerce hafız Kur'an'ın güzel nağmelerini milyonlarca insana taşıyan adeta birer kervan gibidirler. Sanal âlemdeki bu güzellikleri insana dokunarak ahlaka dönüştürecek adanmış müminlere ihtiyaç vardır. Sanal dünyanın arzuları peşinde koşmak demek sanal dünya olmadan önceki kazanımları kaçırmak demektir. Günlük hayat, çok hızlı akmaktadır. Yaşadığımız mekânlar bütün ekonomik sıkıntılara rağmen eski zamanlara kıyasla konforlu bir fotoğraf sunmaktadır. Bu durum lüks yaşama özenen kişilerde büyük tahribatlar oluşturmaktadır. Geçmişinden, aileden devam eden yerleşik bir zenginlik kültürü olmayan fakir ailelerde bu durum psikolojik ahlaki zafiyetleri de beraberinde getirmektedir. Dede, nene, baba ve anneden tevarüs eden değerleri almadan toplumda belli üst kariyerlere ulaşan fakir fukara bireyler, dini tutumlar sergilese de buldukları konumu ahlaki zafiyetleri ile kirlitebilmektedirler.

Artık yükseköğretim de değerler eğitiminde terazinin adalet tarafını oluşturamamaktadır. Eğitilmiş, akademik çalışmaların zirvesinde bulunan kişiler de etik değerler açısından çok alt seviyelerde bulunabilmektedir. Etik ve ahlaki değerler derken sadece cinsel arzular ve şehvet duygusu akla gelse de konu bu kadar dar çerçeveli değildir. İnsanın ailesine, akrabalarına,

toplumuna, hatta yaşadığı bütün dünyaya karşı sorumluluklarının farkında olmadan yaşadığı her yaşam tarzı, fitrata aykırı sapmaları beraberinde getiren bir yaşam tarzıdır. Sanal dünya tüketim toplumunu iyice çığırından çıkarmış görünmektedir. Klasik dönemlerde, kanaat etmek ideal insan tipolojisinin sembolü idi. Bugün zenginleşen toplumlarda kanaat olgusu dejenere olmuş durumdadır. Kanaat artık sadece cami cemaatinin fakir fukaranın bir üst erdemiyişi gibi takdim edilmektedir. Hâlbuki kanaat mala mülke kariyere sahip olan bireylerin kendi iç dünyalarındaki imtihanlarının sonucudur. Kariyer sahibi kişilerin zaman ve mekâna karşı tutumları, yaşadıkları zaman ve içinde buldukları mekânın yükümlülüklerini yerine getirip getirmemeleri asıl sorgulanması gereken durumdur.

Maalesef modern dünyada ilahiyat alanında bile çok ciddi ahlaki dejenerasyonlar toplumu mahvetmiş durumdadır. "At sahibine göre kişner" atasözü ne kadar manidardır. Mürşitlerin refleksleri dervişlerin hayallerini süsler; dervişlerin rüyaları mürşitlerin takvası ile şekillenir. Mürşitlerin kalitesi dervişlerin idealizmidir.

Sanal dünyanın arzuları peşinde koşmak her şeye rağmen sıla-i rahim algısında da sapmalara yol açmıştır. Akrabalar, anne babaya itaat duygusu, dostlara hürmet, vefa duygusu neredeyse sıfırlanmıştır. Koronavirüs dönemindeki içe kapanma ile birlikte sanal dünya varlığını hayatımızın tüm alanlarına yaymış durumdadır. Artık her yerde sanal dünyanın yazılı olmayan anayasaları geçerlidir.

Sosyal medyanın kendine özgü jargonu gitgide günlük yaşamı kendine esir almış durumdadır. Sanal dünyanın arzuları peşinde koşmak, sosyal medyada paylaşım yapmak ideal bir ahlaki tutum konumuna yükselmiştir. Artık paylaşılacak eylemler makbuldür; paylaşılmayan iyilikler iyilik kategorisinde sayılmamaktadır. Riyakârlık eski toplumlarda bir zafiyet iken, iyilikleri, -iyilik yapılan kimselerin aleyhine bile olsa- hiçbir takva hassasiyeti gözetmeksizin görünür kılmak, bir reklam aracı haline getirmek

idealize edilmektedir.

Sanal dünya arzuları peşinde koşanların kaçırdığı en büyük gerçekliklerden birisi "akrabalık bağlarını yaşatmak, akrabaların birbirini ziyaret etmesi ve iyi ilişkiler kurması" demek olan sıla-i rahim duygusunun kazanımlarının bir daha geri getirilemeyecek derecede kaybedilmesidir. Sıla-i Rahim sadece kandil gecelerinde, bayram ve Cuma vaazlarında, sempozyumlarda, Cuma mesajlarında hatırlanan popüler birkaç cümleden öteye geçmeyen bir dipnottur artık. Aile facialarının, ölümlerin, boşanmaların artık rakamlara sığmayan boyutlarda ilerlediği bir dünyada, sanal dünya öncesi toplumdaki geniş aile yapısının paylaşımcı, kusurları örten, çözüm üretme odaklı hoşgörüsü ve kanaati aranılır haldedir. Yalnızlaşan bireyler, yalnız aileler artık üst anne-baba / nene-dede kavramını unutmuş görünmektedirler. Yüzlerce örneğine tanık olduğumuz anne babasına bakmayan evlatlar, miras kavgası etrafında kolonileşen menfaat düşkünü kızlar oğlanlar, nenelerinin dedelerinin varlığını sadece miras paylaşımında hatırlayan torunlar, sonu belli olmayan bir esfel-i sâfilin çukura doğru toplumu yuvarlamaktadırlar. Bakıma muhtaç yaşlı dede-nene, anne-babalar kendi zavallı dünyalarında perişan bir şekilde ölüme sürüklenirken, takkeli cübbeli tesettürlü modern müslümanlar, sosyal medyada "vur patlasın çal oynasın" kutlamalarla doğum günü partileri, düğün yemek paylaşımları ile dindarlıkta level atladıklarını zannetmektedirler.

Sanal dünya, "anne babaya bile güvenmeme" prensibini başarı kriteri olarak pazarlamaktadır. Popüler kültür maalesef kişileri kendi aile bireylerine düşman yapacak bir tutuma sürükleyebilmektedir. Öte yandan, kendi eşi ve çocuklarını tanılaştıran bazı aile tiplerinin hızla çoğalması, sıla-i rahim hassasiyetine vurulan en büyük darbelerden biridir. Sıla-i rahim sadece evlatların, torunların, anne-babalarına, nenelerine-dedelerine saygı, hürmet

ve sevgiyle yaklaşması anlamına gelmemektedir. Asıl sıla-i rahim büyüklerin; anne ve babalarına, dede ve ninelerine, evlatlarına ve torunlarına adaletli davranmasıdır.

Diğer yandan sanal dünya, sadece gençlerin yaşlılara ve akrabalara vurdumduymaz tavırlar takınmasına yol açan bir ayrıntı değildir. Televizyon dizilerindeki, sabah kuşağı programlarındaki toplum ahlakını bozan yüzlerce rezil örnek, ihtiyaç diye tanımladığımız kişilerde kişilik bozukluklarına yol açmıştır. Artık damatlarına/gelinlerine güvenmeyen, evlilik müessesesinin manevi sıcaklığına inanmayan anne babalar türemiştir. Televizyon programlarının evlilik üzerinden binlerce olumsuz örneği topluma aktarması sanal dünyadan uzakmış gibi görünen yaşlı bireylerde erozyonlara yol açmıştır. Bu durum şu anda pek çok kimse tarafından dikkate alınmayan küçük bir detaydır ama adalet duygusundan yoksun zalim bireylerin yetişmesinde hak-adalet, haram-helal tanımayan anne babaların payının olduğunu unutmamalıyız.

Sanal dünyanın etkisiyle artık milli kültürümüze mâl olmuş anlamlı isimlerden ziyade popüler kültürün dayattığı manasız isimler ön plana çıkmaktadır. Sahabenin örneği artık bir nostaljik merasim detayıdır. Kandillerde ve Cuma mesajlarını hatırladığımız sahabe isimlerinin sadakatini, vefasını, fedakârlığını, cömertliğini günlük yaşamlarımızda çok az kimse hatırlamaktadır. Maddi fedakarlık gitgide yok olmaktadır. Sanal dünya, kişileri cimrileştirmektedir. Ülkemizde yaşanan dini-sosyolojik hızlı dönüşümler bu sanal dünyanın şehvetlerine kurban edilen nesillerin erozyonunu daha da hızlandırmış görünmektedir. Kendini insanlığa adanmış müttaki/takva sahibi bireylerin fedakârlıklarıdır dünyamızı kurtaracak olan.

Marifet, sanal âlemden şikayet etmek değil, sanal alemde iyilikleri çoğaltmak, karınca, azmiyle sanal alemde iyilikleri çoğaltan/çoğaltmaya çalışan ayaklara pranga vurmaktır. Mevlam cümlemizi insan eylesin. Amin.

Sanal dünya, "anne babaya bile güvenmeme" prensibini başarı kriteri olarak pazarlamaktadır. Popüler kültür maalesef kişileri kendi aile bireylerine düşman yapacak bir tutuma sürükleyebilmektedir. **Öte yandan, kendi eşi ve çocuklarını tanılaştıran bazı aile tiplerinin hızla çoğalması, sıla-i rahim hassasiyetine vurulan en büyük darbelerden biridir.**

Zeyilname: Şifa niyetine

MURADİYE
ŞİMŞEK

Toplumca iyileşmeye ihtiyacımız var. Son yıllardaki bireyselden küresele genişleyen çerçevede iç ve dış etkenlerle ortaya çıkan afet ve felaketlerin açtığı yaralar giderek bireysel sorunlar olmaktan çıkmış, kitlesel hastalık ve toplumsal yaralara dönüşmüştür. Bu durum, insanlık olarak topyekûn bir dönüşümü gösteriyor. Fakat nasıl bir dönüşüm? Ne yana baksanız bir yaralı insan, arızı bir durum var.

Dünya dediğimiz evimiz de öyle; "tüm tesisatları arıza veren eski bir ev".

Kendi yıpranmışlığı bir yana, arızaların önemli kısmı kullanıcı hatalarından. Geç de olsa hataları fark ettik. Adına iklim değişikliği dedik. Birkaç harfle sembolleştirilen ahlâki meselelerden bahsettik.

Şimdi kullanım kılavuzları yazmaya çabalıyoruz. Kendimiz için yazılmış özel kılavuz ise sadece kutlama ve anma günleri için sembolleşmiş bir slogan albümü; lafzı ezberlerde fakat manasına arkalar dönük. Müntakim'i biz çağırdık. Şimdilerde gözümüz Şafi'de. Hangi ismi çağırırsa insanlık o geliyor, farkında olabilene. Şunu görebilsek her daim; Rahman dıştan içe her yeri kuşatmış, Vedud içten dışa... Şafi çok özel bir hediye gibi bazılarına takdim edilmiş, hem şifa versin hem şifa bulsun diye.

Maddi – manevi bir yaraya şifa olmak, kişinin kendisini iyileştirmesinin en etkili ve aynı zamanda en kadim yollarından biri.

Şifa bilgisinin aktarımı da şifanın kendisi kadar kadim olunca, konu dönüp dolaşıp kültüre ve medeniyete dayanıyor. Hipokrat'tan ve belki Lokman Hekim'den çok önce, Şifacı ya da Otacı olarak bilinen, çoğu

kadın olan iyileştiriciler, bireylerin maddi ve manevi dertlerine derman oluyordu. Şifacılar Asya steplerinden And'lara kadar geniş bir coğrafyada, aynı dünyada fakat apayrı dünyalarda aynı işi yapıyorlardı: "bitkiler ve bedensel-ruhsal enerjiyi kullanarak şifa dağıtmak". Doğru bitkiler ve pozitif enerjinin doğru yöntemlerle aktarılması şifa olurken yanlış malzeme ve yöntem tam tersine neden olmakta. İşin içine çoğunlukla inançlar, yani dua ve büyü'nün karıştırıldığı da malum.

Orta Çağ Avrupası'nda şifacı kadınlar kilisenin bağınaz baskısı altındaydı. Onların bu özel yetenekleri Tanrı'ya meydan okuma olarak kabul edilmiş ve cadı ilan edilerek sosyal ve fiziksel olarak toplum dışına itilmişlerdi. Ormanlarda cadı avına çıkılıyor, yakalananlar kilisenin adaletli(!) yargılamasına tabi tutularak her biri mutlaka kaybetmekle sonuçlanan çeşitli sınavlardan geçiriliyorlardı.

Şifacılar bedensel ve ruhsal iyileştirmeyi bütüncül biçimde uygulamaktaydılar. Anadolu'da da şifacı kadınlar, toplum içinde saygın yeri olan kimselerdi.

Kadim bilginin aktarım biçimi ve öğrenme süreci, şifanın tanımıyla beraber yüzyıllar boyunca evrimleşerek günümüzde bambaşka bir forma erişmiş görünüyor.

Avrupa'nın aksine, Orta Asya Türk kültüründe Şamanlıkla ilişkilendirilen bu bilgelik ya da yetenek; kadının toplayıcı rolü, üretkenliği, doğurganlık yeteneği ve tükenmeyen sevgi ve şefkat duygularının kuşatıcılığındaki annelik kimliği ile de yakından ilişkilendirilmiş ve saygı görerek kutsallaştırılmıştı. Şifacılar bedensel ve ruhsal iyileştirmeyi bütüncül biçimde uygulamaktaydılar. Anadolu'da da şifacı kadınlar, toplum içinde saygın yeri olan kimselerdi. Kadim bilginin aktarım biçimi ve öğrenme süreci, şifanın tanımıyla beraber yüzyıllar boyunca evrimleşerek günümüzde bambaşka bir forma erişmiş görünüyor. Doğuştan bahşedilmiş özel şifacılık yeteneği yanında edinilen nebatat ilimleri, çakralardan duruşlara, nefesten düşünce gücüne kadar türlü terapi yöntemleri ve ilimleri ile birleştirilerek özel alternatif tedavi ve terapi araçları olarak toplumda çoktan kabul görmüş, artık bilim çevrelerinde de kabul edilmeye başlanmış, hatta sektör haline dönüşmüştür. Halk Bilimci Prof. Dr. Nebi Özdemir, "Geleneksel Bilgi ve Kültür Ekonomisi" başlıklı makalesinde, kadınların "geleneksel bilgi

temelinde toplumsal, kültürel, özellikle de ekonomik değerler üretmek" kendi konumlarını belirlediklerinden bahseder. Gelenek temsilcisi şifacı kadınlar tarafından yüzlerce yıl öncesinden taşınan bu bilgi ve pratikler az da olsa halen temsil edilmekte ve talep görmektedir. Günümüzde bu üçlüden geleneksel bilgi ile gelenek temsilcisi arasındaki bağların zayıfla(tıl)ması neticesinde kültür ekonomisine dönüşmüş geleneksel bilgi birikiminden bahsetmek mümkündür. Şifacılık olarak bilinen bu geleneksel bilgi birikiminin kültür ekonomisine dönüşmesi bir takım hukuki düzenlemeleri de zaruri kılarak günümüzde geleneksel, alternatif veya tamamlayıcı tıp alanını oluşturmuştur. Ancak burada şifacılığın bilgi yönü dikkate alınırken, muhtemelen ölçme değerlendirme kısmının şimdilik imkânsızlığı nedeniyle, psişik yetenek yönünün bilim alanının dışında tutulduğu görülür. Günümüzde yaşayan ve esasen bir şifacı kadın olan Leyla Hanım, bu yönünün kabul görmeme endişesinden belki, şifacılık yeteneğini açıklamayı sona bırakarak çakra tedavisi, masaj, nefes terapisi gibi alternatif tıbbın kabul alanına

giren şifa yöntemleri üzerine eğitimler olarak toplum içinde kendine bir çalışma alanı açmakta, bu yolla insanları iyileştirmeye ve geçim temin etmeye çabalamakta. Bu yalnızca tek bir örnek. Diğer taraftan sözlü aktarımdan usta çırak ilişkisine, teorik bilgiden pratiğe, alaylı eğitimden mektepliye giden öğrenme biçimleri, dijital iletişim çağını yaşadığımız günümüzde yazılı ve görsel medya araçları kullanılarak yoğun biçimde ilgili-ilgisiz, yetenekli-yeteneksiz kitlelere sunulmaktadır. Çeşitli zihinsel okuma - okutmalar ve yapay zekâ destekli algı yönetimleriyle çok farklı bir boyut kazanan bilgi aktarımı, bilgi kirliliği ve algı yönetimi kavramları ile daha derinlemesine açıklanabilir. Geleneksel olsun, modern olsun, bilginin çağdaş araçlarla aktarımında kullanılan yöntemler etkileşim içermediği ve kullanılan dilin alıcılar tarafından farklı sembolik anlamlar yüklenerek yorumlanmaya açık olmasından dolayı alıcıya şifa olabilecek bir bilgi ya da formül tam zıddı bir etki ya da neticeye sebep olabilmektedir. Bu noktada bilinç, farkındalık, gelişim, ehliyet gibi kavramların önemi ortaya çıkar. Oysa

yeteneğin keşfi, arz-talep dengesi ve kişiye özel eğitimle günümüzdeki şifacıların topluma kontrollü faydalar üretmesinin sağlanması mümkün. Okumak, araştırmak kişisel gelişim için önemli fakat yeteneğin vaktinde tespit edilip saygıyla kabullenilmesi ve iyilikle parlatılması, toplumun ve insanlığın iyileşmesine katkı sunmasının ölü açılması elzem. Şifacı Leyla Hanım gibi nice özel yetenekli ve iyi kişilerin tespit edilip belki şifacıların somut olmayan miras taşıyıcıları kapsamında değerlendirilmeleri yoluyla insanlığa kazandırılması çok özel bir alanın keşfine de neden olabilir. Toplumca ve hatta insanlık olarak iyileşmek için önce iyi-leşmemiz gerek. Okumak da, yazmak da, yapmak da, insanın ve insanlığın olduğu kadar doğal ve yapılı çevrenin şifası ve ihyası için gereklilikten öte bir zorunluluktur. Bilgi, yazı ve eser üçlüsü olarak ortaya çıkan her düşünce ürünü, dünyaya bırakılan bir miras olduğu kadar insanın bizatihi kendisine ve insanlığa sunulan şifadır. Bu nedenle bu yazıyı, daha önce koyduğum noktaya bir zeyilname olarak kaleme almak ve ihtiyacı olan herkese şifa niyetine takdim etmek yegâne dileğimdir.

Geleneksel olsun, modern olsun, bilginin çağdaş araçlarla aktarımında kullanılan yöntemler etkileşim içermediği ve kullanılan dilin alıcılar tarafından farklı sembolik anlamlar yüklenerek yorumlanmaya açık olmasından dolayı alıcıya şifa olabilecek bir bilgi ya da formül tam zıddı bir etki ya da neticeye sebep olabilmektedir.

SELVANUR YAZICI SEZGİN:

BİLİNÇLİ OLMAYA, TÜKETİCİ OLDUĞUMUZU HATIRLAYARAK BAŞLAYABİLİRİZ

Selvanur Yazıcı Sezgin medyanın bilinçli tüketilmesi konusunda ortaya bir çaba koyan, işini Yeni Medya araştırmacısı olarak tanımlayan ama hepsinden de öte içimizden sıcak ve samimi bir ses. Kendisi ile "medya, bilinç ve iyi olan"ı konuşmaya gayret ettik. Çok güzel ve isabetli bir söyleşiye imza attık.

Karşımda Boğaziçi Türk Dili ve Edebiyatı mezunu, yüksek lisansını Yeni Medya Çalışmaları alanında yapmış, hali hazırda sosyal medyada da kendi alanında farkını ortaya koyan biri duruyor. Selvanur Hanım galiba sizinle söyleşenler konuya hep aynı yerden giriyorlar. Ben de ilk sorumu şöyle sormuş olayım; nedir bu Yeni Medya?

Öncelikle teşekkür ederim. Hem güzel sözleriniz hem de yeni medya konusunu köşenize taşıdığınız için... Yeni medya kavramı aslında hayatımıza 2000'li yılların başında, internet kullanıcılığı deneyimimizin değişmeye başlamasıyla giriyor.

|| RÖPORTAJ: SENEM DİNÇ ||

Milenyumun başında hayatımıza giren sosyal medya kanalları, bloglar, forumlar; kısacası kullanıcıyı aktif bir içerik üreticisine, kullanıcıların iletişimini de monologdan diyaloga dönüştüren tüm bu platformlara olan hızlı adaptasyonumuz bizi yepyeni bir dünyanın içine fırlattı adeta. Sosyal medya dediğimizde aklımıza üyesi olduğumuz pek çok sosyal medya kanalı geliyor; ancak yeni medya dediğimizde biz aslında son 20 yıldır yaşanan teknolojik gelişmelerin hayatımıza olan etkisinin bir çıktısı olan yepyeni bir kültürden bahsediyoruz: Yeni medya kültürü. Bu kültür alışkanlıklarımızı, kullanıcı deneyimimizi, yaşam tarzımızı ve bütünüyle bizi, hepimizi değiştirip dönüştüren baskın bir kültür olarak karşımıza çıkıyor. Tüketici kullanıcıdan üretici kullanıcıya dönüşmemizle birlikte yeni medyadaki kimliklerimiz de şekilleniyor. Gerçek hayattaki davranış kalıplarımızın aksi yönde tavırlar sergilediğimiz; bazen manipülasyona neden olup bazen yapılan manipülasyona kanabilen, bazen bilgileri teyit

etmeden inanıp yaygınlaştırabilen, bazen bir kişiyi veya kurumu toplu linç hareketine katılabilen, bazen insan hak ve onurunu çiğneyen içerikleri yaygınlaştırabilen bireylere dönüşebiliyoruz. Neyi satın alacağımızdan hangi partiye oy vereceğimize kiminle arkadaş olup kime âşık olacağımıza kadar, alacağımız kritik kararlarda yapay zekâ ve algoritmaların etkisi altında kalabiliyoruz. Adı gibi "yeni" olan yeni medya kültürünün temsilcileri olarak bu evrende adeta yeni bir kimliği ve yeni bir ahlak anlayışını benimsiyoruz. Dolayısıyla yeni medya araçlarına ve yeni medya kültürüne, bizi sandığımızın ötesinde etkileyen bu yönleriyle bakmak ve onu tanım-larken de bu etkilerini göz ardı etmek gerektiğini düşünüyorum.

Sosyal medyadaki paylaşımlarınız hep farkındalık uyandırmak adına. Sosyal medya dilinde söyleyecek olursak sizi stalklayan herhangi biri bir derdinizin olduğunu hemen anlayacaktır. Mesleğinizden ayrı olmayan ama mesleki kaygının da ötesinde gibi hissettığımız o derdiniz ne?

Sosyal medyayla gerek iş hayatında gerek akademik boyutta ilgilenen biri olarak bireysel sosyal medya kullanımında tabiri caizse sürekli mesleki deformasyon yaşıyordum. Sosyal medyanın yanlış kullanımının, yeni medya kültürüne adaptasyon sürecinin sağlıksız ilerleyişinin ne gibi olumsuz sonuçlar doğurduğunu her gün farklı gündemlerde gözlemek beni bu konuya dair hareket etmeye itti. Yeni medya kültürünün bir ferdi olarak, bu platformlarda yine bu platformlara dair söz üretmeye karar verdim. Yeni medya çağına bireyler, kurumlar, devletler ve halklar bazında adaptasyonumuzun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Hep beraber her gün deneyimlediğimiz teknolojik gelişmeler bizi yeniliklere çok daha hızlı şekilde kanalize olmaya itiyor. İnsanlar olarak buna meyilliyiz; türümüzün en önemli özelliği adapte olabilmek ve hayatta kalmayı başarabilmek. Ancak burada "Hayattayız ama nasıl?" sorusu devreye girmeli diye düşünüyorum. Gelecek yıllarda yapay zekanın, otomasyonun, sosyal puanlamanın, sanal ilişkilerin ve daha pek çok yeniliğin hayatımızda daha yoğun yer bulacağını biliyoruz. Bu nedenle yeni medya çağına sağlıklı bir adaptasyonun şart olduğunu unutmamak lazım. Sosyal medya kanallarında da bu konuları gündem ediyor ve tartışıyorum.

#MedyayıBilinçliTüket diye bir sloganınız var. Medya bir araç değil mi artık? Ya da kim kimi tüketiyor?

Medya hiçbir zaman bir araç değil, esasen. Pazarlama ve bilişim sektöründe dillere pelesenk olan o cümlede dendiği gibi, "Bir ürüne para ödemi-

yorsanız, ürün sizsinizdir." Geleneksel medya dediğimiz TV, Radyo ve gazete gibi konvansiyonel iletişim araçları aracılığıyla bize sunulan medya içerikleri de tükettiğimiz ürünlerden ibaretti. Geleneksel medya tecrübemizde kendi "tüketici" konumumuzun bir nebze daha farkındaydık. Çünkü tek yönlü bir şekilde "seyirci", "dinleyici", "okuyucu" olarak anılıyorduk. Yeni medya kanalları ise ortaya çıkışlarından itibaren bize yepyeni bir iddia sundular: Tüketiciyi üreticiye dönüştüren, medyayı tüketmekten medya üretmeye geçiş yaptıran yeni medya. Biz kullanıcılar da bu role çabucak ısındık ve hızlıca birer vatandaş gazetecisine veya dijital içerik üreticisine dönüştük. Örneğin bugün Tiktok'ta yalnızca gençleri değil; Türkiye'nin her kesiminden, her yaş grubundan, her sosyal tabakasından insanı bir "sergileyici" olarak görmek mümkün. Erving Goffman'ın yıllar önce "Gündelik Yaşamda Benliğin Sunumu"nda bahsettiği "performans"ları bugün sosyal medyaya taşımış durumdayız. Hepimiz birer performans sergileyicisine dönüştük, haksız mıyım? Tam bu noktada, yeni medya kültürünün bize söylediği "kendinden bir şeyler sunmanın, söylemenin bir üretim olması" hususunu tartışmaya değer buluyorum. Yeni medyada sunduklarımız, ürettiklerimiz bir yerden sonra bu mecralarda yaptığımız genel tüketimin bir sonucu ve parçası diye düşünüyorum. Tükettiğimiz içeriklere benzer içerikler üretmek ve böylece tükettiğimiz o hesaplar gibi kitleler kazanmayı hedeflemek, günün sonunda yeni medyadaki varlığımızı "tüketici" konumundan kurtaramıyor. Bu mecralardaki kullanımlarımız da bir zamanların TV izleyiciliği gibi bir tüketiciliğin sonuçlarına benzer sonuçlar yaratıyor. Bu yüzden de #YeniMedyayıBilinçliTüket diyorum. Bilinçli olmaya, yapıp ettiklerimizin bir tüketim olduğunu hatırlayarak başlayabiliriz.

Dijital dünya, sosyal medya başta olmak üzere tüm organları ile insanları bir tüketim ve haz balonuna hapsediyor sanki. Siz de böyle yorumluyor musunuz?

HEP BERABER
HER GÜN DENEYİMLEDİĞİMİZ
TEKNOLOJİK GELİŞMELER
BİZİ YENİLİKLERE ÇOK
DAHA HIZLI ŞEKİLDE
KANALİZE OLMAYA
İTİYOR. İNSANLAR
OLARAK BUNA MEYİLLİYİZ;
TÜRÜMÜZÜN EN ÖNEMLİ
ÖZELLİĞİ ADAPTE OLABİLMEK
VE HAYATTA KALMAYI
BAŞARABİLMEK. ANCAK
BURADA "HAYATTAYIZ
AMA NASIL?" SORUSU
DEVREYE GİRMELİ DİYE
DÜŞÜNÜYORUM.

Az önce konuştuğumuz gibi, yeni medya kanallarının ana amacı da esasen "mass media"nın amacıyla aynı: Tüketmeye daha fazla teşvik. Ancak sosyal medyanın etki alanının kapsamı ve gücü bugün geldiğimiz noktada tüketimi çok daha kolay, erişilebilir ve normal kılıyor. Normalden kastım, yeni medya kültürünün "normallerimizi değiştirmesi" ve eskiden uç bulduğumuz pek çok yaşam tarzını bugün hiç de garipsemeden deneyimiyor olmamız. Linklerin havada uçuştuğu, indirimlerin peşinden giderek evlerimizi gerçekten ihtiyacımız olmayan ürünlerle doldurduğumuz bir tüketim evrenini süsleyip paketleyip bize sunan bir kültürden bahsediyoruz. Öte yandan yeni medya içeriklerinin de geçirdiği dönüşüm bizi sürekli daha hızlı olmaya, daha özet içerikler tüketmeye davet ediyor. 15 saniyeden uzun video izleyemeyen yeni nesillere 40 dakikalık dersleri dinletmenin de uzun nasihatlerde bulunmanın da mümkün olmayacağı bir çağa merhaba diyoruz. Geldiğimiz noktada, "iyi, doğru ve güzel" olanı konuşmanın yollarını da bu mecra içinde aramaya başlıyoruz. İşimiz gerçekten zor ama yolda olmak kıymetli.

"İyi, doğru ve güzel" olanı konuşmak dediniz, burayı biraz daha açabilir misiniz? Tüketim çarkları ile dönen bir medya kültüründe bunun mümkünlüğü nedir?

Gündelik hayatında optimist olmayı seven bir insan ve "Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin" ayetine iman eden bir Müslüman olarak iyi, doğru ve güzel olanın imkânına her zaman inanıyorum. Bu beni diri tutan, bir şeyler üretmeye dair motivasyonumu arttıran en temel dinamik diyebilirim. Evet, sosyal medya kanallarında işletilen algoritmaların bir gerçeği var: Kötü ve yanlış haberler çok daha hızlı yayılıyor, komplo teorileri ve felaket tellalı haberciliğin bu platformlarda her zaman daha çok tutunma şansı var. Gazetecilikte ünlü bir önerme vardır; köpek insanı ısırduğunda değil, insan köpeği ısırduğunda bu haber olur diye. Hem geleneksel hem de yeni medya aslında insan özelliklerine göre şekillenen aygıtlar.

Yapay zekâ da alışlagelmiş insan duygu ve davranış kalıplarını yeniden üretiyor. Dolayısıyla bu mecralarda iyilerin, haklıların ve incelikten anlayanların sesi az çıkıyormuş gibi görünüyor. Tüm bu ahlaki ve insani kriterlere uygun şekilde hazırladığımız içeriklerin sosyal medyada, infial, kaos, dedikodu, manipülasyon içeren içeriklerden çok daha az etkileşim aldığını görüyorsunuz. Şairin dediği gibi, "Ah, kimselerin vakti yok durup ince şeyleri anlamaya..."

Ancak ben yine de gayrete devam etmenin anlamlı olacağını düşünüyorum. Gayretin sonuç getirdiğine dair aklıma gelen en etkili örnek 2021 yılında İsrail'in Filistin saldırıları sırasında sosyal medyada oluşan Filistin'e destek kampanyası süreci. O süreçte istendiğinde ve bu mecralar etkili kullandığında ne kadar güçlü olunabildiğini görmüştük ve karşı tarafın moral gücüne direkt etki edilebildiğini idrak etmiştik.

Öyleyse, medyanın insanı belirgin bir tembelliğe sevk etmesinin yanında, üretmeye teşvik ettiğini ve motive ettiğini de söyleyebilir miyiz? Medya bireyi hep dibe mi çekiyor?

İkinci sorunuza yanıtım; elbette hayır. İlkine ise; elbette evet. Hep konuştuğumuz medyayı bilinçli tüketme hedefine ulaşabildiğimizde veya bu yolda olduğumuzda aslında medyadan fayda sağlayabilmemiz de mümkün hâle geliyor. Çağımızda gençlerin ilham alabilmeleri için önlerinde bir dünya insan var. Globalleşme ve yeni medyanın erişme gücüyle artık uzaklar çok daha yakın. Dolayısıyla bu mecralarda bulacağınız insan hikâyeleri, kendi yolculuğunuzda size ilham olabilir. Daha da güzeli, siz birilerinin ilhamı olabilir ve amel defterinize hiç kapanmayacak bir sayfa ekleyebilirsiniz.

Turuncu Dergisi adına bu verimli söyleşi için çok teşekkür ederim. Umarım tüketilen medya döngüsünde isabetli ve güzel farkındalıklara daha çok vesile olursunuz.

Ben de bunu umuyorum. Çok teşekkür ederim.

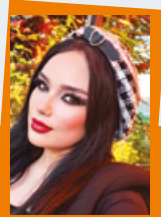

GÜNDELİK HAYATINDA OPTİMİST OLMAYI SEVEN BİR İNSAN VE "ALLAH'IN RAHMETİNDEN ÜMİDİNİZİ KESMEYİN" AYETİNE İMAN EDEN BİR MÜSLÜMAN OLARAK İYİ, DOĞRU VE GÜZEL OLANIN İMKÂNINA HER ZAMAN İNANIYORUM. BU BENİ DIRİ TUTAN, BİR ŞEYLER ÜRETMEYE DAİR MOTİVASYONUMU ARTTIRAN EN TEMEL DİNAMİK DİYE BİLİRİM.

BİR KÜÇÜK YAPAY ZEKA MESELESİ

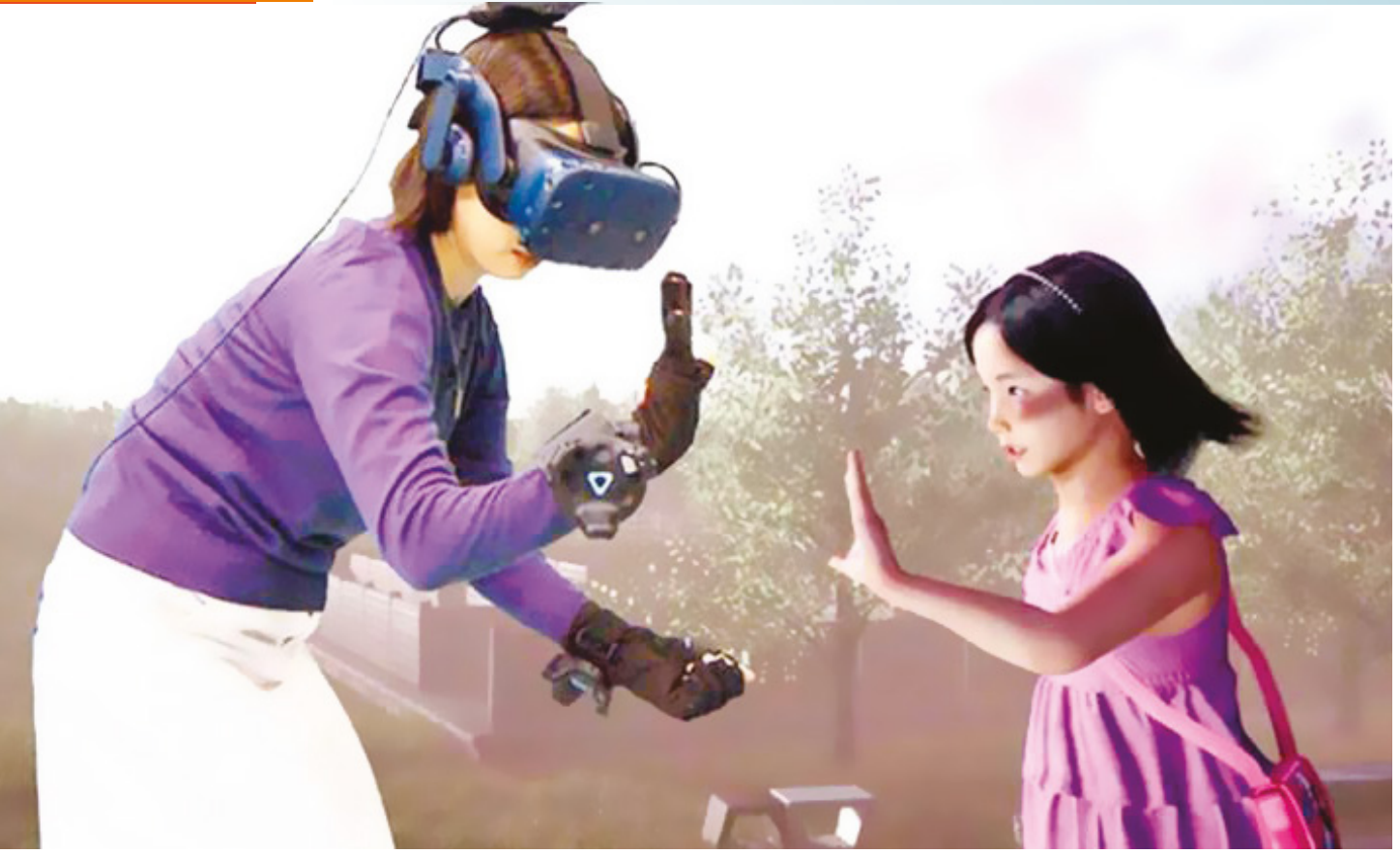

**SALİHA
KARAASLAN**

lafsalatasi@gmail.com

Sezen Aksu "çok şeker hadi hop give me five, küresel dünya küresel life" şarkısını bugün yazsaydı, dijital dünya dijital life şeklinde yazardı diye düşünüyorum sevgili okur. Sanki giderek küreselleştığımız yetmiyor gibi giderek dijitalleşiyoruz. Bir de yapay zekâ var ki hepimizin işini elinden alacak. Kim bilir belki de bu yazıyı bir yapay zekâ uygulaması

olan ChatGPT'ye yazdırıyorumdur. Hayır, hayır bunu ben yazıyorum ama öğrencilerin hatırı sayılır bir kısmı ödevlerini, tezlerini her seferinde farklı yazan ve intihal olduğu anlaşılmayan bu yapay zekâ programlarına yazdırıyor. Yaygın kullanılan sosyal medya uygulamalarından SnapChat ise her kullanıcıya bir yapay zekâ arkadaş tanımlıyor. Arkadaş listenizde gerçek arkadaşlarınızın yanında bir de yapay zekâ arkadaşınız var. Diğer arkadaşlarınızla paylaştığınız gönderileri onunla da paylaşırsanız size hiçbir gerçek arkadaşın dönemeyeceği hızla geri bildirim sağlıyor. Paylaşımınıza yorum yapıyor, istediğiniz kadar sohbet edebiliyorsunuz, darılmıyor, güvenmiyor, görüldü atmıyor.

Yapay zekâ henüz ölüleri geri getirmiyor ama ölmemişler gibi yeniden konuşturup yeni şarkılar söyletebiliyor. **Yakın zamanda meşhur bir şarkıcı kendisi gibi şarkıcı olan vefat etmiş arkadaşıyla, yapay zekâ sayesinde yaptığı düeti yayınladı örneğin.**

Geçenlerde telefonumla ilgili bir sorun sebebiyle GSM operatörünün müşteri hizmetlerini aradım. Buralarda karşımıza bant kaydı çıkmasına ve bizi yönlendirerek yardımcı olmasına alışkınız zaten buraya kadar bir sorun yok. Fakat karşıma çıkan yapay zekâ müşteri temsilcisinin anlık sorularıma anlık cevaplar vermesi karşısında dehşete düştüm açıkçası. Sorduğum soruya "bunu biraz önce de sormuştunuz" şeklinde cevap verdi. İşte o an "aman Allah'ım robotlar dünyayı ele geçirmeye başlamış" diye düşündüm. Resmen yapay zekâ tribi yedim.

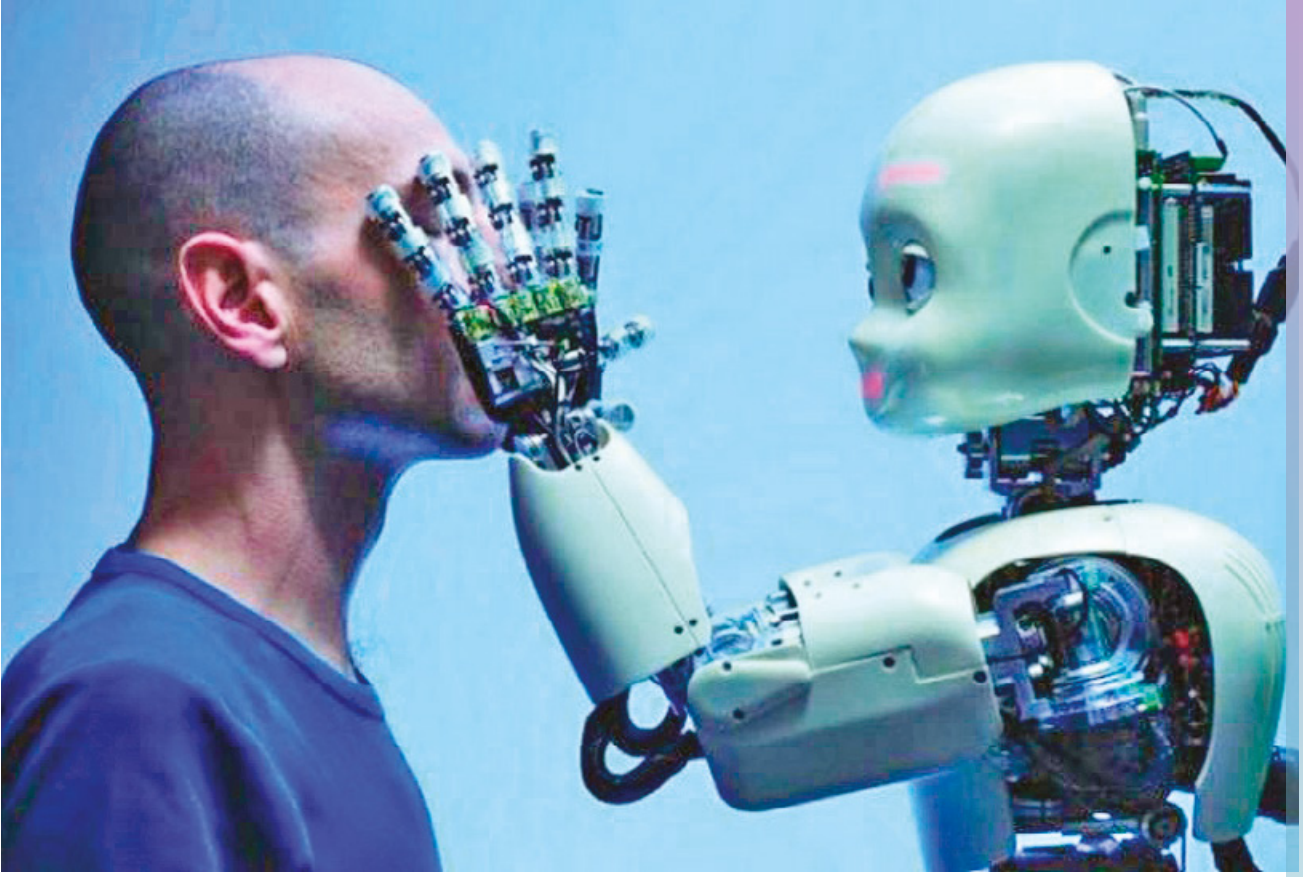
Yapay zekâ henüz ölüleri geri getirmiyor ama ölmemişler gibi yeniden konuşturup yeni şarkılar söyletebiliyor. Yakın zamanda meşhur bir şarkıcı kendisi gibi şarkıcı olan vefat etmiş arkadaşıyla, yapay zekâ sayesinde yaptığı düeti yayınladı örneğin.

Sürekli gelişen bu teknolojinin yeni terimlerine bile yetişemiyoruz artık. 5G sanal gerçeklik, Edge bilişim, Davranışların İnterneti (IoB), Nesnelerin İnterneti (IoT),

Blockchain teknolojisi, İnsan geliştirme (Human Augmentation), Dağıtılmış Bulut, Chatbots (Sohbet Robotları), Otomasyon ve Big Data vs... Kafanız karıştı değil mi? Çok yakın bir gelecekte tüm bu gelişmeler o kadar sıradan olacak ki, bugün bunlara şaşırıyor olmamıza şaşıracağız.

Üniversitede okurken Türk Sanatı Tarihi hocamız, Selçuklular mezarından kalksa ve bugünkü teknolojiyi görse hayretler içinde kalırlar demişti. Bunu söylediği yıllarda telefonlar henüz fotoğraf çekmiyordu. Apple ve Elon Musk hayatımızda yoktu, görüntülü konuşma bir rüya bile değildi. Sosyal medyanın düşüncesi bile yoktu, akıllı saatler, ev süpüren robotlar hayal bile değildi, hızlı tren bile yoktu. Google kullanan kişiler bilgisayar mühendisi muamelesi görüyordu ve yaptığımız en teknolojik şey tuşlu kontrollü telefonumuzdan arkadaşlarımıza çağrı bırakmaktı. Selçuklular mezarından bugün kalksa neler olur düşünemiyorum.

McKinsey'in bırakın Selçukluları bizi bile hayrete düşürecek raporlarına göre, 2030 itibarıyla

robotlar yüzünden 800 milyon kişi işsiz kalacakmış ve dünya genelindeki robotların sayısı her geçen gün artıyormuş. Ben demiyorum Uluslararası Robotik Federasyonu söylüyor.

Birçok kişiye göre teknolojinin bu kadar artması insanlar arası iletişimi azaltıyormuş, mesleklerin çoğu tehlikeyeymiş, duygusuz bir nesil yetişiyormuş. Vallahi iyi ki bilim adamları böyle düşünmüyor. Yoksa biz kadınlar hala derede çamaşır yıkıyorduk duygusal duygusal. Atla seyahat ediyorduk. Düşünsenize whatsapp yerine güvercin uçuruyorduk.

Neyse ki bir kısım bilim adamlarına göre robotların dünyayı ele geçirmesine daha çok varmış. Evinizi süpüren temizlik robotunuz gece sizi boğmaya gelmeyecek ve kahve makineniz bir sabah size hakaret etmeyecek. Yani en azından şimdilik.

Robotların dünyayı ele geçirmesi gibi bir şeyin mümkün olamayacağını, ne olursa olsun, en gelişmiş teknolojinin bile gerçek insandan çok uzakta olduğunu söylüyorlar. Microsoft CEO'su

Satya Nadella, yapay zekânın yok ettiğinden daha çok istihdam yaratacağını söylemiş, ben de Google'in yalancısıyım. The Conversation'ın internet sitesinde yer alan habere göre, robotların en azından yakın bir gelecekte bizler için tehdit olmayacağı söyleniyor. Bir süre daha rahatız, makinelerimizin tadını çıkarabiliriz. Yine aynı haberde, Güney Danimarka Üniversitesi'nden Profesör Krüger ve robotik alanda uzman öğretim üyesi Dolriis'e göre robotların insanların bazı temel özellikleriyle boy ölçüşmesi için kırk fırın ekmek yemesi lazım. Laboratuvarlarda üretilen eller, insan elinin yanından bile geçmiyormuş. İnsan ve hayvan derisi için teknik bir eşleşme yapmak henüz mümkün değilmiş. Hadi eli yaptılar, deriyi de yaptılar, bunları kontrol eden mekanizmayı çözmek için de daha çok yol varmış. Ben demiyorum, bilim insanları diyor. Hadi diyelim hepsi yapıldı, kontrol yine insanın elinde olur, hiç olmadı yasalarla kötüye kullanımı kontrol altında tutarız diyorlar. Yani siz rahat olun ve hadi gidip bir kahve yapın kahve makinenizle.

The Conversation'ın internet sitesinde yer alan habere göre, robotların en azından yakın bir gelecekte bizler için tehdit olmayacağı söyleniyor. **Bir süre daha rahatız, makinelerimizin tadını çıkarabiliriz.**

Stalklar, Favlar ve Likelar ışığında:

“BİRİMİZ HEPİMİZ, HEPİMİZ BİRİMİZ İÇİN!”

SENEM
DİNÇ

senemkarakusdinc@gmail.com

**“Birimiz hepimiz, hepimiz
birimiz için!”**

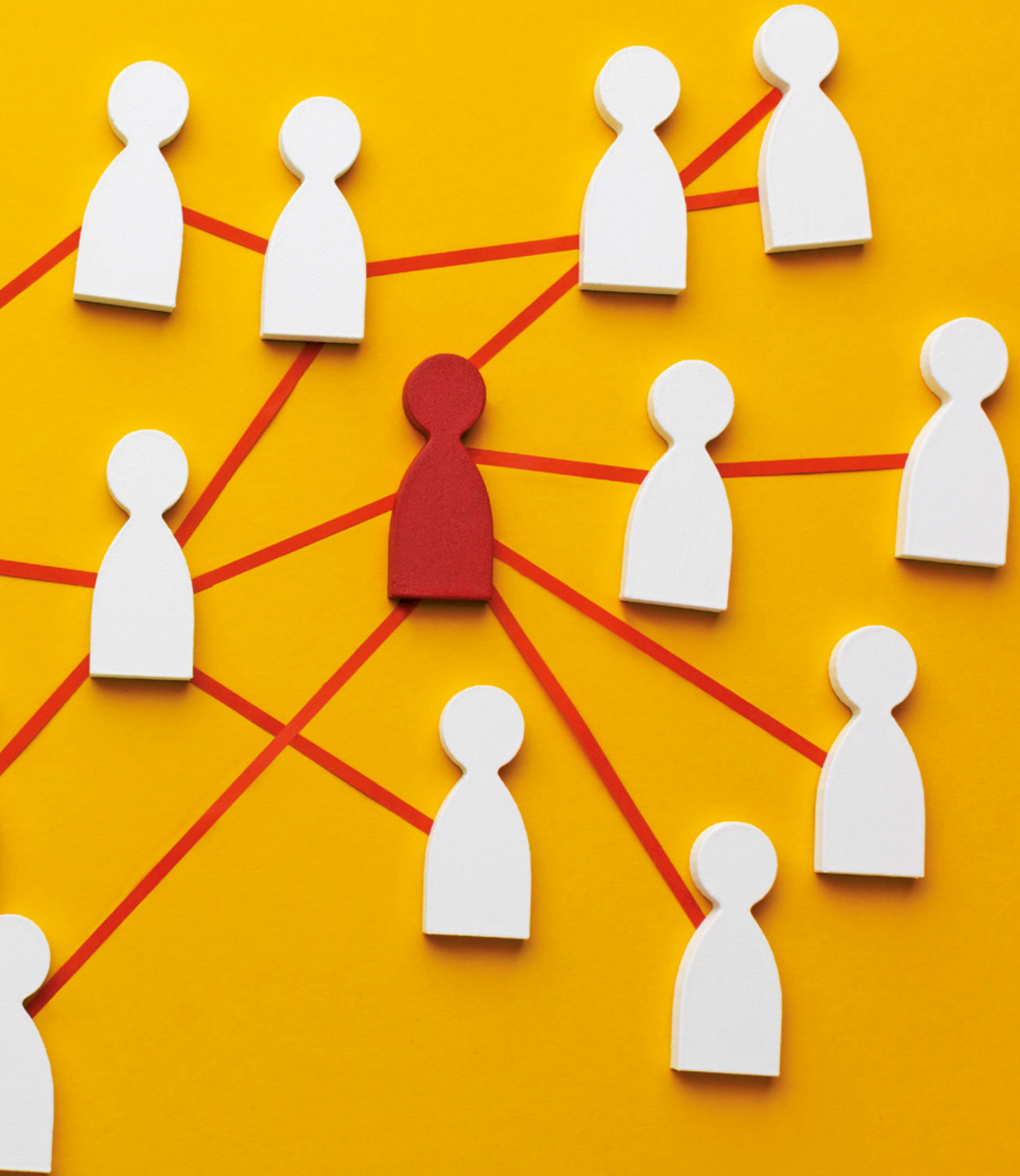
Ekip ruhunu besleyen böyle bir deyiş var değil mi? Orijinali “unus pro omnibus, omnes pro uno” şeklinde, Latince. Üç Silahşörler ile şenlendi bu deyiş. Bizler de savaşırken, coşarken, iş kurarken, oyun oynarken söyler olduk. İlkokul sıralarına kadar sirayet etti. Her ekipli eylemimizde havaya fırlattık bu cümleden bir tane ve her defasında kalabalık silahşörlerdik. Şimdilerde çoklu evren âleminde yaşıyoruz gibi. Her bir paralel evrende

“hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için” dediğimiz insanlar var. Pek çok farklı platformda birlikteliğimizi ilan ettiğimiz insanlar bunlar. Bu gruplar tabiri caizse paralel evrenlerde olsalar da; fikri duruşları, inançları, yaşam anlayışları birbirine paralel değil. Her bir grup birbirinden farklı. Öyle ki “hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için” dediğimiz çoklu evren âlemindeki silahşörleri, aynı evrenin aynı odasında toplansak birbirleri ile savaşacaklar. Oysa biz hepsi ile ayrı ayrı minnoş kümeleriz. Bir seslenişin, yüksek bir sedanın ardından hep beraber hareket edeceğimize inancımız baya baya tam. İyi de bu nasıl mümkün oluyor? Yani bu inancı besleyecek hiçbir done yokken, biz bulutlar kümesinde yürüebileceğimize nasıl inanıyoruz? Farklı hoparlörlerden aynı anda çıkan farklı ses tonlarının arasında durup nasıl oluyor da “ben sizdenim” diyebiliyoruz?

Birlik ve beraberlik bilinci insanı diri ve atik kılar. İnsan en hazin öyküsünü desteklenmediği zamanlarda yaşar. Ancak bundan beterini desteklendiğini sandığı birileri tarafından desteklenmediğinde yahut onaylanmak beklentisi üzere kurguladığı diyalogların ardından, beklentisinin karşılanmaması durumlarında yaşar.

İnsanın dinamikleri ise bu karşılık bekleme olaylarının üzerinde bir mükemmelliğe sahiptir. Tüm bunlarla beraber tuhaf bazı deneyimler de yaşarız. Mesela birkaç arkadaşımızla yürüyüş planları kurgularız. Diğerleri olmadan başlayamadığımız yürüyüşler için o “diğerleri” bir türlü müsait olamazlar. Çünkü senin kurduğunu sandığın “değerli” ilişkiden daha öncelikli işleri vardır. Bir gün “aman bee” diyerek yürüyüşe çıkarsın. Bir bakarsın senin gibi aynı yerde aynı amaçla yürüyen başkaları da var.

“Aineşi iştir kişinin lafa söze bakılmaz” sadece birilerinin çirkin olduğunu ilan etmemiz için söylenmemiştir. Birlikteliğimizi ilan ettiğimiz ne varsa ona benzemekten, onun alıkoyduklarından ibaret oluyoruz. **Ya da birlikteliğimizi ilan ettiklerimiz yol açıyor, destek oluyor, bizi ayaklandırıyor. Sahi bu son dediğim mümkün mü? Mümkün olmayan şey söze dökülür mü?**

Tam burada bir soru ile şerh düşmek istiyorum: “İnsan başkalarına göre mi yaşamda amaçlar bulur yoksa amaçlarına göre yoldaşlar mı onu bulur?” !!!

Ashab-ı Kehf diyip bir hatırlatma yaparak cümlelerime devam edeceğim.

Birlik ve beraberlik hissi duyduğumuz kişiler, öne çıkarılmış sponsorlu hayatlar ile dolu ise o his biraz balon oluyor. Hani şu içine girip suyun üzerinde oynadığımız balon toplar var ya, onlar gibi oluyoruz sonra. Her bir hücreni stalkladığımız ve her sözü ile kalbimizin pır pır attığı birileri çıkıyor karşımıza. Bazen sınıksız tutunuyoruz. O kişinin yapıp ettikleri bize öyle iyi geliyor ki (sanıyoruz) kendimiz yapmış gibi motive oluyoruz. Hatta öyle çok motive oluyoruz ki diğerinin yaptıklarına bakmaktan ve tüm olanlara hayran olup iştah kabartmaktan kendimiz hiçbir şey yapmıyoruz. Sonra bir gün geliyor ve “bende buna sahip olmak istiyorum, ben de almak istiyorum, ben de gezmek istiyorum, ben de çekmek istiyorum, ben de çalışmak istiyorum” demeye başlıyoruz. Fakat sadece diyor, hatta tekrar ediyoruz. Ardından imkânsızlıklarımıza olan isyanlar uçuşuyor havada. “Kimse bana destek olmuyor ki, benim kimim var ki zaten” diyerek etrafa ateş püskürttüğümüz bir level daha geliyor önümüze, hiç affetmiyor pat diye tıklıyoruz. Bir yerde

favladıklarımıza ve kaydettiklerimize olan iştahımızı bir türlü kendi içimize yönlendiremiyoruz. İnançımız kendimize dönmediğinde de işler agresifleşebiliyor. En başta birlik ve beraberlik hissini veren o kişi/ kişiler yalnızlığımızı gidermediği gibi; benzediğimizden, ellerimizin boşluğundan, aklımızın ve kalbimizin yorgunluğundan rahatsız oluyoruz. Aynı o su üzerindeki balonun içerisindeki insan gibi, ilerlediğimizi sandığımız büyük bir efor sarfediyoruz. Başımızı önümüze eğdiğimizde aynı yerde olduğumuzu görerek ya depresyona meylediyoruz ya da öfke krizleri geçiriyoruz. Bir de öyle bir hale gelebiliyoruz ki kanaati reddedip tamahkârlık gömleği ile en ideal olana layık olduğumuzu iddia ederek sesimizi yükseltiyoruz. Biri çıkıp “gel şu tabureye otur hele, neyin var konuşalım” dese “tabure ne ya, yıllardır oturduğum yerden ne farkı var? Bana taht lazım taht” diye iyi niyet elçilerine dâhi sövüyoruz.

Tüm bu olanlar çok karmaşık değil ama büyük bir hızla oluyor. Biz hızı iş olup bitince hissediyoruz. Oysa “üzüm üzümüne baka baka kararır”dı. “Bana arkadaşını söyle sana seni söyleyeyim” güzel geliyordu kulağa. “Aineşi iştir kişinin lafa bakılmaz.” sadece birilerinin çirkin olduğunu ilan etmemiz için söylenmemiştir. Birlikteliğimizi ilan ettiğimiz ne varsa ona benzemekten, onun alıkoyduklarından ibaret oluyoruz. Ya da birlikteliğimizi ilan ettiklerimiz yol açıyor, destek oluyor, bizi ayaklandırıyor. Sahi bu son dediğim mümkün mü? Mümkün olmayan şey söze dökülür mü? Tekrar Ashab-ı Kehf diyor ve sözlerime devam ediyorum.

Yaşam bize alan açar. Tercihler sunar. İnsan aklettiği kadarından sorumludur ve akletme biçiminin kendisini geliştirmek, yine insanın kendi elindedir. Bir başkası hiçbir zaman eline bir alet çantası olarak bedenimize müdahalelerde bulunmayacak. Ne aklımızı, ne kalbimizi, ne ellerimizi, ne ayaklarımızı kurcalayarak hata bulup düzeltmeyecek.

Biz birlikteliğe muhtaç varlıklarız, evet. Ama bu birliktelik takipçi ya da taklitçi olarak mümkün değil. Birliktelik dediğimiz şey izleyerek bize motivasyon veren şey değildir. Aynı hashtagi aynı saatlerde atma girişimi değildir. Birliktelik dediğimiz şey aynı anda yola başlamasak da, ortak bir amaç ve ortak bir yaşam enerjisi ile olağan bir şekilde eyleme geçme halidir. Bu hissin karşılığında "hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" diyebiliriz. Aslında demeye-de-biliriz, bunu iliklerimize kadar hissederiz. Gerçek bir birliktelik hali bizi diri ve aktif kılar. Birbirimize benzememizi sağlar ama bu benzeşlik öyle gösterişli falan değildir. Birbirimizle benzeş cümleler kurdurur ama hiçbirini diğeri için taklidi değildir. Bu birliktelikte biri ahşap bir tabure gösterse de eyvallah deriz, taht gösterse de hakkını vermek için mücadele ederiz. Birlikte olma hali "görmesek de, duymasak da, gitmesek de orada bir köy var ve o köy sonuna kadar bizim" dedirtir.

Birliktelik hali insanı üretici kılar. Pazarda limon satmak ile inşaatta mühendis olmanın arasında bir fark olmadığını hissettirir. Her halin harikulade bir alanı olduğunu gösterir. Her kim hüzne düşer ise, "acaba ben buna layık mıyım" der ise diğerleri o anın ışıldayan alanına projeksiyon tutar. Gerekirse sırtta taşır da kimseyi geride bırakmaz.

"Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" cümlesi öyle amiyane söylenecek bir söz değildir. Bu sözü sarf edeceksek birliktelik uğruna feda edeceklerimizi de, kapitalist konforları da, hedonist tercihleri de, fenomen olmamayı da göze alacağımızı bilmemiz gerekir.

O zaman her kim buraya kulak verdi ise, bu satırlara bir göz değdirdi ise birlikteliği hep üretici kılanlarla, gerçeklik çerçevesinde tutanlarla, emeğe ve bedele vefa gösterenlerle, tevazunun her halini kuşananlarla olsun. Birlikteliğimiz bizlere "iyilik güzellik" sunsun.

"Hepimiz birimiz, birimiz hepimiz için" cümlesi öyle amiyane söylenecek bir söz değildir. **Bu sözü sarf edeceksek birliktelik uğruna feda edeceklerimizi de, kapitalist konforları da, hedonist tercihleri de, fenomen olmamayı da göze alacağımızı bilmemiz gerekir.**

DIJİTAL SUÇ VE CEZA

Av. Arb.
UMUR ÖZKAN

Gelişim ve değişim insanlığın kaderidir. Hiçbir güç, gelişimin ve değişimin önünde duramaz. İnsanoğlu ilk günden itibaren değişmeye ve gelişmeye başlarken hep bir arayışın içinde olmuştur. Bu arayış bilinmeyene olan ulaşma arzusu ya da daha müreffeh bir hayata kavuşma çabasını içerir.

Dijitalleşme günlük hayatımızı kolaylaştırıp bizi memnun etse de bazı mahsurları da beraberinde getirmiyor değil. Amerika'da yaşayan bir hacker Türkiye'deki bir bankayı internet üzerinden dolandırabilir. **Üstelik bunu Türkiye'de yaşayan bir vatandaşın bilgisayarından o bilgisayarın sahibinin haberi olmadan da yapabilir.**

Bu çaba bazen toplumda geçerli olan ahlak kurallarına ve hukuki değerlere aykırı davranışlar içerebilir bu da suçun konusunu oluşturur.

Medeniyet gelişirken onunla birlikte suça konu unsur ve araçlarda geliyor. Özellikle son yıllarda teknolojiye yaşanan baş döndürücü gelişim suç sahasını da aynı paralelde etkilemektedir.

Dijitalleşme günlük hayatımızı kolaylaştırıp bizi memnun etse de bazı mahsurları da beraberinde getirmiyor değil. Amerika'da yaşayan bir hacker Türkiye'deki bir bankayı internet üzerinden dolandırabilir. Üstelik bunu Türkiye'de yaşayan bir vatandaşın bilgisayarından o bilgisayarın sahibinin haberi olmadan da yapabilir. Bu durumda o bilgisayarın sahibi olan Türk vatandaşı işlemediği bir suçtan ötürü haksız yere hüküm yemekte hatta hapis yatmaktadır.

Bu minvalde risk ve tehditler yüzünden bilgisayar kullanmayı bırakacak değiliz. Devletler bu tip suçlarla etkin mücadele için gerekli

yasal düzenlemeleri yapmakta, emniyet ve istihbarat birimleri de gerekli olan alt yapıyı oluşturarak suç ve suçlu ile mücadelesine devam etmektedir.

Yapay Zekâ

Yapay zekâ üzerinden dolandırıcılıkla ilgili haberleri yeni yeni duymaya başlasak da gelecek dönemin en büyük suç alanının burası olacağı kesin gibi. Ülkemizde dolandırıcılık üzerine ihtisas yapanlar bu alana o kadar hızlı giriş yaptılar ki en son Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın sesini yapay zekâ ile taklit edip, bazı iş insanları ile üst düzey kamu yöneticilerini arayarak dolandırmaya çalışmışlar. Lakin Milli İstihbarat Teşkilatının hızlı aksiyon alması neticesinde dolandırıcı amacına ulaşmadan yakalanarak cezaevine gönderilmiş.

Otonom Araçlar

Dünya genelinde hızla yayılan sürücüsüz araçların kullanımı meselesine gelecek olursak.

Bu tip bir aracın herhangi bir şekilde kazaya karışması halinde, suçlu tarafın kim olduğunun tespiti oldukça zor. Yani insan faaliyeti dışında gerçekleşen bir eylemin sorumluluğunu kimin üstleneceği, üzerinde durulması gereken bir konu. Bu noktada o aracın sahibi mi yoksa aracı üreten firma mı sorumlu olacak, hukuk otoritelerinin üzerinde karar vermesi gereken bir konu olarak güncelliğini korumakta.

Klasik suçların aksine internet üzerinden yapılan bir dolandırıcılıkta ya da yapay zekâ üzerinden gerçekleşen bir eylemde sorumluların tespiti için gerekli olan delillerin toplanması ve incelenme süreci çok daha fazla bilgi ve uğraş gerektirmektedir.

Suçun gerçekleştiği yerin tespit edilememesi ve olası delillerin genelde soyut olması nedeniyle faile ulaşılamamaktadır. Dijital delillerin kolaylıkla değiştirilebilir

olması da tek başına delil olarak kabul edilmelerini zorlaştırmaktadır. Bu yüzden dijital delillerin ne olduğunun yanı sıra dijital delillerin hangi durumlarda geçerli hangi durumlarda geçersiz olduğu hususunda karışıklıkları giderici çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Teknolojinin son hızla gelişimi ve dijital araçların suçlular tarafından hızlı bir şekilde kullanılmaya başlanması dijital anlamda savunmasız masum insanların ciddi zararlar görmesine neden olmaktadır. Bu mağduriyetlerin önüne geçmek, suç ve suçlu ile etkin mücadele için mevcut hukuk düzeninin dijitalleşmeye ve dijital dünyaya olan adaptasyonun sağlanması gerekmektedir. Bunun için de tüm hukuk camiasının çok hızlı bir şekilde hareket ederek dijitalleşmenin gerekli kıldığı gelişimi yakalaması elzemdir.

Suçun gerçekleştiği yerin tespit edilememesi ve olası delillerin genelde soyut olması nedeniyle faile ulaşılamamaktadır.

Dijital delillerin **kolaylıkla değiştirilebilir olması da tek başına delil olarak kabul edilmelerini zorlaştırmaktadır.**

DiJiTAL FARKINDALIK

ZELİHA
TAMER
UÇAR

tamerucarzeliha@gmail.com

Yaşadığımız yüzyıla dijital çağ desek çok da yanlış bir tabir kullanmış olmayız. Dijitalleşmeyle birlikte insanlığa sunulan akıllı cihazlar yabana atılmayacak kadar kolaylaştırıyor hayatımızı. Özellikle 2020 yılında patlayan covid salgınıyla birlikte dijital hayatı daha hızlı benimsedik. Bir tuşla banka hesabımızdan bir başka hesaba para aktarabilmek, sanal marketlerden seçtiğimiz ürünlerin ayağımıza kadar gelmesi, sanal okullarda eğitim hayatının devam ettirilmesi, birbirimizle uygulamalar üzerinden görüşebiliyor olmamız hâlihazırda hayatımızda olan dijitalleşmeyi benimsememizi kolaylaştırdı.

Akıllı telefonlar 2007 yılında ilk görücüye çıktıklarında Steve Jobs'un ortaya koyduğu dijital öngörü bugünkü kadar iddialı değildi. Aynı anda tek bir cihazla, hem cep telefonuyla konuşma hem de sınırsız müzik dinleme imkânını bir arada sunması akıllı telefonların en hoş giden özelliğiydi. Mobil internet erişimi sayesinde elektronik postalara her yerde ulaşım sağlaması zamandan büyük tasarruf olarak görüldü. Uygulama mağazası, sosyal medya bildirimleri, instagrama fotoğraf atmak gibi uygulamalar henüz hayatımıza girmediğinden; kültürümüzde aileyi bir araya getirmek için kurulan sofralarda, aynı masada yemek yiyen aile bireylerinin birbirinden fersah fersah uzak ayrı dünyalarda kaybolabileceklerini henüz öngöremiyorduk. Zamanla facebook, instagram, twitter, snapchat gibi sosyal medya uygulamaları hayatımıza girdi. Sınıf arkadaşlarına ulaşmak için facebookta hesap açan üniversite öğrencisi, şehir dışındaki akrabalarını takip etmek için instagram hesabı açan bir kişi, bir etiket altında toplumsal bir harekette söz söyleme imkânı bulan bir twitter kullanıcısı günde en az beş altı saate uzanan zamanını dijital dünyada geçireceğini hayal bile etmezdi.

Yoğun bir şekilde dijital ağların içinde kalmak beynimiz için kolay oyalanma sağlıyor. Kitap okuma, spor yapma, insanlarla yüz yüze etkileşim içinde olma artık insan beyini için zorlayıcı hale geldi.

Sanal bir sosyallik içinde kalan insan, zamanla tembelleşiyor ve yalnızlık duygusuna kapılıyor.

Yıllar içerisinde hayatımıza nüfuz eden akıllı telefon uygulamaları düşünce ve davranışlarımızı dönüştürmeye başladı. Uygulamalar fare kapanındaki peynirin ayartıcı cazibesıyla gün içinde gönderdikleri bildirimlerle bize sanal âlemde kalmamız için kaş göz ediyorlar. Kolay oyalanma mecrası olarak sunulan sanal ortamlar bizi özgürlüğümüzden koparan birer fare kapanı hâline geldi. Ödül olarak sunulan takipçilerden beğeni ve yorum alma o kapandaki peynir. Kapandaki peyniri yerken esir alındığımızın, yavaş yavaş öldüğümüzün dâhi farkına varmadan saatlerimizi havaya savuruyoruz. Bu uygulamalar düşüncelerimizi, davranışlarımızı, duygularımızı manipüle etme ve kontrol etme güçlerini gitgide arttırırken, bir yandan da kullanım süreleri fiziksel ve ruhsal sağlığımızı tehdit eden seviyelere çıkmakta; üstelik çoğu zaman insan için daha değerli olan ailemiz ve sosyal çevremize ayırmamız gereken vakitten çalma pahasına. Gün içerisinde onlarca kez, mesela çocuğumuzla ilgilenmemiz gereken

bir vakitte kendimizi dijital dünyaya kaptırıyoruz. Tatil fotoğraflarımızı, bir konserde yaşadığımız anı sanal bir kitleye ulaştırmak gibi garip dürtülere kapılmadan anın tadını çıkarma yetimizi çoktan kaybettik. Sosyal medyadaki meydan okumaları ev ödevi sorumluluğuyla yapar hâle geldik. Yoğun bir şekilde dijital ağların içinde kalmak beynimiz için kolay oyalanma sağlıyor. Kitap okuma, spor yapma, insanlarla yüz yüze etkileşim içinde olma artık insan beyini için zorlayıcı hale geldi. Sanal bir sosyallik içinde kalan insan, zamanla tembelleşiyor ve yalnızlık duygusuna kapılıyor. Üstelik herkesin sürekli mutlu olduğu, iyi yerlerde gezip güzel yemekler yediği, hediyelere boğulduğu algısının pasif kullanıcıları mutsuz ettiği ya da kişileri sürekli sahip oldukları şeyler üzerinden paylaşım yapmaya zorladığı gerçeğinin hepimiz farkındayız. Yoğun medya kullanımının kişilerde yetersizlik, değersizlik, yoksunluk, kıskançlık duygularını tetikleyerek mutsuz ettiğini düşündüğümü söylesem umarım çok ileriye gittiğimi düşünmezsiniz.

Akıllı telefonlar biraz aklımız başımızdan aldı maalesef. Ağustos 2019'da kızının gözünün önünde öldürülen Emine Bulut'un "Ben ölmek istemiyorum," feryatlarını çoğumuz hatırlayacaktır. Elimizdeki akıllı telefonların hepimizi haber peşinde koşan kameramanlar haline getirdiğini o cinayetle tüm Türkiye bir an için fark etti. Görüntüleri telefonuyla kameraya çeken şahısın, sosyal medyada paylaşacağı sıra dışı bir haber yakalama alt bilinciyle, kadının feryatlarına insani bir refleksle koşup yardım etmek yerine kamera çekimine devam etmesini ve sosyal medyada bunu yayınlamak kadar şuursuz hale gelişini günlerce tartıştık. Üstelik bu video görüntüleri sosyal medyada her yaşta çocuk ve yetişkin tarafından defalarca izlendi. Dijitalleşmenin insani refleks ve duyarlılığımızı nasıl körelttiğinin hatta yok ettiğinin en ürpertici örneklerinden biridir bu yaşanan olay. Dijital mecralarda her türlü haber, ses kaydı ve görüntünün sansürsüzce sunuluyor olmasının sonucu olarak ümitsizliğin, korkuların, duyarsızlaşmanın, ahlâki zafiyetlerin virüs gibi hızla

yayıldığının hepimiz farkındayız.

Peki dijital dünyayı günah keçisi mi ilân edeceğiz? Elbette hayır. Tıpkı bıçak ya da ateş gibi; nimet onu kullanma biçimimize göre faydalı ya da zararlı hâle gelir. İnsanda öz disiplin, öz değer, bilinç, farkındalık gelişmedikçe dijital dünya hepimiz için zararlı bir mecra olacaktır. Dijital köleliğe düşmemek için neyi takip ettiğinin seçimini düşünerek yapmak, zamanının ne kadarını sosyal ağlara feda etmen gerektiği konusunda uyanık olmak gerekmektedir. Hayatımızda teknolojinin rolü anlamlı amaçlarımıza hizmet etmekten ibaret olmalıdır.

Ekran bağımlılığı ve teknoloji yorgunluğu sarmalından çıkabilmek için farkındalık oluşturmamıza katkı sağlayacağını düşündüğüm 2019 yılında Metropolis yayınlarından çıkan yazar Cal Newport tarafından kaleme alınmış Dijital Minimalizm adlı kitabı okumanızı tavsiye ederim. Zamanımız, sağlığımız, duygusal ve düşünsel dünyamız sanal dünyaya yem edilmeyecek kadar değerli. Bilinçli seçimlerimizle hayatımızın iplerini elimize alalım.

Dijitalleşmenin insani refleks ve duyarlılığımızı nasıl körelttiğinin hatta yok ettiğinin en ürpertici örneklerinden biridir bu yaşanan olay.

Dijital mecralarda her türlü haber, ses kaydı ve görüntünün sansürsüzce sunuluyor olmasının sonucu olarak ümitsizliğin, korkuların, duyarsızlaşmanın, ahlâki zafiyetlerin virüs gibi hızla yayıldığına hepimiz farkındayız.

Sahtelik ve Gerçeklik arasında

“SANAL DÜNYA”

AYFER
BALABAN

ayferbalaban@turuncudergi.com

Hayatın pek çok alanına sinsice tevarüs eden, doğrudan ayaklarımıza dolanmadıkça pek de umursamadığımız sahtecilik başka bir ifadeyle hakikatten uzaklaşma halinin hayata verdiği zararın boyutunun her geçen gün sınırlarını genişletmesi ve buna paralel artan zararları bu durumun salt ahlaki bir sorun olmadığını düşündürüyor.

Akıl atını sahaya haydaladığımızda karşımıza çıkan maskelerden akıl ürküyor. Öylesine cicili bicili, öylesine al benili ki bu çağrılar sarmalı, “acaba bu maskelerin ardındakiler kendi gerçeklerini unutmuş olabilirler mi?” diye düşünmeden edemiyor insan.

Kendi gerçeğine yabancılaşmak, kendi yüzü ile hayata dâhil olamamak ruha ne büyük ızdırap olmalı. "İnsan maskelerle yaşamayı nasıl sindirir içine, nasıl yakıştırır kendine?" diye sorgulamaya başladığımızda **mevzunun tahminlerinizden daha büyük, büyüleyici bir dili olduğu gerçeği ile karşı karşıya kalıyoruz.**

Biraz daha ileri gideyim; bu maskeliler olurda bir gün kendi yüzlerini arayacak olurlarsa ya bulamazlarsa ne olacak?

Kendi gerçeğine yabancılaşmak, kendi yüzü ile hayata dâhil olamamak ruha ne büyük ızdırap olmalı. "İnsan maskelerle yaşamayı nasıl sindirir içine, nasıl yakıştırır kendine?" diye sorgulamaya başladığımızda mevzunun tahminlerinizden daha büyük, büyüleyici bir dili olduğu gerçeği ile karşı karşıya kalıyoruz. O büyü içinde inanılan/inandırılan yapılması gerekenler, yapılmaması gerekenler var. Bu meyanda genelleme yapmaksızın sanal âlemin de gerçekliği bozan, renkli, oyalayıcı ve fark ettirmeksizin yönlendirici dili ve büyüleyiciliği ile gündelik hayatı istediği gibi şekillendirebildiği söylenebilir. Öyle ki sözün de ötesine varan bu çağrıya, sizi nereye çağırdığını anlamadan mülevves bir dünyada hayat sürmeye ve orada kalmaya devam edebilirsiniz.

"Bu sanal sarmalın kiskacında insanlık madden ve manen nereye evriliyor?" diye sormakta, bunun

üzerine akıl yürütmekte, gerekli mekanizmaları harekete geçirmekte geç kalmadık mı acaba diye endişelenmeden edemiyorum.

Sanal âlemde yaşatılan görsel algının, sahte içeriklerin, yanlış bilginin tedavülü ve tüketiminin gerçekle temasa yabancılaştırmakta olduğu inkâr edilemez. Ne yazık ki son kalemiz, dünya cennetimiz ailemiz de bu yabancılaşmanın sebep olduğu karşılaşma ve çatışmalarla kaygı verici boyutta yaralar aldı ve üzülmeye ifade etmeliyim ki varlık binamızın tuğlaları birer birer düşmektedir.

Yalansız-dolansız, aldatma ve aldatmanın olmadığı bir dünyayı özlemiyor muyuz? Akl-ı selim, kalb-i selim ile buna verilebilecek karşılık; elbette özlüyoruz olacaktır.

Bu duyarlılıkla oturduğumuz yerden; "Ve insan aldatmayı/ aldanmayı sevdi" mi diyeceğiz ah vah ile? Bu âlemi terk mi edeceğiz?

Batıla hak kisvesi giydirenlere karşı (Bakara, 42) hakkı aşikâr kılma çabamızı artırmayacak mıyız?

Tam burada köstebek yuvaları geldi aklıma.

Toprağın altında tünellerde yaşayan köstebekler farkında olmaksızın toprak kümeleri ile iz bırakırlar. Tarlada gördüğümüz bu kümelerin köstebek yuvası olduğunu annemden öğrenmiştim. Bu basit kadim öğreti ile temas edince; fitratın ve dinin onaylamadığı durumlarda 'arka planı unutma 'ya dönüştü bende.

Arka plan daima mühim.

Bir başka anne tembihi; yüzme biliyor olsan da su ile şaka olmaz evladım, tanımadığın sularda kulaç atarken dikkat et, bunun dip dalgası var, longozu var... Yüzme bilenler de masumane boğulabilirler.

Hangi sularda yüzdüğün mühim.

Sanal dünya tasarımcıları da algoritma sistemlerini masumane inşa ettiklerini ifade ediyorlar. Ne bileyim belki bir şeyler bir sebeple kontrolden çıkıyor ve oğlumdan ödünç aldığım bir ifadeyle söyleyeyim; düzelemez bir düzene giriyor.

Öyle ya da böyle bir şeyler ters gidiyor.

Aynı çatı altında yan yana olanlar başkalarının hayatlarında sörf yaparken birbirine yabancılaşıyor.

Kendine ve başkasına zarar verme eğilimleri artıyor.

Kolay para kazanma gibi dürtülerle helal titizliği haram duyarlılığı azalıyor.

Kendi görünümünü beğenmeyip müdahalede sınır tanımayanların sayısı hızla artıyor.

Bunu bize kim yapıyor, nasıl bu kadar kolay yapıyor derken ikna edici sahte gerçeklerin, gelişmiş teknolojilerin sinir uçlarımızla teması ve dönüştürücülüğü gibi bir pencere açılıyor ki bu alanı ehlinin kalemine bırakmak gerekiyor.

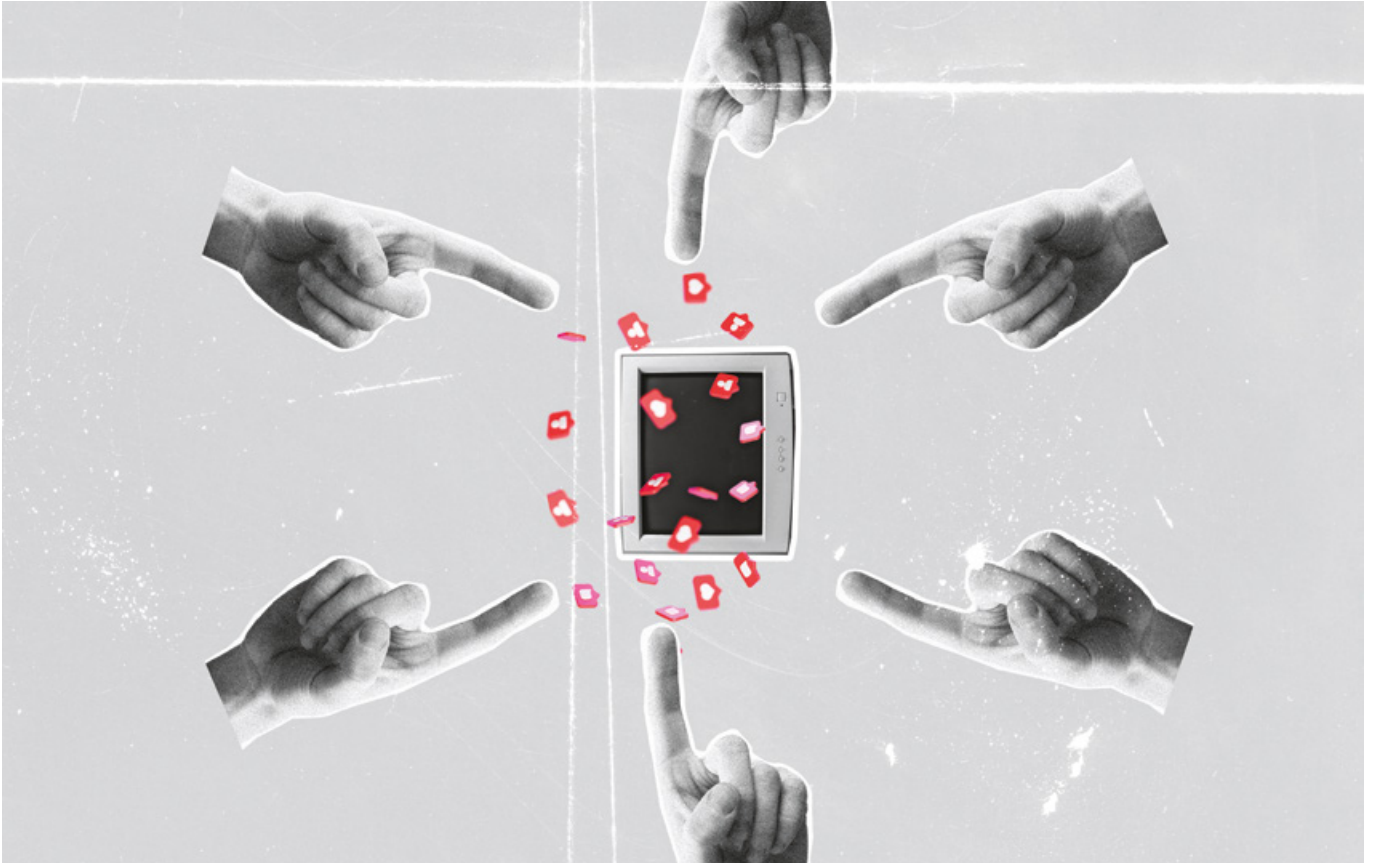
Benim nazar-ı dikkatleri celbettmek istediğim nokta; sanal âlemlerle iyi yönetemediğimiz, sağlıklı olmayan ve kök değerlerimizi tahrip edici bir ilişkimizin olmasıdır. O kadar ki kendi yaşam değerimizi bile 'tık' sayısına bağlar olduk. O kadar ki bu 'tık'ların azlığı ve çokluğu ruhi durumumuzu etkiler oldu.

Belki de ruhumuzun yorgun düşme sebeplerinden başta geleni sanal sahteciliğe kanmamızdır.

Sözün özü; geç kalmadan kafamızı çevirip kendimize baksak, kalbimizde hakikatin sesine yer açsak mı?

Sanal dünya tasarımcıları da algoritma sistemlerini masumane inşa ettiklerini ifade ediyorlar.

Ne bileyim belki bir şeyler bir sebeple kontrolden çıkıyor ve oğlumdan ödünç aldığım bir ifadeyle söyleyeyim; düzelemez bir düzene giriyor.

ANLAMAK MI YAHUT ANLAŞILMAK MI?

ELİF SERAP ÖZKUL

Ağlamak için gözden yaş mı akmalı? Dudaklar gülerken, insan ağlayamaz mı?" diyor şair. Şair şiir yazmıyor aslında bir durum tespitinden haberdar ediyor hepimizi. Bakışlardaki istikamet kalp olmadığı takdirde anlaşılacak bir durumu anlatıyor birkaç satırla. Özetliyor hüznün resmini. Anlaşılmanın bir portresi değil de nedir? Anlaşılmanın dünyanın en ağır imtihanlarından biri... Anlaşılma beklentisi elinden alınan insanların gözyaşları ve gülüşlerinin yer değiştirmesinin haklılığı üzerinde düşünmek gerek biraz... Anlaşılma için aynı dili konuşmak yetmiyor zira, gönül dili aynı olmadıktan sonra.

Sözlükler anlamak kelimesini şöyle tanımlıyor, "bir durumdan haberdar olmak". Bu durum bana hep acıklı bir yaşam öyküsünün tam ortasında hissettirir. Aynı evi aynı sofrayı paylaşır yan yana nefes alırken anlayamaz yanındakini... Nilgün Marmara'nın eşine izafe edilen o söz belki en iyi örneklerden biridir. Marmara'nın intiharından sonra şöyle der eşi "Şiir yazdığını bilmezdim. İçerde kıpır kıpır bir şeyler yapardı..."

Bilmemek mi sahi anlamamak mı yoksa? Anlamayınca insan ya da anlamaya çabalamayınca bilmiyor da sanırım.

Karşılaştığımızı sandığımız fakat asla karşı karşıya gelemediğimiz, muhatap olduğumuz fakat muhabbete eremediğimiz, selamlaştığımız ancak selamın cansız birer ses öbeği olarak kaldığı, nasılsın sorusunu kılıcını sıyırıp çıkararak bir şövalye hızıyla, iyiyim refleksiyle savuşturduğumuz bir dünyada, tebessümlerin ardında ki gözyaşını görmek elbette ki mümkün olamayacaktır. İhtimaldir ki, görmediğimiz kadar görülmeyeceğiz. O vakit anlaşılmanın sancısını hissedeceğiz.

Anlaşılammaktan dem vururken anlamaktan ne kadar nasipliyiz acaba? Dostun başı omzumuzda emanet edildiğinde emanetçi olmak kalbimizi bahtiyar kıldı mı mesela?

Bir çaresizin derdi yüreğimize taht kurup, geceler boyu göz kapaklarımızı birbirinden ayrı koydu mu hiç?

Kimsesizliğin soğüğünde üşüyen hangi kalbi ısıttı sözcüklerimiz?

Ağlamak için çenesinin bütün kuvvetiyle dudaklarını ısırmakta olan

bir yüzü yakaladı mı gözlerimiz?

Şimdi sormalı kendimize, anlaşılmanın zarafetinden mahrum kalmanın dayanılmaz sızısını haykırırken nefsimiz, anlamının erdemi üzerine ne kadar gayret sarfettik?

Bir öğretmen saçları taranmadan okula gelen çocuğun annesini merak ederse, işçinin kederli yüzünden ne olduğunu öğrenmeye çalışırsa işveren, doktor merhametiyle çaresiz hastalıkları bertaraf etmeye çalışırsa, insan insanı muhabbetle muhatap alırsa anlamının yolları açılmaz mı? Anlamak emek istiyor fakat daha çok yürek istiyor... "Benim derdim bana yeter" ile ihanet edilmiyor mu anlamaya anlaşılmaya? Yüreğimizi koymadığımız her işte anlamının güzelliğine eremeyeceğiz. Anlamak, anlaşılmanın da kapı komşusu, yüz yüze bakacağız. Anlamının kapısını açarsak anlaşılmayı karşımızda göreceğiz. Elbette istisnai durumlar olacak. O kapı açılmayacak belki çoğu kez, fakat bunun için bütün kapıları, pencereleri kapatmak en çok kendimize haksızlık. Yol bulmalı o halde anlayamadığında, anlaşılmadığında ya hicret ile göç et ya gayretle seyret...

BİR AYRILIK FİLM ANALİZİ

DR. MİMAR
GÜLAY KURT

DR. MİMAR - ÖĞRETİM GÖREVLİSİ

gulaykurt@turuncudergi.com

"Ama şimdi ayrılma zamanı geldi, ben ölüme ve siz yaşamlarınıza. Hangimiz için daha iyi olduğunu ancak Tanrı bilir."

Sokrates

2011 yılında çekilmiş olan yönetmenliğini Asghar Farhadi'nin yaptığı "Bir Ayrılık" drama filmi, 61. Berlin Uluslararası Film Festivali'nde, En İyi Film dalında Altın Ayı ve En İyi Aktör ile En İyi Aktris dallarında Gümüş Ayı kazanmış olup, Altın Ayı kazanan ilk İran filmi olmuştur. 84. Akademi Ödülleri'nde ise En İyi Yabancı film seçilerek Uluslararası öneme sahip olmasını pekiştirerek toplamda 88 ödüle sahip olan başarılı bir filmidir. Farhadi, günümüzdeki İran toplumunda bulunan şiddetli sınıf çatışmalarına ve cinsiyet rollerinin değişmeyen yapısına ışık tutan filmler yapmıştır. Küçük ve sıradan olayların anlatıldığı bir film olan "Bir Ayrılık" günlük hayatın içine konumlandırılırken aslında sıradan olanın büyük trajedisini sunmaya çalışan bir orta sınıf ile alt sınıf arasında geçen yüzleşme gerilim filmidir. Farhadi, filmde seyircilerin birer şahit olarak bulunmasını ister ve bunun için filmi izlerken vicdan ile alakalı soruların cevap bulunmasını seyirciye bırakmıştır. **"Genel olarak insanlar elleriyle değil gözleriyle yargırlarlar"** der Machiavelli. Filmi izlerken de her bir bireyi yargılayan seyircinin, bazen Nadir'in tarafını tutması bazen de "yok Simin haklı" demesi muhtemeldir. İzleyicinin bir sahnede bir tarafı tutarken başka bir sahnede diğer tarafı tutma olasılığı mutlaka vardır. Film boyunca doğru ve haklı olan kimdir sorusuna cevap bulmak oldukça zordur. Herkes kendine göre haklı olduğunu ve doğru olanı seçtiğini düşünür. Filmin amacı da budur. Filmde hiçbir insan tam anlamıyla ne kötü ne de tam anlamıyla iyidir. Tıpkı Ying Yang Felekesi'nin özü olan "iyiliğin içinde bir kötü, kötülüğün içinde bir iyi daima vardır" dendiği gibi vasat-gri insanlarla ilgilenmiştir film. Ama bu vasat insanların heyecanları, istekleri ve arzuları vardır.

Film Simin ve Nadir isimli bir karı kocanın kameraya bakarak boşanmak istediklerini söylediği bir sahne ile başlıyor. Simin ve Nadir boşanmak istemektedir. Karşılığında da yargıç vardır ama seyirci yargıcı görememektedir. Böylelikle karı kocanın sanki kameraya bakıyor-muş hissini verdiği ve bu sayede seyircinin odaklanmasının sağlandığı bir sahne meydana geliyor.

İlk sahne izleyicinin tüm konuşmalara aniden kulak kabartarak "bu çift neden boşanmak istiyor" diye merak etmesini sağlıyor. Simin eşinden ayrılma sebebi olarak yurt dışına gitmek istediğini belirterek Termeh'in (kızı) ve Nadir'in kendisi ile birlikte gelmesini ısrarla söyler. Kızını İran şartlarında okutmak ve yetiştirmek istemediğini ve yurt dışına çıkmasının şart olduğu konusunda direten Simin, kocasının kendisi ile gelmediği için ayrılmak istediğini dile getirir. Yargıç ise neden gitmek istediğini, İran'ın şartlarını neden beğenmediğini Simin'e sorar ama bu soru yanıtlanmaz. Zira bu sorunun yanıtlanması, İran Hükümeti tarafından sakıncalıdır. Filmde kapalı olarak, daha doğru bir ifade ile subliminal olarak İran'ın özgürlükler konusunda sıkıntılı olduğu izlenimi verilmektedir. **"Bilirken susmak, bilmezken söylemek kadar kötüdür"** diyen Platon'un dediği gibi İran'daki mevcut özgürlük kısıtlamalarından rahatsız olan ama bunu söyleyemeyen Farhadi'nin bu tip sahnelerle "bildiğini söylemek için bir dil" oluşturarak bir çıkış yolu bulunduğunu görebiliriz.

Simin ve Nadir aslında yurt dışına çıkma kararını birlikte almışlardır. Ancak Nadir'in babası Alzheimer olur ve Nadir babasına bakmak için yurt dışına gitmekten vazgeçer. Kızı Termeh ise annesi evi terk etmesin diye babası ile kalmayı tercih eder. Seyircinin "kim haklı/kim yalan söylüyor" gibi sorulara cevap bulması zordur. Bir yanda kızı ile birlikte özgür bir ortamda yaşamak isteyen Simin diğer yanda hasta babasını bırakmak

istemeyen Nadir. Simin; **"babam seni hatırlamıyor bile"** diyerek Nadir'i suçlasa da Nadir "ama ben onun babam olduğunu biliyorum" diyerek manidar bir cevap verir. **"Herkes en fazla kendi çıkarını, en az başkalarının çıkarını düşünür"** der Aristoteles. Simin kendi penceresinden Nadir de kendi tarafından olaya bakmaktadır. Yine Aristoteles'in dediği gibi **"Birçok kişinin yaşamı, isteklerini doyurma yollarını aramakla geçer"**. Simin'in de arzuları, istekleri vardır ve bunun için yurdunu terk etmeyi, hatta kocasından ayrı kalmayı dâhi düşünmek zorunda kalmıştır. **"Yetinmesini bilenler mutludur"** diyen Aristoteles'e inat Simin elindekilerle yetinmemeyi tercih etmiştir.

Karşılıklı anlaşmaya varamayan çift imza atarak yargıcın yanından çıkıp eve gelir. Gazali'nin dediği gibi **"Cevizin kabuğunu kırıp özüne inmeyen, cevizin hepsini kabuk zanneder."** Simin ve Nadir'in evi işte bu cevizedir. Cevizi kırılıp içine bakıldığında; evde kendinden haberi olmayan oldukça yaşlı bir baba, sürekli tedirgin ama sorumluluklarının bilincinde olan henüz 11 yaşında olan Termeh ve bu hayatı kendine layık göremeyen, tahammül edemeyen, hemen evden gitmek için bavulunu hazırlayan Simin'i görürüz. Nietzsche **"İnsan ölümsüz olabilmek için yüksek bedel ödemelidir; yaşarken pek çok kez ölmelidir"** der. Bedel ödemek için Simin evini terk eder. Çünkü istediği hayatı yaşamak için bu bedeli ödemek zorundadır.

Evden yukarı çıkarken taşımacılar evden eşya taşımaktadır. Eşyalar arasında bir de piyano vardır. Bu piyano filmin bir göstergesidir. Zira evde piyano olması o evin bir üst orta sınıf olduğunu göstergesidir. Ayrıca eve Termeh'e ders vermek için hoca gelmektedir. Bu da bir göstergedir. Çünkü herkesin özel ders alma gibi lüksü yoktur. Evin hali son derece doğal olup, olduğu gibi yansıtılmıştır. Evde hasta babaya bakması için bir bakıcı çağrılır. Bakıcı yanında 4 yaşındaki küçük kızı ile gelir ve hamiledir.

Termeh ve Nadir erdemli iyi insanlardır. Yalan söylemeyi alışkanlık haline getiren insanlar değildirler. Ama işte erdem sahibi olmak yetmemiştir. Şartlar oluştuğunda kendilerine göre masum sayılabilecek! **yalan söylemekten çekinmemişlerdir. Nietzsche'nin "Kimse öfkeli insan kadar çok yalan söyleyemez" sözünü burada görmekteyiz.**

Ama bunu evin sahiplerinden gizler. Raziye ve evde ders vermeye gelen hoca ile aralarında hamilelik durumuna ilişkin bir konuşma geçer. Raziye bu konuşmayı mutfakta bulunan Nadir'in duyduğunu düşünür.

Nadir, Raziye ile bir fiyatla anlaşır ve Raziye işe başlar. Ama işin ilk günü hasta baba tuvaletini altına yapar ve Raziye ne yapacağını bilemez. Çünkü İran'da bir kadının bir erkeğe veya bir erkeğin bir kadına dokunması dinen ve hukuken yasaktır. Fetva için gerekli yeri arayarak çözüm bulan Raziye hasta adamı temizler. Ardından adamın bir fırsat bulup dışarı çıktığını fark eder. Sokağa fırlayıp hasta babayı aramaya koyulan Raziye bir arabanın kendisine çarpmasına engel olamaz. Burada İran'ın Sokak-cadde-trafik faciasını görmek mümkündür. Yayaalara asla izin vermeyen bir karmaşanın mevcut olduğunu yönetmen özellikle göstermek istemiştir sanki.

Alt sınıftan olduğu belli olan bakıcı Raziye -ki evi ve kıyafeti bu durumu göstermektedir, işe gelmek istemediğini Nadir'e söylediğinde Nadir hiç olmazsa bir gün daha çalışmasını ister. Raziye bir gün daha çalışacağını eğer isterlerse kocasının bu işe talip olabileceğini ve kocasının üç yıldır işsiz olduğunu söyleyerek bir teklif sunar. Kocasının çalışmasından haberi olmadığını da belirten Raziye bu durumu Nadir'e bildirir ve kocasına söylememesi için ricada bulunur. Teklifi kabul eden Nadir kızını alıp işine gider. Bir bankada çalışan Nadir kızını özel bir okulda okutmaktadır. Daha sonra gün bitimine doğru eve erken dönen Nadir babasını yatağa bağlı bir şekilde yere düşmüş vaziyette bularak çılgına döner. Aynı zamanda çekmeceye bulunan paranın da yok olduğunu görerek paranın Raziye tarafından çalındığını düşünür. Raziye eve döndüğünde Nadir, onu babasını bu şekilde bıraktığı için çok azarlar ve parayı da çalmakla suçlar. Raziye çok önemli bir işi için (işin ne olduğunu bir türlü söylemez) gittiğini -ki muhtemelen doktor muayenesine gider,

babasını kaçmasın diye bağladığını, böyle yapmak istemediğini, hırsız olmadığını defalarca söylemesine rağmen Nadir'in öfkesi yatışmaz ve Raziye'yi sert bir şekilde evden dışarı atmaya çalışır. Evden şiddetli bir itme sonucu çıkan Raziye merdivenlerden düşer. Merdiven ise bir gün önce Raziye'nin kızının çöpü merdivende düşürmesi sonucu kirlenmiş olup Raziye tarafından silindiği için ıslaktır. Ama Raziye'nin itme sonucu mu yoksa yerler ıslak olduğu için mi düştüğü sorusu yanıt bulmaz filmde. Bu sorunun cevabı da seyirciye bırakılmıştır. Öfkesine hâkim olamayan Nadir daha sonra karısı Simin tarafından Raziye'nin düşme sonucu çocuğunu kaybettiğini öğrenir. Nadir ise Raziye'nin hamile olduğunu bilmediğini söyler. Derhal hastaneye giden Simin ve Nadir Raziye'nin bu durumdan dolayı çok sinirlenen kocası ile karşılaşır. Bir arbeye yaşanır ve arada kalan Simin'in burnu kanar. Cinayete sebep olma suçlaması ile hâkim karşısına çıkan Nadir, Raziye'nin hamile olduğunu bilmediği konusunda ısrar eder. Karısını ve kızını da bu konuda ikna etmeye çalışır. Burada seyirci, ancak filmin sonuna doğru Nadir'in aslında Raziye'nin hamile olduğunu bildiğini (Nadir aslında mutfakta iken Raziye ile Hoca arasında geçen hamilelik konuşmalarını duymuştur) ama bunu hâkimden korktuğu için sakladığını, Nadir'in kızı ile yaptığı bir yüzleşme konuşmasını yaptığı sırada öğrenir. Termeh babasının yalanını yüzüne vurur ve hâkim karşısında o da yalan söylemek zorunda kalır. Burada Aristoteles'in "*Erdem bilincine sahip olmak yeterli değildir. Erdeme erişmek için ya da iyi insan olmak için çaba göstermeliyiz*" sözü aklı gelmektedir. Zira Termeh ve Nadir erdemli iyi insanlardır. Yalan söylemeyi alışkanlık haline getiren insanlar değildirler. Ama işte erdem sahibi olmak yetmemiştir. Şartlar oluştuğunda kendilerine göre masum sayılabilecek! yalan söylemekten çekinmemişlerdir. Nietzsche'nin "*Kimse öfkeli insan kadar çok yalan söyleyemez*" sözünü burada görmekteyiz.

Öfkesine yenik düşen Nadir hem bir kadını iterek çocuğunu düşürüp düşürmediğine sebep olduğunu bilmeyerek bir açmaza düşmüş hem de herkese yalan söylemiştir. **"Hiç kimse görmek istemeyen kadar kör değildir"** der İbni Sina. Nadir karısının evi terk etmesini ve devamında bakıcı olayı yüzünden mahkemelik olmasını beraber konuşup uzlaşma yolunu reddetmektedir. Karısı Simin kan parası vererek bu işten kurtulacağını ve kızının Raziye'nin öfkeli ve dengesiz eşinden zarar görebileceği ki Raziye'nin eşi mahkemede aleyhlerinde şahitlik eden hocayı korkutmak için Termeh'in okuluna baskın yaptığı için endişelerini dile getirdiğinde Nadir parayı vermekten uzak durur çünkü haklı olduğunu, kadını itmediğini söylemektedir. Belki de Nadir Bertrand Russell'in dediği gibi **"Erkeklerin çoğu kadınların etkisi altında kalmaktan korkarlar"** sözüne binaen Simin'e yelkenlerini indirmektedir. Mahkeme sürecinde haklı olduğunu kanıtlamaya çalışan Nadir; karısının aslında kendisinin bir sözü ile eve dönebileceği kızı Termeh tarafından dile getirilse de karısına **"kal"** demez. Aristoteles bu konuda **"Bir şeyi yapma gücümüzde saklı olan, bir şeyi yapmama gücümüzde saklıdır"**. Aslında Nadir de Simin'in eve gelmesini çok istemektedir ama aynı isteme güdüsü gururunu yenememektedir. Haklı olma duygusu her şeyin önüne geçmektedir. Mahkeme süreci uzadıkça taraftarların konuşmaları dikkat çeker. Özellikle Raziye'nin kocasının sinirlenmesi ve hâkime karşı gelmesi sonucu neredeyse tutuklanması ancak karısının hâkime yalvarması sonucu bundan kurtulması bir insanın çaresizliğini de göstermektedir. Kan parasına ihtiyacı olan Raziye'nin kocası, o parayı almayı çok istemektedir. Zira işsizdir ve alacaklılar onu sıkıştırmaktadır. Fakat Raziye son kertede vicdanının sesini dinleyerek belki de çocuğun araba çarptığı anda düşmüş olabileceğini Simin'e söyleyerek kan parası almasının yanlış olduğunu, bunun kendi dini inancına ters düşüğünü belirtir. Simin ise kocası Nadir'i kan parasının azaltılması sonucu Raziye'nin evine gitmeye

ikna eder. Ama Nadir Raziye'den çocuğun itilme sonucu düştüğüne dair Kuran'a el basmasını ister. Raziye ise bunu reddeder ve kocasına durumunu anlatır. Çok öfkelenen kocası eşini döver ve daha sonra Nadir'in arabasının ön camını kırarak hırsını alır.

Raziye'nin evinden sonuç almaya çıkarak çıkan Nadir ile Simin daha sonra mahkeme salonunda siyahlar giymiş bir şekilde görülür. Buradan hasta babalarının öldüğü anlaşılmaktadır. Kızı Termeh'e annesini mi babasını mı seçeceği hâkim tarafından sorulur. Boşandıkları da buradan anlaşılmaktadır. Termeh, karar verdiğini ama bunu yalnızken söyleyeceğini belirtir. Simin ve Nadir dışarı çıkar ve başlarını öne eğerek. Film, sahneden uzaklaşarak sona erer. Ne Termeh'in kimi tercih ettiği anlaşılmıştır ne kan parasının ödenip ödenmediği veya mahkemenin nasıl sonuçlandığı ne de kimin haklı ya da haksız olduğu... Aslında çalındığı iddia edilen para ise evden eşya taşıyan Simin tarafından taşımacılara verilmiştir ama bundan Nadir'in haberi yoktur. Eğer Simin aldığı paradan Nadir'i haberdar etseydi Nadir Raziye'yi hırsızlıkla suçlamayacaktır. Eğer Nadir Simin'e gururunu yenip "gitme kal" deseydi Simin evde kalacaktır ve bakıcı tutmaya ihtiyaç kalmayacaktır. Nietzsche'nin dediği gibi **"Ve yeryüzünde hiçbir şey bir insanı içermeye hissinden daha fazla tüketemez"**. Kocasına içeren Simin 14 yıllık evliliğinin bir "kal gitme" sözünü hak etmediğini kocasının davranışları ile hissettiğinde, o duygu bu içermeye olacaktır. Eğer Raziye en başta hamile olduğunu açık açık Nadir'e söyleseydi Nadir'in yalan söylemesine gerek kalmayacaktı zira Nadir hapis yatma sonucu kızının ve hasta babasının yalnız kalacağı korkusundan yalan söylemek zorunda kalmıştı. "Eğerler" çoktur bu filmde. Her "eğer" dediğinizde farklı bir cevap bulmak mümkün ki filmin başarısı da burada saklı... Platon'un da dediği gibi **"Kötülüğün yolu yakındır kolay ulaşılır ona. İyiliğin önüne ise alın teri ve vicdanı koymuştur Tanrı"**. Vicdan, din, ahlak konularının bolca cevap bulacağı bir film "Bir Ayrılık".

"Eğerler" çoktur bu filmde. Her "eğer" dediğinizde farklı bir cevap bulmak mümkün ki filmin başarısı da burada saklı... Platon'un da dediği gibi **"Kötülüğün yolu yakındır kolay ulaşılır ona. İyiliğin önüne ise alın teri ve vicdanı koymuştur Tanrı"**. Vicdan, din, ahlak konularının bolca cevap bulacağı bir film **"Bir Ayrılık"**.

SALIHA ÖZDEMİR KAYA:

ZORLAMA İÇERİKLERDENSE KENDİM OLMAYI TERCİH EDİYORUM

|| RÖPORTAJ: SEDA ŞIŞMAN ||

Yemek bloggeri, sosyal medyanın sevilen simalarından Saliha Özdemir Kaya, yeni yemek tarifleri deniyor, fotoğraflıyor, farklı yemek kültürlerini araştırıyor ve tüm bu deneyimleri takipçileriyle paylaşıyor.

Saliha Hanım sizi tanımakla başlayalım istiyorum Saliha Özdemir Kaya kimdir?

İki evladı olan, üretmekten, en çok da mutfakta üretmekten keyif alan, okuyan-yazan, kendini ve hayatı anlama yolunda sakince ilerleyen bir yolcuym.

Mutfakta olmanın, yemek yapmanın bir psikolojisi var mı sizce?

Elbette var. Yaptığımız her işte, o işe duyduğumuz ilgiyle doğru orantılı olarak bir ruh hali geliştirdiğimizi düşünüyorum.

Benim için mutfak çok başka bir dünya. Kendimi ifade edebildiğim, zamanın içinde süzülüp geçebildiğim bir alan. Benim kişisel sözlüğümde mutfak; lütuf ve şükür anlamında. Bu iki anlam bağlamında düşünürsek, ruhumu besleyen, zihnimi sakinleştiren, keyif aldığım bir durak diyebilirim.

Farklı yemek kültürlerine bakarak dünya mutfağında kendinizi en yakın hissettiğiniz mutfak nedir?

Türk mutfağıyla olan benzerliğinden mi yoksa mezelere olan düşkünlüğümünden mi bilmem ama Yunan Mutfağını, özellikle de mezelerini çok beğeniyorum. Yemekte sadece lezete değil, görsele de önem verenlerdenim. İtalyan mutfağındaki renk cümbüşü hoşuma gidiyor. Mozerella peyniri, pesto sosu sık kullandığım İtalyan ürünleri mesela.

ÖNÜMDE DERYA DENİZ BİR KAYNAK, OTURDUĞUM YERDEN BEĞENDİĞİM, ÖRNEK ALDIĞIM ŞEFLERİN MUTFAKLARINA DÂHİL OLABİLİYORUM. MESELA “SADECE GÖRSEL HAZ ODAKLI BİR PAYLAŞIM MI BU YOKSA BİLGİLENDİRMEYE, ÖĞRETMENE YÖNELİK BİR PAYLAŞIM MI?” GİBİ SORULARLA YOLA ÇIKARSAK; BANA FAYDA SAĞLAYAN, UFKUMU GENİŞLETEN HER PAYLAŞIM ÇOK KIYMETLİ. ORADA Kİ EMEK VE SAMİMİYET DİREKT GÖZÜNÜZE ÇARPIYOR ZATEN.

Her ülkenin mutfağı kendine özgü tabii, hepsinin kendine has lezzetleri var fakat ben bir Osmanlı Mutfağını hiçbirine değişmem. Kavun dolması diye bir lezzet var örneğin, tadı hala damağımdadır.

Sosyal medyadaki dijital yemek kültürü hakkında neler söylersiniz?

İletişim teknolojisinin hız kesmeden büyüüp geliştiği bir gerçek. Sosyal medyayla birlikte geleneksel yemek kültüründen dijital yemek kültürüne doğru hızlıca bir geçiş yaptık. Olumsuz etkileri de vardır elbet fakat benim hayatımdaki etkisinden konuşacak olursak beni çok geliştirdiğini düşünüyorum. Önümde derya deniz bir kaynak, oturduğum yerden beğendiğim, örnek aldığım şeflerin mutfaklarına dâhil olabiliyorum. Mesela “sadece görsel haz odaklı bir paylaşım mı bu yoksa bilgilendirmeye, öğretmeye yönelik bir paylaşım mı?” gibi sorularla yola çıkarsak; bana fayda

sağlayan, ufkumu genişleten her paylaşım çok kıymetli. Orada ki emek ve samimiyet direkt gözünüze çarpıyor zaten. Aynı şekilde ben de paylaşımlarımda fayda sağlamayı referans alıyorum ve bunu yaparken temelde samimiyet olsun istiyorum. Buradan bakınca, dijital yemek kültürü- sosyal medya ve Saliha el ele yürüyebiliyorlar.

İhtiyaçlarımızın çoğunu gideren sosyal medya, yeme-içme kültürümüzü de şekillendiriyor; belki de yeniden gerçekleştiriyor. Bu akşam ne pişirsem diye düşünme durağı haline geldi. Siz tam da burada birçok kişiye rehber oluyorsunuz. Bu süreç nasıl gelişti, nasıl başladı hikâyeniz?

Hikâye, büyük oğlumun ek gıdaya başlamasıyla eş zamanlı olarak başlıyor. İştahlı ve yeniliklere açık bir bebek olması mutfağa olan ilgimi keşfetmemde etkili oldu.

Hayallerim üniversitede akademisyen olarak kalmakken, iş çok başka yerlere geldi. Emir'in karnabahar köftelerinden, ispanaklı keklerinden sonra mutfağın simyasına kapıldım.

Beğeni alan tariflerinizi bir kitapta toplamayı düşünüyor musunuz?

Böyle bir niyetim var evet. Vaktiyle, güzellikle olmasını dileyelim hep beraber.

Mesleki kariyerinizin tamamen dışında var olan bir alanda, aslında hobiden iş üretmeye çalışıyorsunuz diyebiliriz sanırım. Peki, yolunuza Gastronomi alanında devam etmek istiyor musunuz?

Geçtiğimiz yıllarda açıcılık okumaya başladım fakat yarım kaldı. Konuyla ilgili kendi içimde netleşemediğimden sanırım, henüz bir ilerleme sağlayamadım. Çocuklar biraz daha büyüdükten sonra tekrar gündemime alacağım.

Devamlı içerik üretmek, sayfanızı ve ruhunuzu her ne olursa olsun diri tutmak zor olmuyor mu?

Belli periyotlarda yorulduğum ve kabuğuma çekildiğim zamanlar oluyor. Önceden bahsettiğimiz ruhu diri tutmak ve içerik üretmek konusunda kendimi zorluyordum. Fakat sonra fark ettim ki bu "zorlama" bana iyi gelmiyor. İnsaniz neticede, düşüşlerimiz oluyor, hastalıklarımız, yorgunluklarımız, kendimizi sessize almak istediğimiz zamanlar oluyor. Böyle zamanlarda zorlama içeriklerdense kendim olmayı tercih ediyorum ve kısa aralar veriyorum. Şöyle bir avantajım var; takip eden kitle çok tatlı. Aramızda samimi bir ilişki oluştu ve bazen öyle bir anda, öyle bir mesaj okuyorum ki... Yani bu anları kelimelerle anlatmam zor. Sosyal medya incileri diyorum onlara. Özetle; günün sonunda kendimi çok şanslı hissediyorum. Motive olmuş bir şekilde sahalara geri dönüyorum.

Turuncu Dergi adına başarılar diler, teşekkür ederiz.

Bu keyifli söyleşi için Turuncu Dergi'si adına başarılar diler, teşekkür ederim.

İNSANIZ
NETİCEDE,
DÜŞÜŞLERİMİZ OLUYOR,
HASTALIKLARIMIZ,
YORGUNLUKLARIMIZ,
KENDİMİZİ SESSİZE
ALMAK İSTEDİĞİMİZ
ZAMANLAR OLUYOR.
BÖYLE ZAMANLARDA
ZORLAMA İÇERİKLERDENSE
KENDİM OLMAYI TERCİH
EDİYORUM VE KISA
ARALAR
VERİYORUM.

Kuzey Ege'nin
esen yeli

Ayvalık

Kuzey Ege'nin incisi Ayvalık, dört mevsim ziyaret etmesi harika bir yer olsa da en yoğun ilgiyi yaz aylarında görüyor.

ÖZLEM
URGANCIOĞLU

Tarihte Cisthna, Taliani ve Kydonia olarak adlandırılmış çok eski bir yerleşim merkezi olan Ayvalık'a ilk yerleşenler, Misyalılar'dır. Yunan adalarından göçen milletler, Edremit Körfezi'ndeki adalarda koloniler kurmuşlardır. Ayvalık ve çevresi İ.Ö. 330-30 yılları arasında Makedonyalıların, M.Ö. 30 - M.S. 395 arası Romalıların, M.S. 395 - 1453 arasında Bizanslıların hâkimiyetinde kalmış. Ayvalık'ın bilinen tarihi 1623 yılına kadar uzanır. Ayvalık, 2017'den

beri UNESCO Dünya Mirası Geçici Listesi'nde yer alıyor. Balıkesir'in en batısında, Ege Denizi kıyısında bulunan ilçe, Türkiye'nin en önemli turizm merkezlerinden biridir. Ayvalık kış mevsimlerinde büyük bir kasaba nüfusuna sahip olmakla birlikte, yaz mevsimlerinde turizmin de etkisiyle dönemsel nüfus artışı yaşamaktadır.

Ege Denizi kıyısındaki cennet gibi bir tatil beldesi olan Ayvalık, Cunda Adası, Ayvalık Körfezi ve Edremit Körfezi manzaraları arasında eşsiz bir tatil deneyimi sunuyor.

Cunda Adası'nda büyüleyici gün batımı manzaralarını izleyebileceğiniz Aşıklar Tepesi, turistlerin mutlaka ziyaret ettiği Rahmi M. Koç Müzesi ve **17. yüzyıl mimari özelliklerini görebileceğiniz Ayışığı Manastırı gibi ilgi çekici yerler bulunuyor.**

Ayvalık'ta görülmesi gereken başlıca yerleri aşağıda listelemeye çalıştım.

1-Cunda Adası

Ayvalık'a çok yakın olan Cunda Adası, Ege Denizi'nin 4. büyük adasıdır. Denize sıfır koyları ve plajlarıyla denizin tadını çıkarabilirsiniz. Arnavut kaldırım sokakları ve taş mimarisiyle, Rum konaklarıyla çevrili adada kaliteli butik oteller, deniz manzaralı balık restoranları, kafeler, sanat galerileri bulunuyor.

Cunda Adası'nda büyüleyici gün batımı manzaralarını izleyebileceğiniz Aşıklar Tepesi, turistlerin mutlaka ziyaret ettiği Rahmi M. Koç Müzesi ve 17. yüzyıl mimari özelliklerini görebileceğiniz Ayışığı Manastırı gibi ilgi çekici yerler bulunuyor. Tekne turları veya doğa yürüyüşleriyle keşfe çıkabileceğiniz adanın en popüler noktaları olan Ortunç Koyu, Patriça Koyu, Duba Plajı ve Çataltepe Plajı'nda keyifli bir deniz günü yaşayabilirsiniz.

Cunda Adası'nda Ege ve Akdeniz mutfaklarından lezzetler tadabileceğiniz restoranlar, her bütçeye uygun

oteller, eğlence mekanları ve tarihi konaklar içinde hizmet veren kafeler gibi pek çok tesis mevcut.

2-Küçükköy (Yeniçarohori)

Küçükköy, Ayvalık merkeze sadece 5 km uzaklıktadır. Köy, tarih dolu sokakları ve sanat galerileriyle ünlü. Rumların yaşadığı köy, mübadele sonrasında boşaltılmış ve şimdi restore edilmiş taş konaklarında açılan sanat evleriyle tam bir sanat köyüne dönüşmüş.

Burada yılın her dönemi atölyeler ve workshoplar düzenleniyor. Yerli ve yabancı turistlerin özellikle yaz aylarında ziyaret ettiği belde, Ege ve Akdeniz mutfağından lezzetler sunan restoranlar, kafeler ve taş konaklarıyla hem dinlenme hem de fotoğraf çekme fırsatı sunuyor. Küçükköy'e Ayvalık'tan her saat minibüsler kalkıyor.

3-Altınova

Altınova, Ayvalık'a 17 km uzaklıkta Ege Denizi kıyısında yer alan popüler bir yazlık bölgesi. Aynı zamanda da günübirlik gezi lokasyonu. Tarlaları sarı buğday başaklarıyla süslü

Altınova, 1934'te Mustafa Kemal Atatürk tarafından ziyaret edilmiş ve Atatürk buranın güzelliğinden etkilenmiş. Dikili ve Ayvalık arasında yer alan tatil beldesi, yazlık evler, apart oteller ve aile pansiyonlarıyla huzurlu bir tatil arayanlar için ideal bir nokta. Bölgenin en güzel plajlarından biri olan Altınova Plajı ile bilinen Altınova hem dinlendirici bir tatil hem de keyifli bir gezi için ideal bir yer.

4-Şeytan Sofrası

Şeytan Sofrası, Ayvalık'ın ve Ege Bölgesi'nin en güzel manzaralarından birine sahip. Şeytan Sofrası antik dönemlerden beri efsanelere konu olmuş bir destinasyon. Ziyaretçileri panoramik manzara ve kaya oluşumlarıyla etkileyen ve yüksek bir tepede doğal olarak oluşan volkanik lavlarla bir masayı andıran kaya oluşumları ilgi çekmekte.

Adını kızıl gün batımlarından alan Şeytan Sofrası, ayak izlerini andıran lav kalıntılarını da içeriyor. Şeytan Sofrası'na doğa yürüyüşüyle veya minibüslerle kolayca ulaşabilirsiniz. Ayvalık'a sadece 10 kilometre uzaklıkta. Burada gün doğumu veya gün batımında muhteşem fotoğraf kareleri yakalayabilirsiniz.

5-Âşıklar Tepesi

Âşıklar Tepesi, Ayvalık'a 7 km uzaklıkta, Cunda Adası'nda yer alan bir lokasyon. Romantik bir popülaritesi olan bu tepenin özellikle gün batımı manzaraları ünlü. Şirin yel değirmenleri, çiçeklerle süslenmiş yürüyüş yolları ve kızıl gün batımı manzaraları eşliğinde gezilip görülmesi gereken yerlerden biri.

Tepede bulunan kafelerde mola verebilir, Cunda Adası'nın ve Ayvalık'ın eşsiz manzaralarını seyredebilirsiniz. Âşıklar Tepesi'ne kısa bir yürüyüşle veya toplu taşıma araçlarıyla kolayca ulaşabilirsiniz.

6-Sarımsaklı Plajı

Badavut Plajı'nın yanında yer alan Sarımsaklı Plajı, huzurlu tatil arayanların favorisi. Küçükköy beldesine kısa bir yürüyüş mesafesinde. Mavi bayraklı plajı Ege'nin en güzel plajları

arasında gösteriliyor. Plaj sakin ve dalgasız deniziyle meşhur.

Altın renkli kumla bezeli uzun sahilinde oteller, restoranlar, kafeler ve eğlence merkezleri mevcut. Sarımsaklı Plajı'nda çam ormanları arasında gizlenmiş kamp alanları bulunuyor. Athanasıu Kilisesi gibi tarihi yerleriyle günübirlik geziler için de ideal.

8- Ayvalık Tarihi Evleri

Ayvalık aynı zamanda tarihi evleriyle de dikkat çekiyor. Ayvalık'ta, Rum ve Türklerin bir arada yaşadığı bir bölgede, iki veya üç katlı tarihi evler bulunuyor. Rum ustalar tarafından tasarlanan tarihi evler, el yapımı taş ve ahşap işçilikleriyle ünlü.

Bazı tarihi evler günümüzde butik otel, sanat evi, restoran ve kafe olarak hizmet veriyor. Ege Denizi'ne kadar uzanan dar sokaklarda, Cunda Adası'nda ve ilçe merkezinde, birçok tarihi evi görmenez mümkün.

Âşıklar Tepesi, Ayvalık'a 7 km uzaklıkta, Cunda Adası'nda yer alan bir lokasyon. Romantik bir popülaritesi olan bu tepenin özellikle gün batımı manzaraları ünlü. **Şirin yel değirmenleri, çiçeklerle süslenmiş yürüyüş yolları ve kızıl gün batımı manzaraları eşliğinde gezilip görülmesi gereken yerlerden biri.**

Bir Yol Hikâyesi:

MODERN DOĞU MASALLARI

ZÜLÜNÜN GÜNLÜĞÜ

Herkese merhaba, Yaz hangi ara bitti? Temmuz, Ağustos derken Eylül'e getirdi zaman bizi. 2023'e 9 ay demek bu tabii ki. Neler yaşamadık ki bu sene? Tahammül sınırimız eskiye nazaran azaldı diye, keyif alma neydi hayattan, unuttur olduk bir de. Yaz boyu seyirlik neler buldunuz? Ben sizler kadar hızlı birikimler yapamamış olabilirim. Yazın rehaveti sarınca insanın içini, ekran başında kilitli kalmak yerine, bambaşka şeylerin peşinde koşmayı daha bir tercih ediyoruz sanki. O yüzden bu ay bir değişiklikle karşınızdayım! Gönül Dağı izleyicilerinin bildiği topraklarda gezineceğim diyebilirim. Bu ay tersten okuma

yapmaya çalışacağım aslına bakarsanız. Çünkü bildiğimiz yapımlar yerine belki benim gibi hala izlemediğiniz bir diziden bahsedeceğim. Söz etmek istediğim yapım: Modern Doğu Masalları! Tabii platformu dizilerini çok konuşacağız demiştim. Modern Doğu Masalları platformun ilklerinden ve sıklıkla konuşulduğunu duyduğum yapımlarından. Veysel karakterinin bambaşka bir yüzle orada karşımıza çıkması mı adından söz etmemize yetti, hikâye mi bizi sardı, izleyerek göreceğiz. Netflix, Amazon, Blu TV, HBO dizileri bitmek bilmiyor elbette. Kapitalizmin çatışması sinema sektöründe Barbie ve Oppenheimer ile boy gösteriyor.

YAZAR

İkinci sezonu gelir mi bilmem ama o iki kavramın bu topraklarda neden baskın olduğunu her zaman konuşabiliriz.

Bu aydan sonra eğitim öğretimde yeni sezonu da açmışken, anne ve babalara da hitap eden yapımlarla karşınızda olmayı düşünüyorum.

Sosyal Medya en çok merak edilenleri sıklıkla önümüze getirip bizi içine çekiyor.

Zaman yetersizliğinden şikâyet ederken bu bombardıman neden aklımıza gelmiyor?

İşte bu "Sebepli Fırtına" bizi yıpratırken Tabii platformunun haberi düştü hayatımıza. Dizileri yayınlandıkça ve insanlar o dizileri anlatmaya başladıkça platforma dönük farkındalığımız da artmaya başlamadı mı? Hatta insanlar da ikiye bölündü. Platformu etkileyici bulanlar ve TRT'nin deyip, hiçbir içeriğe bakmayanlar arasında kalmadık mı? Ön yargı atomu parçalayamıyordu değil mi?

Tamam diziye geçiyorum. Gönül Dağı dizisinin amcaoğullarından Veysel çıkıyor bu yapımda karşımıza. Ben size bu satırları "neden izlemeli?" sorumuza cevap aramak adına yazıyorum. Bu yazı yayınlandığı zamanlarda diziyi izlemiş olacağım. İlk sezon 8 bölümmüş. Babalarını yeni kaybeden iki yetim kardeşin hikâyesini anlattığını okudum. Eski hikâyelerden yola çıkarak "yolculukları"nı ve köklerinden kopmuş olmalarını anlatıyor. Hızır ile Hz. Musa hikâyesinin işlendiği yazıyordu bir yerde, işleme şekilleri merakımı besliyor. Baba vasiyeti için yola düşünmeye nasıl karar verdiler dersiniz?

Bizden hikâyeleri anlattığı için

Gönül Dağı dizisini seven herkesin, biraz da Doğu mistisizmine kapılacağına inandığım için, isminden dolayı gizemli bir yanı olduğunu düşünüyorum. Modern Doğu Masalları'nı izleyelim istiyorum. Aynı anda izliyor olmasak da üzerine konuşabiliriz.

Gönül Dağı döndüğünde Modern Doğu Masalları ile kapışıyor olur mu, hep birlikte merak edebiliriz!

Bir de gözüme takılmaya başlayan Serhat var, izleyip onunla karşınıza gelebilirim, belki gündemle yoğurarak üstünde konuşabilir ve hatta dizinin başarısını tartışabiliriz.

Bu toprakların değişmeyen gündemlerinden vasiyet ve yol hikâyesi hep birlikte bu ikisi üzerinde durabiliriz. İkinci sezonu gelir mi bilmem ama o iki kavramın bu topraklarda neden baskın olduğunu her zaman konuşabiliriz.

Bu aydan sonra eğitim öğretimde yeni sezonu da açmışken, anne ve babalara da hitap eden yapımlarla karşınızda olmayı düşünüyorum. Önerileriniz için @zulunungunlugu21 instagram hesabından bana ulaşabileceğinizi eklemek istiyorum.

Gerçeklerin yeterince yorduğu hayatınıza renk katmak adına her ay karşınızdayım. Hepinize hem iyi seyirler olsun hem de yazıyı ve dergiyi dilerim keyifle okursunuz. Sevgiler.

turuncu

Aylık Kadın ve Yaşam Dergisi

Her ay güncel konularda en yetkili isimlerle yaptığımız röportajlar, alanında uzman yazarlarımızın ele aldığı dosya konularının yanı sıra kitap, film, mutfak kültürü sayfalarımızla evlerinize konuk oluyoruz.

**Bizi Sosyal Medyada
Takip Etmeyi Unutmayın!**

facebook.com/turuncukadindergisi

twitter.com/turuncudergisi

instagram.com/turuncudergisi

www.turuncudergi.com

e-mail: info@turuncudergi.com

OSMANLI ESNAFLARI

**BERNA
ÇAĞAN**

Osmanlı toplum yapısının temel dinamiklerinden birisi ve belki de en önemlisi esnaf teşkilatlarıdır. Bu teşkilatın temeli İslam inancı ile Anadolu gelenek-göreneklerine dayanır. Tarihsel süreç içerisinde Ahilik Teşkilatı olarak adlandırılan bu temel Osmanlı toplumunu anlamak adına son derece önemlidir. Osmanlı esnaf teşkilatı gençlik, kahramanlık ve cömertlik anlamlarına gelen fütüvvet anlayışı temelinde Ahilik düsturuna dayanır. Yüzlerce yıl boyunca, esnaf teşkilatı ayakta durabilmesini bir yerde bu düstura borçludur. Abbasi halifesi Nasır döneminde (1180-1225) bir devlet politikası olarak fütüvvet anlayışı diğer İslam coğrafyalarında da yaygınlaştırılmaya çalışılmış ve bu bağlamda Anadolu Selçuklu Devleti (1077-1308)

sultanlarıyla da iletişime geçilmiştir. Dolayısıyla bu akım kısa zamanda esnaflar arasında da karşılığını bulmuştur. Abbasi halifesi Nasır Lidinillah'ın fütüvvet politikasının temel prensiplerinin Anadolu'daki olumlu yankısı, Türklerin İslam inançlarıyla, gelenek ve görenekleri ile bağlantılıdır. Bir diğer önemli husus ise dönemin dünya tarihi açısından önemli bir gelişmesi olan Moğol istilalarıdır. Moğollar'ın (1206-1294) baskıları sonucu Anadolu coğrafyasına göç eden Türkler arasında özellikle esnaf ve zanaatkarlar bulunmaktaydı. Bu kitlelerin gittikleri yerlerde kendi varlıklarını koruyabilmek, Bizanslı esnaflar ile rekabet edebilmek gibi çeşitli nedenlerle teşkilatlanmaları gerekiyordu. Bu ve benzeri sebeplerle fütüvvet anlayışının temel alındığı Ahilik Kurumu çatısı altında esnaf teşkilatları kurulmuştur.

Osmanlı Devleti'nde birçok farklı esnaf grubu bulunmakta, bunlar belirli kural ve kaideler çerçevesinde mesleklerini icra etmekteydi. Mesela ekmekçilere habbazan ve etmekçi denmekteydi.

Bir bölgede ekmekçi sayısı az ise bu durum ekmeğin evlerde pişirildiği ihtimalini göstermekteydi.

Ahlâkın sanatla uyumu olarak tanımlanan Ahi birliğinin esnaf teşkilatları şeklindeki işlevi XVI. yüzyıla kadar devam etmiştir. Osmanlı coğrafyası genişledikçe ve yönetim alanı içerisine giren gayrimüslim unsurlar arttıkça esnaf teşkilatları içerisine bu unsurlar da girmiş ve esnaf loncaları ile gedik usulüne geçilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde birçok farklı esnaf grubu bulunmakta, bunlar belirli kural ve kaideler çerçevesinde mesleklerini icra etmekteydi. Mesela ekmekçilere habbazan ve etmekçi denmekteydi. Bir bölgede ekmekçi sayısı az ise bu durum ekmeğin evlerde pişirildiği ihtimalini göstermekteydi. Ekmekçi sayısı ile bölgenin şehirleşmesi arasında da bağlantı kurulmuştur. Ekmek için ihtiyaç duyulan un, değirmenlerde öğütülürdü. Bakkallar, içerisinde yer aldıkları mahallerde halkın gıda ihtiyacını karşılar; diğer hizmet sunan esnaffarda olduğu gibi bunu belli kurallar dâhilinde yapmaktaydılar. Mesela mahallelinin ihtiyaçları olan ürünlere en uygun fiyata ulaşmaları

ve mallar karaborsaya düşmeden mahallelinin eline geçmesi sağlanırdı. Bu ürünleri bölükbaşı, pazarbaşı ve ustabaşı aracılığıyla alırlardı. Giyecek imalatıyla uğraşanlar arasında ilk sırada abacıları söylemek hiç de yanlış olmaz. Aba üretiminde, özellikle XIX. yüzyılda, günümüz Bulgaristan toprakları önemli bir merkezdi. Kumaşın boyanıp-yıkanması ise aba dolaplarında yapılmaktaydı. Boyacılık ise dokumacılığın olduğu çoğu yerde var olmuştur. Bunlar da belirli kurallara haizdi. Mesela yün, pamuk, ipek, kumaş, deri gibi farklı maddelerin hangi boyacı esnafı tarafından boyanacağı belliydi ve bunların bir kısmı devletçe tedarik edilirdi. Ticari açıdan son derece önemli olan ve deriden giyecek üreten kürkçülerin ürettikleri kürkler Osmanlıda devlet adamlarının giydikleri ve statülerini gösteren bir simgeydi. Giyim imalatının önemli bir esnafı olan terziler, Osmanlı kayıtlarında derzi veya terzi olarak geçer. İmalata ve tamire yönelik üretim yapan esnaffar ise kuyumcu, demirci, bakırcı, dülgere ve nalbant

şeklinde. Osmanlı topraklarında kuyumculuk mesleğiyle genellikle gayrimüslimler meşgul olmuştur. Ziraatın gelişmiş olduğu yerlerde demircilik de artmıştır. Çünkü bunların ihtiyaç duydukları saban, pulluk ve çapa gibi aletlerin hammaddesi demirciler tarafından üretilmiştir. Bakırcılar Osmanlı toplumunun en önemli meslek dallarından olmuştur. Evlerde kullanılan bakır kaplardan alet ve edevattaki birçok farklı alandaki kullanım genişliği bakır sanatını önemli bir hale getirmiştir. Bu sayede kalaycılara da ihtiyaç artmıştır. Dülgerler ise inşaat işleriyle ilgilenmiş; yapıların tavan, merdiven ve ahşap kısımlarını yapmışlardır. Hizmet üreten bir diğer esnaf grubu ise berberlerdir. Berberler tarihsel süreçte çeşitli aşamalardan geçmiştir. Mesela III. Murat döneminde kahvehanelerde hizmet verirken IV. Murat'ın kahvehaneleri kapatmasıyla etkinlikleri azalmıştır. II. Mahmut'un berberlere dükkân açma iznini vermesiyle yeniden faal olmuşlardır. Osmanlı toplumunda berberlerin

özel bir yeri vardır. Çünkü onlar aynı zamanda dişi ağrıyanlar için dişçi, yeri gelince sünnetçi ve hatta hacamat ve sülükle kan çekmek gibi hekimlik işlerinin yanında bazı cilt hastalıklarına kremler de hazırlayan çok renkli kişiliklerdir. Sonuç itibarıyla özellikle toplumların can damarları olan ekonomik dinamiklerin temelleri Osmanlı toplumunda bir bakıma esnaf teşkilatına dayanmıştır. Bu loncalar günün koşullarına göre işlevlerini yerine getirdikleri sürece toplumun temel ihtiyaçlarını sadece mal yönüyle değil, aynı zamanda kültürel, sosyal ve birçok yönüyle de karşılayabilmiştir. Osmanlı esnaf teşkilatları ahlaki çizgilerini ve kaidelerini Kuran-ı Kerim'de Nahl süresi 90. Ayette yer alan "Muhakkak ki Allah adaleti, ihsanı, akrabaya karşı cömert olmayı emreder; hayâsızlığı, kötülüğü ve zorbalığı yasaklar. İşte Allah aklınızı başınıza alınız diye size böyle öğüt veriyor" ayetine dayandırmıştır. Bu ayet-i kerimeyi layıkıyla anlamak aslında bir yerde esnaf teşkilatlarının temelini idrak edebilmek için önemli bir adımdır.

Evlerde kullanılan bakır kaplardan alet ve edevattaki birçok farklı alandaki kullanım genişliği bakır sanatını önemli bir hale getirmiştir. Bu sayede kalaycılara da ihtiyaç artmıştır. **Dülgerler ise inşaat işleriyle ilgilenmiş; yapıların tavan, merdiven ve ahşap kısımlarını yapmışlardır.**

Su Sığırlık Ayranı

Yani

**Susurluk
Ayranı**

**ZEYNEP
KILIÇARSLAN**

Bu sıcak günlerde içimizi serinletip, ferahlatacak bir hikâyeye geldim. "Su Sığırlık Ayranı" yani Susurluk Ayranı. Balıkesir'in Susurluk ilçesine özgü Susurluk Ayranı; yapımı ve klasik ayrana göre tadı farklı olan Türk mutfağına ait bir ayrandır. Susurluk Ayranı kendine has tadı ve bol köpüğü ile öne çıkıyor. Hiçbir katkı maddesi içermemesi, tuz oranının az olması ve sadece doğal yoğurttan hazırlanması da bu ayrana ayrı bir lezzet katıyor. Yoğurdun kendi yağı ve kaymağının alınmadan yapılması köpüğünün oluşmasındaki en büyük etken.

Gelelim hikâyesine.

Rivayete göre Fatih Sultan Mehmet Han yaptığı gezilerin birinde güzergah olarak kullandığı o zamanki adıyla "Su Sığırlık" olan günümüzdeki adıyla Balıkesir'deki Susurluk ilçesinin bulunduğu bölgeden geçerken, bölgenin sulak ve bataklık olması sebebiyle veziri Zağanos Paşa'ya bu bölgede sığır yetiştirmesini emreder ve ekler: "Burada yetişen hayvanın sütü kaliteli ve lezzetli olur. Sütünden yoğurt yoğurdundan da ayran yapar, bana da bir tas ikram edersin." Zağanos Paşa

padişahın emrine uyar ve bir süre sonra Susurluk'ta hayvan yetiştiriciliğine başlar. Fatih Sultan Mehmet Han bir süre sonra yine yaptığı gezilerin birinde Su Sığırlık'tan geçer. Bunu duyan Zağanos Paşa, hizmetkârların başı olan Ayşe Bacı'ya sığırlardan elde edilen süttten yapılan yoğurtla bir tas ayran yapılmasını ve padişaha ikram edilmesini emreder. Ayşe Bacı hazırladığı ayranın üzerine birkaç parça saman koyar. İkram edilen ayranı samandan dolayı süzerek içmeye çalışan Hünkâr, Ayşe Bacı'ya "ayran soğuk ve çok güzel olmuş lakin üzerindeki samanda nedir" diye sorar. Bunun üzerine Ayşe Bacı utana sıkıla "Hünkârım, soğuk ayranı hızlı içerek üşütüp hasta olmayasınız diye yaptım." der. Bu hareket ve düşünce Fatih Sultan Mehmet Han'ın çok hoşuna gider ve bu ayranın mirasına sahip çıkılmasını emreder. Yaşanan bu anlamlı hikâye yüzyıllar boyunca dilden dile dolaşarak "Ayran Susurluk'ta içilir" sözü her yerde söylenmeye başlar.

1960 yılında karayolunun Susurluk'tan geçmesi ile ilçe aktifleştirdi. Böylece Susurluk Ayrasının ünü de yayılmış olur.

Ömrünüz de Susurluk Ayranı gibi ferah geçsin.

ÇOCUĞUNUZA OKUL ÖNCESİ BU MUAYENELERİ YAPTIRIN

Basit bir işitme problemi, dersleri duymamasına neden olup çocuğunuzun başarısız görünmesine sebep olabilir

Çocuğunuzun okul başarısı ile fiziksel, ruhsal ve zihinsel sağlığı arasında yakın bir ilgi bulunuyor. Mesela basit bir işitme problemi, dersleri duymamasına neden olup çocuğunuzun başarısız görünmesine sebep olabilir. Ya da görsel öğrenme yeteneği daha güçlü olan çocuğunuzun bu yönünü bilmediğiniz için okul performansı potansiyelinin altında kalıyor olabilir.

MOTOR VE BİLİŞSEL GELİŞİM KONTROLÜ

Çocukların okul başarısı için rutin fiziksel büyüme ve gelişme takibinin yanında motor ve bilişsel gelişimleri için testlerinin de okul öncesi yapılması şart. Bu aynı zamanda, çocuğun öğrenmeye yatkın olduğu ağırlıklı duyularının tespiti, dolayısıyla akademik başarısı için faydalı. Zira kimi çocukların işitsel öğrenmeleri ön plandayken kimi çocukların görsel öğrenme becerileri ön planda olabilir.

GÖRME VE İŞİTME TESTİ

Okula başlamadan önce görme ve işitme testlerinin yapılması okul başarısı için olmazsa olmaz kurallar arasında yer alıyor. Çünkü duyma ya da görme fonksiyonlarının yeteri kadar sağlıklı olmadığına farkına varılmaması çocuğun "başarısızım", "yapamıyorum" diyerek kendine güvenini kaybetmesine ve içine kapanmasına da neden oluyor. Ayrıca, görmeye sıkıntı olmasa da iki senede bir göz muayenesini yenilemek gerekiyor.

YETERİNCE VİTAMİN ALIYOR MU?

Çocukların yaşına uygun beyin fonksiyonlarının düzgün çalışması ve bedensel gelişimi için D vitamini, B vitamini ve çinko gibi vücudun işlevinde elzem olan vitamin ve minerallerin kandaki yeterlilik düzeyinin kontrolünün yapılması büyük önem taşıyor.

KANSIZLIĞI VAR MI?

Çocukluk çağında en sık rastlanan sorunlardan biri de demir eksikliği anemisi. Kansızlık (demir

eksikliği anemisi) çocukların zeka gelişimini ve beraberinde okul başarısını etkileyen çok önemli bir sorun. Ancak tespiti ve tedavisi de bir o kadar basit. Bu nedenle böyle önemli bir sorunun okul öncesinde araştırılması şart.

BÜYÜME GELİŞME MUAYENESİ

Çocukların kendi yaşlarına göre kilo ve boy gelişiminde sapma olup olmadığı, sapma varsa nedenlerinin öğrenilmesi, tedaviye başlanması gerekiyor. Beynin ve vücudun sağlıklı çalışması için genel bir check up muayenesinde fayda var.

DENGELİ BESLENMENİN DÜZENLENMESİ

Okul başarısının altın kurallarından biri de beslenme. Çalışmalara göre sabah erken başlanan bir kahvaltılık ile okul başarısı arasında yakın ilişki bulunuyor. Çocuğunuzun beslenmesinde karbonhidrat, protein ve yağ dengesinin yaşına uygun olması gerekiyor. Çocuklarımızın sağlıklı beden ve kemik yapısına sahip olması bakımından önem taşıyor.

Çikolatalı Muffin

*Acıdan
Tatlıya*

NURİYE
ATASEVEN

n.ataseven69@gmail.com

Eylül ayı geldi. Hem yaz modundan çıkarak iş hayatının yoğunlaştığı hem de eğitim öğretim hayatının başladığı bir döneme başladık. Bu sayıda istedim ki tariflerim ile annelerimiz çocuklarına beslenme koyabilsin. Ev hanımlarımız çay saatlerinin de başladığı dönemde seçeneklerini kolaylaştırsınlar. Çalışanlarımız da iş yerlerine aperatif olarak götürebilecekleri tarifleri bulsunlar. O halde şimdiden herkese afiyet olsun.

MALZEMELER:

4 yumurta	Yarım su bardağı nişasta
1,5 su bardağı toz şeker	2,5 su bardağı un
1 su bardağı sıvıyağ	1 paket vanilya
1 su bardağı süt	1 paket kabartma tozu
3 yemek kaşığı kakao	Damla çikolata

HAZIRLANIŞI:

Yumurta sarısı ve beyazı ayrılır. Beyazların içine şekerin yarısı eklenip mikserde köpürtene kadar çırpılır. Yumurta sarısına kalan şeker eklenip beyazlaşana kadar çırpılır. Yumurta sarısı ile şekeri çırpıtığımız kaba un, nişasta, kakao, kabartma tozu ve vanilyayı eleyerek ekleyelim. Ardından çırpalım. Harca beyazları da ekleyip spatula yardımı ile tamamen homojen olana kadar karıştıralım. Muffin kalıplarına harçtan biraz ekleyip üzerine çikolata koyup tekrar harç dökelim. Dilerse-
niz fındık da ekleyebilirsiniz. Önceden 160 ° alt üst ısıtılmış fırında 30 dk kadar pişirelim. Afiyet olsun.

Zeytinli Poğaç

MALZEMELER:

1 çay bardağı ılık süt	6 çay bardağı un (kivama göre arttırabilirsiniz, yumuşak bir hamur yapacağız)
1 çay bardağı ılık su	1 çay bardağı sıvıyağ
3 tatlı kaşığı toz şeker	1 tatlı kaşığı tuz
1 tepeleme tatlı kaşığı kuru maya	

HAZIRLANIŞI:

Önce süt, toz şeker 1 çay bardağı un ve mayayı karıştırıp yaklaşık 15 dk ön mayalama yapıyoruz. Üzerine sıvı yağ, tuz ve kalan unu ekleyip yumuşak bir hamur elde ediyoruz. Hamuru yaklaşık 45 dk mayalandırıyoruz. Sonra cevizden biraz büyük parçalar koparıp içine dilediğiniz malzemeyi koyun. Ben bol bol zeytin dilimi koydum. Tepsisi mayası için 10 dk bekleyin. Üzerine yumurta sarısını, 1 yemek kaşığı su ile karıştırıp sürüyoruz. 180 ° önceden ısıtılmış fırında pişiriyoruz.

**DOĞRU
TARAFSIZ
GÜVENİLİR
HIZLI HABERİN
TEK ADRESİ...**

**yenikapı
haber**

www.yenikapıhaber.com

turuncu
MEDYA GRUBU

KEYİFLİ BİR UÇUŞ DENEYİMİNE HOŞ GELDİNİZ

Yolculuk boyunca kendinizi
evinizdeki kadar rahat ve konforlu hissedin.

TURKISH AIRLINES

Türk Telekom fiber internet ve Tivibu keyfini birlikte yaşayın

Tivibu'lu
İnternet
Kampanyası

309^{TL'den}
başlayan
fiyatlar

TÜRKİYE'NİN
FİBER
GÜCÜ

Yeni gelen bireysel abonelere, 24 ay süreli
ilk 12 ay geçerli aylık fiyattır. 2.12 ayda 389 TL/Ay olacaktır.
Yalnızca fiber internet hizmetinde geçerlidir.

31.12.2023'ye kadar yalnızca fiber internet hizmetinde 16Mbps'ye kadar limitsiz pakette geçerli fiyattır. Diğer hız ve erişim türlerinde fiyatlar değişebilmektedir. Modem ücretlidir. Hiz., bağlantı yeri ve cihaz gibi unsurlara bağlı olarak değişiklik gösterebilir. Damga vergisi yansıtılır. İptalinde cayma bedeli faturalandırılır. Taahhüt bitiminde güncel fiyatlar uygulanır. Eylem internet hizmetleri TTNET A.Ş. tarafından Türk Telekom altyapısı ile sunulmaktadır. Türk Telekom® markası, Türk Telekom Grubu'nun ortak markasıdır. Ayrıntılı bilgi için: www.turktelekom.com.tr ve 444 1 444

Türk Telekom
tivibu

Türk Telekom
Değerli Hissettirir